

Utveckling av gymnasieskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2003/04:140 *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* och motionsyrkanden i anslutning till denna. Även yrkanden från 2003 års allmänna motionstid behandlas i betänkandet. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag och avslår samtliga motionsyrkanden.

Regeringen lägger i propositionen fram förslag till ändringar i skollagens bestämmelser om gymnasieskolan. Förslagen innebär införande av ämnesbetyg i stället för kursbetyg. En gymnasieexamen införs för de elever som har uppnått godkänt i minst 90 % av de poäng som krävs för fullständig studiegång och har ett godkänt betyg på ett gymnasiearbete. Elever får möjlighet att söka gymnasieprogram i andra kommuner även om dessa finns i hemkommunen. Regler ges om ersättningen för dessa elever. Reglerna om riksrekryterande utbildning ändras så att beslut om sådan utbildning är tidsbegränsade. Historia införs som kärnämne omfattande 50 poäng. Utrymmet för historieämnet tas från utrymmet för karaktärsämnena.

I propositionen redovisas regeringens bedömning bl.a. av behörighetskraven till gymnasiet, hur kvaliteten på det individuella programmet och yrkesutbildningen inom gymnasieskolan kan förbättras, riktlinjer för en lärlingsutbildning inom gymnasieskolans nationella yrkesinriktade program samt hur bättre resultat i kärnämnena kan uppnås och omfattningen av dessa ämnen.

I betänkandet behandlar utskottet även motioner från den allmänna motionstiden 2003 om bl.a. skolans värdegrund, flexibel skolstart, individuella studieplaner, elevinflytande och förändringar i betygssystemet.

I betänkandet finns reservationer från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna. Därtill finns särskilda yttranden från Folkpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	6
Redogörelse för ärendet.....	20
Ärendet och dess beredning.....	20
Propositionens huvudsakliga innehåll	20
Utskottets överväganden	22
Övergripande frågor	24
Jämställdhet och insatser mot snedrekrytering	29
Elevinflytande	31
Högskolebehörighet som mål för gymnasieskolan	32
Möjlighet till utbildning utanför hemkommunen	33
Poängplan för nationella och specialutformade program	38
Vissa frågor rörande kärnämnen, kurser m.m.....	41
Betyg	45
Gymnasieexamen	49
Behörighetskrav till gymnasieskolan.....	51
Det individuella programmet.....	53
Det kommunala uppföljningsansvaret	56
Gymnasial yrkesutbildning.....	57
Arbetsplatsförlagt lärande.....	58
Gymnasial lärlingsutbildning	60
Lokalt samråd.....	63
Eftergymnasial yrkesutbildning.....	64
Riksrekrytering.....	65
Genomförande.....	66
Lagförslaget i övrigt	67
Ekonomiska konsekvenser	67
Övriga frågor	68
Innehållet i och utbudet av studievägar	68
Vissa ämnen och kunskapsområden	69
Övriga yrkanden	72
Reservationer.....	75
1. Linjer i gymnasieskolan (punkt 1) – fp.....	75
2. Kvalitetssäkring av skolor (punkt 2) – m.....	75
3. Skolans värdegrund (punkt 3) – kd.....	76
4. Arbetsro i skolan (punkt 4) – m, fp, kd, c.....	76
5. Utveckling av kunskapssynen (punkt 5) – kd.....	77
6. Individuell kunskapsrätt (punkt 6) – m, c.....	77
7. Flexibel skolstart (punkt 7) – m, c.....	78
8. Utbildningsgaranti (punkt 8) – c.....	78
9. Samarbete mellan skola och högskola (punkt 9) – fp, kd, c	79

10. Ansvarskontrakt (punkt 10) – kd.....	79
11. Individuella studieplaner (punkt 12) – kd, c.....	80
12. Jämställdhet (punkt 13) – m, fp, kd, c.....	80
13. Snedrekrytering (punkt 14) – kd.....	81
14. Elevinflytande (punkt 15) – m.....	81
15. Elevinflytande (punkt 15) – kd.....	82
16. Meriterande elevrådsarbete (punkt 16) – kd, v, c, mp.....	82
17. Lokala styrelser (punkt 17) – c, mp.....	83
18. Lokala styrelser (punkt 17) – kd.....	83
19. Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen (punkt 18) – m, fp, kd.....	84
20. Samverkan mellan kommuner (punkt 19) – kd.....	85
21. Hemkommuns skyldighet att betala ersättning (punkt 20) – m, fp.....	85
22. Beräkningen av interkommunal ersättning (punkt 21) – m.....	86
23. Beräkningen av interkommunal ersättning (punkt 21) – fp.....	86
24. Överklagande av interkommunal ersättning (punkt 23) – kd.....	87
25. Inackorderingsstöd (punkt 24) – fp, c.....	87
26. Inackorderingsstöd (punkt 24) – kd.....	88
27. Uppföljning av rätten att söka utbildning utanför hemkommunen (punkt 25) – kd, c.....	88
28. Poängplan för nationella och specialutformade program (punkt 26) – fp, kd, c.....	89
29. Poängplan för nationella och specialutformade program (punkt 26) – m.....	89
30. Borttagande av det individuella valet (punkt 27) – fp.....	90
31. Historieämnets betydelse (punkt 28) – m.....	91
32. Infärgning av kärnämnen (punkt 30) – m.....	91
33. Infärgning av kärnämnen (punkt 30) – fp.....	92
34. Religionskunskap (punkt 31) – kd.....	92
35. Högskolekurser i gymnasieskolan (punkt 33) – m.....	93
36. Möjlighet att tentera av kurser (punkt 34) – m, fp, kd, c.....	93
37. Kvalitetssäkring av lokala kurser (punkt 35) – m.....	93
38. Möjlighet att läsa kurser på olika skolor (punkt 36) – kd.....	94
39. Stress i skolan (punkt 37) – m.....	94
40. Perspektiv i gymnasieskolan (punkt 38) – kd.....	95
41. Moderna språkens ställning (punkt 39) – kd.....	95
42. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – m.....	96
43. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – fp.....	96
44. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – kd.....	97
45. Möjlighet att höja betyg (punkt 41) – m, fp, kd, c.....	98
46. Antagning till högre utbildning (punkt 42) – m, fp, kd.....	98
47. Fler betygssteg (punkt 43) – fp, kd, c.....	99
48. Fler betygssteg (punkt 43) – m.....	99
49. Examinationsformer (punkt 45) – fp.....	100

50. Examinationsformer (punkt 45) – kd.....	100
51. Nationella prov (punkt 46) – kd.....	101
52. Utländska betyg (punkt 47) – fp.....	101
53. Gymnasieexamen (punkt 48) – fp, c.....	102
54. Gymnasieexamen (punkt 48) – m.....	102
55. Gymnasieexamen (punkt 48) – kd.....	103
56. Vissa examensfrågor (punkt 49) – fp.....	103
57. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – m.....	104
58. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – fp.....	105
59. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – kd.....	105
60. Inträdesprov till gymnasiet (punkt 51) – m.....	106
61. Avskaffande av individuella program (punkt 52) – fp, c.....	106
62. Förslag om individuella program (punkt 53) – m.....	107
63. Förslag om individuella program (punkt 53) – kd.....	107
64. Individuella program vid fristående skolor (punkt 54) – (m, fp, kd, c).....	108
65. Det kommunala uppföljningsansvaret (punkt 55) – kd.....	108
66. Gymnasial yrkesutbildning (punkt 56) – m.....	109
67. Gymnasial yrkesutbildning (punkt 56) – fp.....	109
68. Införande av en yrkesutbildningsdelegation (punkt 57) – c.....	110
69. Arbetsplatsförlagt lärande (punkt 58) – kd.....	110
70. Införande av lärlingsutbildning (punkt 59) – m, fp, kd, c.....	111
71. Lokalt samråd (punkt 60) – m, fp.....	112
72. Lokalt samråd (punkt 60) – kd.....	112
73. Eftergymnasial yrkesutbildning (punkt 61) – kd.....	113
74. Ekonomiska konsekvenser (punkt 65) – fp, kd.....	113
75. Införande av entreprenörsutbildning (punkt 66) – fp.....	113
76. Införande av entreprenörsutbildning (punkt 66) – kd.....	114
77. Införande av humanistisk linje (punkt 67) – fp.....	115
78. Inriktning av studievägar i övrigt (punkt 68) – kd.....	115
79. ANT-undervisning (punkt 69) – fp, kd, c.....	116
80. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 70) – fp.....	116
81. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 70) – kd.....	117
82. Informationskampanj om kommunismens illdåd (punkt 74) – fp, kd.....	117
83. Rätt till modersmålsundervisning (punkt 76) – kd.....	118
84. Omyndig elevs frånvaro (punkt 77) – kd.....	118
85. Elever med behov av särskilt stöd (punkt 78) – m, fp, kd, c.....	119
86. Elevvårdens betydelse (punkt 79) – kd.....	119
87. Profilskolor (punkt 80) – fp.....	120
88. Rektors roll som pedagogisk ledare (punkt 81) – fp, kd, c.....	120
89. Skolledarutbildning (punkt 82) – kd.....	121
90. Studier utomlands (punkt 83) – fp.....	121

Särskilda yttranden.....	122
1. Utbildningsgaranti (punkt 8) – fp	122
2. Lokala styrelser (punkt 17) – fp	122
3. Beräkningen av interkommunal ersättning (punkt 21) – fp	122
4. Moderna språkens ställning (punkt 39) – fp	123
5. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – c	123
6. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – c	123
7. Individuella program vid fristående skolor (punkt 54) – mp.....	123
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag	124
Propositionen	124
Följdmotioner.....	124
Motioner från allmänna motionstiden 2003	130
2. Regeringens lagförslag.....	138
3. Reservanternas lagförslag – m	144
4. Reservanternas lagförslag – kd	147

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Linjer i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub12 yrkande 1.

Reservation 1 (fp)

2. Kvalitetssäkring av skolor

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub9 yrkande 29.

Reservation 2 (m)

3. Skolans värdegrund

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkandena 30 och 31 samt
2003/04:Ub498 yrkande 1.

Reservation 3 (kd)

4. Arbetsro i skolan

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 34.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

5. Utveckling av kunskapssynen

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 9 och
2003/04:Ub498 yrkande 2.

Reservation 5 (kd)

6. Individuell kunskapsrätt

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub11 yrkande 1.

Reservation 6 (m, c)

7. Flexibel skolstart

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub11 yrkande 2.

Reservation 7 (m, c)

8. Utbildningsgaranti

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub11 yrkande 15 och
2003/04:Ub391 yrkande 6.

*Reservation 8 (c)***9. Samarbete mellan skola och högskola**

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkandena 36 och 39 samt
2003/04:Ub498 yrkande 28.

*Reservation 9 (fp, kd, c)***10. Ansvarskontrakt**

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 32 och
2003/04:Ub498 yrkande 25.

*Reservation 10 (kd)***11. Entreprenad**

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub367 yrkande 25.

12. Individuella studieplaner

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 33,
2003/04:Ub11 yrkande 5 och
2003/04:Ub391 yrkande 2.

*Reservation 11 (kd, c)***13. Jämställdhet**

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub11 yrkande 14 och
2003/04:Ub12 yrkande 10.

*Reservation 12 (m, fp, kd, c)***14. Snedrekrytering**

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 35 samt
2003/04:Ub498 yrkandena 5 och 6.

*Reservation 13 (kd)***15. Elevinflytande**

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 1,
2003/04:Ub10 yrkandena 40 och 41 samt
2003/04:Ub498 yrkandena 29 och 30.

*Reservation 14 (m)**Reservation 15 (kd)*

16. Meriterande elevrådsarbete

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 42,
2003/04:Ub292 yrkande 10 och
2003/04:Ub498 yrkande 31.

Reservation 16 (kd, v, c, mp)

17. Lokala styrelser

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 38,
2003/04:Ub11 yrkande 13,
2003/04:Ub271 yrkande 14,
2003/04:Ub391 yrkande 5 och
2003/04:Ub498 yrkande 27.

Reservation 17 (c, mp)

Reservation 18 (kd)

18. Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 2,
2003/04:Ub276 yrkande 30,
2003/04:Ub367 yrkande 5 och
2003/04:Ub498 yrkande 3.

Reservation 19 (m, fp, kd)

19. Samverkan mellan kommuner

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 24 och
2003/04:Ub498 yrkande 36.

Reservation 20 (kd)

20. Hemkommuns skyldighet att betala ersättning

Riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2003/04:140 till lag om
ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 24 §. Därmed bifaller
riksdagen propositionen i denna del och avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkandena 16 och 17 samt
2003/04:Ub409.

Reservation 21 (m, fp)

21. Beräkningen av interkommunal ersättning

Riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2003/04:140 till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser införande av 5 kap. 24 a §. Därmed bifaller riksdagen propositionen i denna del och avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 15,
2003/04:Ub12 yrkande 9 och
2003/04:Ub367 yrkande 33.

Reservation 22 (m)

Reservation 23 (fp)

22. Överklagande av vissa beslut om antagning

Riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2003/04:140 till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 11 § tredje stycket. Därmed bifaller riksdagen propositionen i denna del.

23. Överklagande av interkommunal ersättning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 25.

Reservation 24 (kd)

24. Inackorderingsstöd

Riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2003/04:140 till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 33 § första stycket. Därmed bifaller riksdagen propositionen i denna del och avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 28 och
2003/04:Ub11 yrkande 7.

Reservation 25 (fp, c)

Reservation 26 (kd)

25. Uppföljning av rätten att söka utbildning utanför hemkommunen

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub8,
2003/04:Ub10 yrkande 26 och
2003/04:Ub11 yrkande 6.

Reservation 27 (kd, c)

26. Poängplan för nationella och specialutformade program

Riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2003/04:140 till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser bilaga 2 till skollagen. Därmed bifaller riksdagen propositionen i denna del och avslår motionerna 2003/04:Ub9 yrkandena 18–21,
2003/04:Ub10 yrkande 17,
2003/04:Ub11 yrkande 11,
2003/04:Ub12 yrkande 5 (i denna del),
2003/04:Ub391 yrkande 1 och
2003/04:Ub498 yrkande 9.

Reservation 28 (fp, kd, c)

Reservation 29 (m)

27. Borttagande av det individuella valet

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub12 yrkandena 4 och 5 (i denna del).

Reservation 30 (fp)

28. Historieämnets betydelse

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 22 och
2003/04:Ub10 yrkande 16.

Reservation 31 (m)

29. Utvärdering av projektarbetet

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 14.

30. Infärgning av kärnämnen

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 27 och
2003/04:Ub367 yrkande 7.

Reservation 32 (m)

Reservation 33 (fp)

31. Religionskunskap

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 19 och
2003/04:Ub498 yrkande 11.

Reservation 34 (kd)

32. Idrott och hälsa

Riksdagen avslår motion
2003/04:Kr282 yrkande 4.

33. Högskolekurser i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub9 yrkande 3.

Reservation 35 (m)

34. Möjlighet att tentera av kurser

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub9 yrkande 8.

Reservation 36 (m, fp, kd, c)

35. Kvalitetssäkring av lokala kurser

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub9 yrkande 28.

Reservation 37 (m)

36. Möjlighet att läsa kurser på olika skolor

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub498 yrkande 7.

Reservation 38 (kd)

37. Stress i skolan

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub7 och
2003/04:Ub9 yrkande 10.

Reservation 39 (m)

38. Perspektiv i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 21.

Reservation 40 (kd)

39. Moderna språkens ställning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 23.

Reservation 41 (kd)

40. Införande av ämnesbetyg

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § tredje stycket. Därmed bifaller riksdagen propositionen i denna del och avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 9,

2003/04:Ub10 yrkande 12

2003/04:Ub12 yrkande 3,

2003/04:Ub367 yrkande 10 och

2003/04:Ub498 yrkande 13.

Reservation 42 (m)

Reservation 43 (fp)

Reservation 44 (kd)

41. Möjlighet att höja betyg

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 7,

2003/04:Ub11 yrkande 12,

2003/04:Ub367 yrkande 18 och

2003/04:Ub391 yrkande 3.

Reservation 45 (m, fp, kd, c)

42. Antagning till högre utbildning

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 11 och

2003/04:Ub10 yrkande 22.

Reservation 46 (m, fp, kd)

43. Fler betygssteg

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 6,

2003/04:Ub10 yrkande 11 och

2003/04:Ub498 yrkande 12.

Reservation 47 (fp, kd, c)

Reservation 48 (m)

44. Utvecklingssamtal

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 37 och

2003/04:Ub498 yrkande 26.

45. Examinationsformer

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 10 och
2003/04:Ub367 yrkande 3.

Reservation 49 (fp)

Reservation 50 (kd)

46. Nationella prov

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 15 och
2003/04:Ub498 yrkande 14.

Reservation 51 (kd)

47. Utländska betyg

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub367 yrkande 31.

Reservation 52 (fp)

48. Gymnasieexamen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § fjärde stycket. Därmed bifaller riksdagen propositionen i denna del och avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 12,
2003/04:Ub10 yrkandena 13 och 44,
2003/04:Ub11 yrkande 3,
2003/04:Ub12 yrkande 6,
2003/04:Ub391 yrkande 4 samt
2003/04:Ub498 yrkande 15.

Reservation 53 (fp, c)

Reservation 54 (m)

Reservation 55 (kd)

49. Vissa examensfrågor

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub367 yrkandena 11, 13 och 14.

Reservation 56 (fp)

50. Behörighetskrav till gymnasiet

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkandena 4 och 5,
2003/04:Ub10 yrkande 29,
2003/04:Ub276 yrkande 29 samt
2003/04:Ub367 yrkandena 1 och 8.

Reservation 57 (m)

Reservation 58 (fp)

Reservation 59 (kd)

51. Inträdesprov till gymnasiet

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub276 yrkande 28.

Reservation 60 (m)

52. Avskaffande av individuella program

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub11 yrkande 4,
2003/04:Ub12 yrkande 8 samt
2003/04:Ub367 yrkandena 2 och 4.

Reservation 61 (fp, c)

53. Förslag om individuella program

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 13
2003/04:Ub10 yrkande 7 och
2003/04:Ub498 yrkande 4.

Reservation 62 (m)

Reservation 63 (kd)

54. Individuella program vid fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 14 och
2003/04:Ub10 yrkande 27.

Reservation 64 (m, fp, kd, c)

55. Det kommunala uppföljningsansvaret

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 6.

Reservation 65 (kd)

56. Gymnasial yrkesutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 23,
2003/04:Ub367 yrkande 6 och
2003/04:A257 yrkande 2.

Reservation 66 (m)

Reservation 67 (fp)

57. Införande av en yrkesutbildningsdelegation

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 4 och
2003/04:Ub11 yrkande 8.

Reservation 68 (c)

58. Arbetsplatsförlagt lärande

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkandena 2, 3 och 5.

Reservation 69 (kd)

59. Införande av lärlingsutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub 9 yrkandena 25 och 26,
2003/04:Ub10 yrkande 1,
2003/04:Ub11 yrkandena 9 och 10,
2003/04:Ub12 yrkande 7
2003/04:Ub276 yrkande 31,
2003/04:Ub399 yrkande 1,
2003/04:Ub402 yrkandena 1 och 2 samt
2003/04:Ub496 yrkande 1.

Reservation 70 (m, fp, kd, c)

60. Lokalt samråd

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub9 yrkande 24 och
2003/04:Ub498 yrkande 16.

Reservation 71 (m, fp)

Reservation 72 (kd)

61. Eftergymnasial yrkesutbildning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 8.

Reservation 73 (kd)

62. Riksrekrytering

Riksdagen antar regeringens förslag i proposition 2003/04:140 till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 9 § och 14 §. Därmed bifaller riksdagen propositionen i denna del.

63. Genomförande

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 46.

64. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag om ändring i skollagen (1985:1100) i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

65. Ekonomiska konsekvenser

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub10 yrkande 45.

Reservation 74 (fp, kd)

66. Införande av entreprenörsutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 20,
2003/04:Ub367 yrkande 19 och
2003/04:Ub498 yrkande 17.

Reservation 75 (fp)

Reservation 76 (kd)

67. Införande av humanistisk linje

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub12 yrkande 2.

Reservation 77 (fp)

68. Inriktning av studievägar i övrigt

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub395 yrkande 3,
2003/04:Ub498 yrkande 8 och
2003/04:MJ408 yrkande 34.

Reservation 78 (kd)

69. ANT-undervisning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub367 yrkande 20 och
2003/04:Ub498 yrkande 37.

Reservation 79 (fp, kd, c)

70. Sex- och samlevnadsundervisning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub367 yrkande 21 och
2003/04:Ub498 yrkande 18.

Reservation 80 (fp)

Reservation 81 (kd)

71. Körkortsutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub310,
2003/04:Ub481,
2003/04:Ub492 och
2003/04:T469 yrkande 2.

72. Undervisning i konsumentkunskap och ekonomi

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub336,
2003/04:Ub457 yrkande 2 och
2003/04:L283 yrkande 2.

73. Kurser i kvinno- och migrationshistoria

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub376.

74. Informationskampanj om kommunismens illdåd

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 18 och
2003/04:Ub498 yrkande 10.

Reservation 82 (fp, kd)

75. Informationskampanj om sexhandel

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub387 yrkande 1.

76. Rätt till modersmålsundervisning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub498 yrkande 38.

Reservation 83 (kd)

77. Omyndig elevs frånvaro

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 43 och
2003/04:Ub498 yrkande 34.

Reservation 84 (kd)

78. Elever med behov av särskilt stöd

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub498 yrkande 32.

*Reservation 85 (m, fp, kd, c)***79. Elevvårdens betydelse**

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub498 yrkande 33.

*Reservation 86 (kd)***80. Profilskolor**

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub367 yrkandena 34 och 35.

*Reservation 87 (fp)***81. Rektors roll som pedagogisk ledare**

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub498 yrkande 20.

*Reservation 88 (fp, kd, c)***82. Skolledarutbildning**

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub498 yrkandena 21 och 22.

*Reservation 89 (kd)***83. Studier utomlands**

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub367 yrkande 30.

*Reservation 90 (fp)***84. Avgiftsfri skollunch**

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:Ub407 och

2003/04:Ub449.

Stockholm den 9 september 2004

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Sören Wibe (s), Tobias Billström (m), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Per Bill (m) och Christer Erlandsson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen lägger i proposition 2003/04:140 *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* fram förslag till ändringar i skollagens bestämmelser om gymnasieskolan. Lagförslaget återges i *bilaga 2*.

I maj 2000 tillkallades en kommitté med uppgift att utreda och lämna förslag till en framtida utformning av gymnasieskolans studievägsutbud (dir. 2000:35). Kommittén antog namnet Gymnasiekommittén 2000.

Gymnasiekommittén 2000 fick genom tilläggsdirektiv i februari 2002 (dir. 2001:8) i uppdrag att föreslå hur samverkan mellan skola och arbetsliv kan utvecklas, hur snedrekrytering och avhoppsfrekvensen bland elever med utländsk bakgrund kan minskas, hur en förändrad utformning av vissa kärnämneskurser kunde se ut samt lämna förslag till ett ämnesbetygssystem. Genom ytterligare ett tilläggsdirektiv i januari 2002 (dir. 2002:8) fick Gymnasiekommittén 2000 i uppdrag att utreda behovet av utökad möjlighet för kommuner att samverka om delar av utbildningar i gymnasieskolan samt att föreslå författningsändringar som behövdes med anledning av förslaget. Uppdraget redovisades i december 2002 i betänkandet *Åtta vägar till kunskap – en ny struktur för gymnasieskolan* (SOU 2002:120).

I december 2002 redovisade också en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet promemorian *Ökade möjligheter för elever i gymnasieskolan att följa undervisningen på ett programriktat individuellt program* (U2003/532/G). Arbetsgruppens förslag syftade till att höja kvaliteten för obehöriga elever samt att förbättra deras möjligheter att fullfölja sin utbildning och till framtida anställning.

Betänkandet och promemorian har remissbehandlats och ligger till grund för den proposition som regeringen lagt fram.

Utöver lagförslag, som riksdagen har att ta ställning till, redovisas i propositionen regeringens bedömningar i ett antal frågor där det ankommer på regeringen att besluta.

Med anledning av propositionen väcktes sex motioner med sammanlagt 102 yrkanden. Utöver dessa behandlas i betänkandet 88 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2003 med anknytning till gymnasieskolan. De motionsförslag som behandlas i betänkandet återges i bilaga 1.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i skollagens bestämmelser om gymnasieskolan. Ämnesbetyg föreslås ersätta kursbetyg och gymnasieexamen införs. Förslag läggs också fram om att historia skall bli ett nytt kärnämne som omfattar 50 gymnasiepoäng medan övriga kurser, med undantag för vissa kärn-

ämneskurser, föreslås omfatta minst 100 poäng. Vidare föreslås att lokala kurser bör kvalitetssäkras genom att Skolverket prövar och fastställer dem. Ett gymnasiearbete med koppling till gymnasieexamen och till målen för utbildningen föreslås ersätta nuvarande projektarbete. Elever föreslås få en utsträckt möjlighet till utbildning i en annan kommun även om utbildningen finns i hemkommunen och för att öka kvaliteten på de individuella programmen bör utbildningen på dessa bedrivas på heltid. Lokalt samråd mellan kommuner och arbetsmarknadens parter i frågor som rör alla yrkesinriktade program föreslås bli obligatoriskt och en gymnasial lärlingsutbildning bör bli ett alternativ inom gymnasieskolan. Förslag läggs också fram om att beslut om riksrekrytering skall gälla för bestämd tid och därefter omprövas och att bestämmelserna om interkommunal ersättning för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar i kommunal vuxenutbildning upphävs. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007 för att tillämpas på utbildning som påbörjats efter den 1 juli 2007. Förslaget om riksrekrytering föreslås träda i kraft den 1 januari 2005 och den interkommunala ersättningen för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar avvecklas vid utgången av år 2004.

Utskottets överväganden

Utgångspunkter för gymnasieskolan

Propositionen

I propositionens inledande kapitel lämnar regeringen sin syn på gymnasieskolan i stort. Man framhåller att den svenska gymnasieskolan håller hög kvalitet i ett internationellt perspektiv och att den medger stor valfrihet för eleverna med ett brett utbud av utbildningar och kurser. Reformen av gymnasieskolan som genomfördes på 1990-talet innebar enligt regeringen en väsentlig ambitionshöjning. För det första betonades att gymnasieskolan är till för alla ungdomar. För det andra etablerades kärnämneskunskaper på alla gymnasieprogram för att ge alla elever en gemensam kunskapsbas som behövs för deltagande i samhällets demokratiska processer, yrkesliv och fortsatta studier. För det tredje förlängdes yrkesutbildningarna till tre år.

Regeringen understryker att förutsättningarna för en elev att fullfölja en gymnasieutbildning av hög kvalitet grundläggs i grundskolan och pekar på allvaret i att var tionde elev som går ut grundskolan inte har de kunskaper i svenska, engelska och matematik som behövs för att klara gymnasieskolan. Regeringen redogör för att de statliga anslagen till skolan sedan läsåret 2001/02 ökat successivt under fem år så att 15 000 lärare och andra specialister kan anställas. Fler lärare ger bättre möjligheter att med tidiga insatser möta varje elevs behov samt att främja elevernas lust att lära.

Regeringen framhåller i propositionen att kärnämnen ska ge eleverna grundläggande förutsättningar att nå gymnasieskolans mål och att det är avgörande att alla elever har en minsta gemensam kunskapsbas utöver den de fått i grundskolan. Genom kärnämneskurserna ska alla elever få sådana allmänna kunskaper att de kan fortsätta utvecklas både inom arbetslivet, i framtida studier och som medborgare, samtidigt som de ska ge eleverna grundläggande förutsättningar att nå målen i karaktärsämnena.

Regeringen anför vidare att gymnasieskolan behöver utvecklas och kvaliteten höjas så att fler elever når de gemensamma målen och att framtidens gymnasieskola bättre än i dag måste svara mot de krav som det moderna samhället ställer på såväl breda kunskaper som hög specialisering. Det behövs ett systematiskt kvalitetsarbete i alla skolor, med kontinuerlig uppföljning och tydlig information om varje elevs kunskapsutveckling.

Direktövergången till högskolan ska öka och rekryteringen breddas. Regeringens mål är att hälften av en årskull ska ha påbörjat en högskoleutbildning vid 25 års ålder. Den sociala snedrekryteringen till utbildningar på universitet och högskolor är fortfarande stark och en större andel barn till högskoleutbildade föräldrar går vidare till högre utbildning än barn till lågutbildade. Även barn till invandrare är underrepresenterade i högskolan. Att motverka denna snedfördelning och bredda rekryteringen är därför mycket ange-

läget. Regeringen pekar på att antalet högskoleplatser har ökat kraftigt, att studiestödet blivit mer förmånligt och att ett stort antal konkreta initiativ tagits inom ramen för propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2002/02:15). Utvecklingen går enligt regeringen åt rätt håll. Drygt hälften av alla studenter kommer från hem där ingen av föräldrarna studerat på högskola. Regeringen framhåller att antalet nybörjare i högskolan som kommer från arbetarhem enligt SCB för första gången är större än från högre tjänstemannahem. När det gäller åtgärder mot snedrekrytering och för att förbättra jämställdhet inom gymnasieskolan handlar det enligt regeringen om att motverka traditionella val utifrån t.ex. kön och klass, uppmuntra elever med goda förutsättningar till fortsatta studier oavsett vilken utbildning de går och om att fler skall fullfölja en gymnasieutbildning.

Regeringen framhåller att de förändringar som föreslås i propositionen för gymnasieskolan syftar till att modernisera och förändra inom ramen för dagens programgymnasium. Reforminsatserna koncentreras till ett antal områden där det finns behov av kvalitetsförbättringar och som möter gymnasieskolans utmaningar i dag. Reformeringen av gymnasieskolan sammanfattas i följande elva punkter.

- För att minska stressen, stimulera fördjupning och fokusering på sammanhang föreslås ämnesbetyg ersätta nuvarande kursbetyg. Vid varje avslutad kurs sätts ett ämnesbetyg som ersätter tidigare betyg i ämnet och ger en helhetsbedömning av hur långt eleven nått i ämnet.
- Införande av en gymnasieexamen föreslås. Examen skall fungera som ett kvitto på att eleven fullföljt och tillgodogjort sig gymnasieskolans utbildning och blir på så sätt ett kvalitetsbevis.
- Vidare föreslås att ett gymnasiearbete ersätter dagens projektarbete. Gymnasiearbetet skall fungera som ett viktigt kvalitetsinstrument för att eleven skall kunna visa att hela utbildningens mål är uppnått.
- Eleverna på gymnasieskolans individuella program skall enligt regeringens förslag ges rätt till utbildning på heltid från den 1 juli 2006.
- Elevernas valfrihet skall öka genom att de skall kunna söka program som saknar lokala inriktningar i andra kommuner även om programmen i fråga finns i hemkommunen. Eleverna skall antas i mån av plats efter det att sökande från den kommun där utbildningen ges fått plats. Hemkommunen betalar högst vad utbildningen kostar i den egna kommunen.
- Historia blir nytt kärnämne. Detta innebär inte en minskad omfattning för den som i dag läser mer historia än 50 poäng.
- Kvaliteten i den grundläggande yrkesutbildningen skall öka, bl.a. genom en bättre koppling till arbetslivet, införandet av lokalt samråd mellan kommun och arbetsmarknadens parter, möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande av hög kvalitet samt ökade möjligheter till utlandsförlagd praktik och utbildning.

- En ny gymnasial lärlingsutbildning föreslås som ett attraktivt och valbart alternativ inom gymnasieskolans nationella yrkesinriktade program. Lärlingsutbildning skall ha samma kunskapsmål som skolförlagd utbildning och ge eleverna goda kunskaper i skolans kärnämnen och karaktärsämnen.
- För att nå bättre resultat i kärnämnen bör undervisningen i kärnämnen präglas av den utbildning som eleven går, s.k. infärgning.
- Vidare föreslås att grundprincipen skall vara att kurserna i gymnasieskolan omfattar minst 100 gymnasiepoäng för att på så sätt ge förutsättningar för sammanhang och fördjupning.
- För att göra kurserna nationellt likvärdiga för eleverna skall enbart sådana kurser vars innehåll prövats och fastställts av Skolverket få förekomma i gymnasieskolan.

Nedan behandlas motioner dels i anledning av propositionen, dels från den allmänna motionstiden 2003 som avser utgångspunkterna för gymnasieskolan.

Övergripande frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende införande av linjer i gymnasieskolan, kvalitetssäkring, skolans värdegrund, arbetsro i skolan, kunskapssyn, kunskapsrätt, flexibel skolstart, utbildningsgaranti, samarbetet mellan skola och högskola, ansvarskontrakt och entreprenad.

Jämför reservationerna 1 (fp), 2 (m), 3 (kd), 4 (m, fp, kd, c), 5 (kd), 6 (m, c), 7 (m, c), 8 (c), 9 (fp, kd, c), 10 (kd) och 11 (kd, c).

Motioner

Folkpartiet anser i motion 2003/04:Ub12 yrkande 1 att gymnasieskolan behöver förändras så att eleverna kan välja mellan tydliga utbildningspaket – **linjer** – i stället för den splittring som uppdelning i små kurser innebär. Linjerna skall enligt Folkpartiet byggas upp av ämnen som läses under lång tid och som varierar till omfattning och innehåll.

Moderaterna framhåller i motion 2003/04:Ub9 yrkande 29 att skolan, oavsett vilka kurser den har eller vilken huvudman som driver den, måste bli föremål för en mer omfattande **kvalitetssäkring** som genomförs oftare och mer ingående.

Kristdemokraterna tar upp frågor om **skolans värdegrund** i ett antal yrkanden. I motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 30 och 2003/04:Ub498 yrkande 1 anför Kristdemokraterna att de vill ha större engagemang i värdegrundsfrågorna eftersom en tydlig värdegrund är avgörande för att trygghet och arbetsro skall råda i skolan. Varje gymnasieskola bör därför i sin kvalitetsredo-

visning redogöra för hur arbetet med värdegrunden går till. I motion 2003/04:Ub10 yrkande 31 framhåller Kristdemokraterna att värdegrundsfrågorna är viktiga även i arbetet mot mobbning och att nolltolerans mot mobbning skall råda. Att den gemensamma värdegrunden är viktig för att gemensamma regler och förhållningssätt skall kunna råda i skolan understryks i yrkande 34. Varje skola skall ha nedskrivna regler och sanktioner för att möjliggöra **arbetsro**.

Kristdemokraterna efterlyser i motion 2003/04:Ub10 yrkande 9 en ny syn på utbildning där människan, inte institutionerna, står i centrum. I motion 2003/04:Ub498 yrkande 2 framhåller Kristdemokraterna behovet av en utveckling av **kunskapssynen**. I läroplanen definieras kunskap övergripande såsom fakta, förståelse, förtroget och färdighet men elevernas utveckling behöver stimuleras mer än i en statisk faktafixerad skola.

Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub11 yrkande 1 att en **individuell kunskapsrätt** införs. I stället för att skicka en elev som inte nått kunskapsmålen vidare i skolsystemet bör kommunen och skolan ha ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven nått dessa mål. Som en del av en individualiserad skola föreslår Centerpartiet också **flexibel skolstart** (mot. 2003/04:Ub11 yrkande 2). Med flexibel skolstart blir det elevernas kunskaps- och mognadsnivå som styr mer än deras ålder. I motionerna 2003/04:Ub11 yrkande 15 och 2003/04:Ub391 yrkande 6 föreslår Centerpartiet att en **utbildningsgaranti** införs. Garantin skall innebära att gymnasiestudier som påbörjats före 20 års ålder får fullföljas upp till 25 års ålder, vilket ökar möjligheten att få en godkänd gymnasieutbildning.

I motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 39 och 2003/04:Ub498 yrkande 28 framhåller Kristdemokraterna att **samarbetet** mellan grund- och gymnasieskolan samt gymnasieskolan och högskolan behöver öka. Genom ökad samverkan kan eleverna lättare få sammanhang och överblick över sin utbildning. I motion 2003/04:Ub10 yrkande 36 menar Kristdemokraterna att kontakterna mellan forskare och personal i skolan måste förbättras.

Kristdemokraterna förespråkar i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 32 och 2003/04:Ub498 yrkande 25 införande av **ansvarskontrakt** i gymnasieskolan. Eleven, skolan och hemmen måste hjälpas åt för att främja den enskilda elevens kunskapsmässiga, sociala och individuella utveckling. I en skriftlig årlig överenskommelse bör regleras vilka delar som åligger respektive part.

En möjlighet att lägga ut undervisning i alla ämnen på **entreprenad** föreslås av Folkpartiet i motion 2003/04:Ub367 yrkande 25.

Kristdemokraterna (mot. 2003/04:Ub10 yrkande 33) och Centerpartiet (mot. 2003/04:Ub11 yrkande 5 och 2003/04:Ub391 yrkande 2) efterfrågar åtgärder för att **individuella studieplaner** skall användas i högre grad i gymnasieskolan. Partierna understryker betydelsen av att sådana planer upprättas för varje elev och föreslår att Skolverket får i uppdrag att i sitt kvalitetsuppföljningsarbete granska att de individuella studieplanerna fungerar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Att elever slutar sina gymnasiestudier utan att ha slutfört sina studier är djupt otillfredsställande, och utskottet välkomnar därför regeringens förslag till förändringar av gymnasieskolan. Utskottet delar regeringens syn på gymnasieskolan som en skola med en minsta gemensam kunskapsbas för såväl studie- som yrkesförberedande utbildningar. Kärnämnen bör vara gemensamma för samtliga utbildningar. Gymnasieskolan är inte bara en förberedelse inför högre studier utan också en förberedelse inför arbetslivet och för livet som aktiv samhällsmedborgare. Utskottet menar därför att en gemensam kunskapsbas är nödvändig. Även gymnasieskolans struktur med 17 program menar utskottet vara ändamålsenligt, och en återgång till det tidigare linjesystemet avvisas därför.

Utskottet vill också framhålla grundskolans självklara betydelse för elevernas möjlighet att fullfölja gymnasieskolan. Ett omfattande kvalitetsarbete inom grundskolan pågår och som senast redovisats av utskottet i betänkandet *Allmänna skolfrågor* (bet. 2003/04:UbU12). Även för gymnasieskolan pågår ett sådant arbete, och ytterligare åtgärder presenteras nu i regeringens proposition. Utskottet delar uppfattningen att kvalitets- och utvecklingsarbetet måste fortsätta för att eleverna i gymnasieskolan i högre utsträckning än nu avslutar sin utbildning med uppnådd gymnasiekompetens. Regeringens förslag kommer enligt utskottets uppfattning att leda till en ytterligare förbättrad kvalitet i gymnasieskolan.

När det gäller det konkreta kvalitetssäkringsarbetet hänvisar utskottet till det arbete Statens skolverk och Myndigheten för skolutveckling bedriver. Skolverket skall genom sin utbildningsinspektion granska kvaliteten, följa upp och utvärdera skolväsendet. Skolverket samlar sin uppföljnings- och utvärderingsinformation i en särskild databas, SIRIS, där aktuella granskningar rörande en viss kommun eller skola återfinns. Myndigheten för skolutvecklings uppgift är att stödja kommuner och andra huvudmän i deras utveckling av verksamheten så att nationellt fastställda mål och likvärdighet i utbildningen uppnås. Vidare skall man bl.a. svara för generella utvecklingsinsatser främst inom nationellt prioriterade områden och svara för riktat utvecklingsstöd genom att stödja kvalitetsutvecklingsarbete och utveckling av lärande och lärmiljöer.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat yrkanden som rör värdegrunden, senast i betänkande 2002/03:UbU16, och pekat på det värdegrundsarbete som har initierats från central nivå. Regeringen har också i utvecklingsplanen för skolan (skr. 2001/02:188) angett att arbetet med värdegrunden bör ges fortsatt hög prioritet. Utskottet delar uppfattningen att värdegrundsfrågorna är viktiga i sammanhang som i arbetet mot mobbning och när det gäller att få arbetsro i skolan och utgår ifrån att skolorna i hög utsträckning också arbetar med värdegrunden på detta sätt. Det konkreta arbetet med värdegrunden är dock en fråga för skolhuvudmannen och den enskilda skolan. 1999 års skollagskommitté (i fortsättningen Skollagskommittén) föreslår i sitt

betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) att det tydligare än i dag anges i skollagen de centrala värden som utbildningen skall omfatta. Frågor om skolornas kvalitetsredovisning och dess innehåll har likaså behandlats i Skollagskommitténs betänkande, och beredningen av kommitténs förslag bör avvaktas. Regeringen beslutade dessutom i juli 2004 att ge Skolverket i uppdrag att utarbeta ytterligare bestämmelser om kvalitetsredovisning inom skolväsendet. Skolverket skall överväga hur regelverket kan kompletteras så att bl.a. ett övergripande syfte med kvalitetsredovisningen slås fast och det av bestämmelserna framgår vad redovisningen närmare skall innehålla beträffande obligatoriska kvalitetsområden och kvalitetsindikatorer. Uppdraget skall redovisas senast den 1 februari 2005.

När det gäller de framställda yrkandena om kunskapsrätt, synen på kunskap och läroplanens innehåll hänvisar utskottet också till det beredningsarbete som pågår med anledning av Skollagskommitténs förslag. Kommittén har i sitt betänkande lämnat förslag om en ny terminologi för skollagen och aviserar också ett behov av revidering av läroplanerna.

Utskottet har vid upprepade tillfällen framhållit vikten av att alla elever skall ges möjlighet att nå målen för grundskolan, senast i betänkandet *Allmänna skolfrågor* (bet. 2003/04:UbU12). Alla elever når inte målen för skolan samtidigt och på samma sätt. Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov, något som framgår både av skollagen (1 kap. 2 §) och läroplanerna Lpo 94 och Lpf 94. I skollagen anges som huvudregel att skolplikten upphör vid utgången av vårterminen det kalenderår eleven fyller 16 år (3 kap. 10 § första stycket). En del elever kan behöva extra tid i grundskolan, vilket är möjligt enligt gällande bestämmelser (4 kap. 10 § skollagen). Elever i grundskolan har rätt att gå ytterligare två läsår efter det att skolplikten upphört om de inte har nått upp till kunskapsmålen. Skolplikten kan dock upphöra före år 9 om eleven tillfredsställande slutfört högsta årskursen i grundskolan eller visat sig ha motsvarande kunskaper vid en särskild prövning. Skollagskommittén föreslår i sitt betänkande ytterligare en regel för att elever skall kunna gå kvar i grundskolan trots att skolplikten upphört, nämligen att elever skall ha rätt att gå i skolan så länge att de får gå högsta årskursen. Utskottet anser att beredningen av kommitténs förslag bör avvaktas.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast i betänkandet *Allmänna skolfrågor* (bet. 2003/04:UbU12) behandlat och avstyrkt yrkanden om ändrad skolstartsålder med hänvisning till att ett betydande mått av flexibilitet redan finns i det nuvarande systemet. Enligt 3 kap. 8 § skollagen skall barnet, om vårdnadshavaren så begär, höstterminen det kalenderår det fyller sex år jämsättas med skolpliktiga barn i fråga om rätten att börja skolan. Om uppskjuten skolplikt till det år barnet fyller åtta år stadgas i 3 kap. 7 § skollagen. Regeringen har uppdragit åt Skolverket att utreda vilka konsekvenser flexibel skolstart under läsåret i grundskolan skulle få. Skolverket konstaterar i utredningen *Konsekvenser av flexibel skolstart* (dnr 2003:3264) att det redan finns en betydande möjlighet till flexibilitet i elevernas skolgång, men som utnytt-

jas mycket lite. Verket avråder regeringen från att initiera försöksverksamhet med flexibel skolstart i grundskolan. Det viktigaste skälet är att konsekvenserna för elevernas övergång till gymnasieskolan inte är tillräckligt utredda.

I betänkandet *Gymnasieskolan* (bet. 2002/03:UbU16) behandlade utskottet rätten att fullfölja sina gymnasiestudier. Enligt 5 kap. skollagen är gymnasieskolan en skolform som är avsedd att påbörjas fram t.o.m. det första kalenderhalvåret det år eleven fyller 20 år. Utbildningen är avsedd att kunna genomgås på tre läsår men det är möjligt att fördela den både på kortare och längre tid. Den som har tagits in på ett nationellt program och påbörjat det har rätt att fullfölja sin utbildning på det programmet (5 kap. 16 § skollagen). En elev har rätt att gå om en kurs han eller hon inte har fått minst betyget Godkänd på. Om eleven slutfört en kurs två gånger utan att ha fått detta betyg, får rektor besluta att eleven får gå om kursen ytterligare en gång, enligt 6 kap. 14 § gymnasieförordningen (1992:394). Elever som har slutat i gymnasieskolan innan de har slutfört utbildningen och som önskar fortsätta på det program där de gick tidigare får i mån av plats tas in på nytt (6 kap. 16 § gymnasieförordningen). Från och med andra kalenderhalvåret det år man fyller 20 år (alternativt har slutfört utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning i gymnasieskolan) finns det också möjlighet att studera inom den kommunala vuxenutbildningen. Utskottet ser inte något behov av förändringar av reglerna för tillträde till gymnasieskolan i detta avseende.

Enligt utskottet finns redan, såsom framförts senast i betänkandet *Gymnasieskolan* (bet. 2002/03:UbU16), möjligheter till och exempel på samarbete och samverkan mellan olika nivåer i utbildningssystemet. Regeringen har också i utvecklingsplanen för förskolan, skolan och vuxenutbildningen (skr. 2001/02:188) pekat på den samverkan som i dag förekommer mellan olika verksamhetsformer för yngre barn, och som låter barnen gå framåt utifrån individuella förutsättningar även över skolformsgränserna. Regeringen menar på motsvarande sätt att äldre elever i grundskolan respektive elever i gymnasieskolan borde ges möjlighet att läsa kurser inom nästa utbildningsform. Det är viktigt att värna elevens hela utveckling, men utbildningsväsendets formella indelning får inte begränsa den enskildes lärande. Det krävs enligt regeringen att huvudmännen inom hela utbildningssystemet samverkar för att flexibiliteten mellan olika nivåer skall utvecklas. Utskottet delar denna uppfattning.

Utskottet har nyligen behandlat frågan om ansvarskontrakt i grundskolan (bet. 2003/04:UbU12). Utskottet menade då att ansvarskontrakt har samma syfte som utvecklingssamtal, nämligen att skolan, eleven och föräldrarna kommer överens om vad som behöver göras framöver för att eleven skall göra framsteg och nå målen. Utskottet hänvisade till regeringens utvecklingsplan där det betonas att uppföljning och utvärdering samt studieplanering är en process som är unik för varje elev och därför varken kan eller bör regleras centralt i författningar eller föreskrifter. Samtalet kan ibland innebära att man kommer överens om olika åtaganden för eleven, läraren eller föräldern. Sådana överenskommelser kan ofta fästas på papper men ett formaliserat kontrakt

synes ej vara förenligt med synen på utvecklingssamtalets syfte och innebörd. Utskottet menar att ståndpunkten har giltighet även för gymnasieskolan.

När det gäller frågan om möjligheten att lägga ut undervisning i alla ämnen på entreprenad hänvisar utskottet till regeringens beslut i april 2004 att tillsätta en särskild utredare som skall se över bestämmelserna om entreprenad i gymnasieskolan och frågan om kommuners möjlighet att anordna gymnasieutbildning i även andra former än ett direkt huvudmannaskap (dir. 2004:4). Översynen av entreprenadreglerna skall avse både vilka inslag i verksamheten som bör kunna läggas ut på entreprenad och till vem ett sådant uppdrag skall få lämnas. Uppdraget skall redovisas senast den 1 september 2005.

Enligt 1 kap. 12 § gymnasieförordningen skall det upprättas en individuell studieplan för varje elev. Planen skall bl.a. innehålla uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser som eleven har gjort. I 7 kap. 19 § gymnasieförordningen anges att eleven minst en gång per termin skall ges samlad information om kunskapsutveckling och studiesituation vid ett utvecklings-samtal. Samtalet skall genomföras med den individuella studieplanen som grund. Utskottet understryker vikten av att sådana studieplaner upprättas i gymnasieskolan men konstaterar också att Skolverket i sin löpande tillsyn granskar huruvida individuella studieplaner förekommer och också hur dessa är utformade. Exempelvis framför Skolverket i rapporten från verkets inspektion av skolorna 2003 (*Utbildningsinspektionen 2003 ur ett nationellt perspektiv*, dnr 50-2004:468) kritik till ett antal kommuner för att individuella studieplaner inte har upprättats. Man menar också att det på en del skolor saknas kunskaper hos lärarna om hur en individuell studieplan skall se ut. Frågan är enligt utskottet tillräckligt uppmärksammat.

Jämställdhet och insatser mot snedrekrytering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende jämställdhet och insatser mot snedrekrytering med hänsyn till pågående insatser. Jämför reservationerna 12 (*m, fp, kd, c*) och 13 (*kd*).

Motioner

Folkpartiet vänder sig i motion 2003/04:Ub12 yrkande 10 mot att propositionen inte tar upp frågan om **jämställdheten** i gymnasieskolan. Det är ett problem att elever i sina val av utbildningsvägar är bundna i traditionella könsroller och att de bemöts olika i skolan beroende på vilket kön de tillhör. Också Centerpartiet hävdar i motion 2003/04:Ub11 yrkande 14 att elever tidigt bör påverkas för att främja deras intresse för otraditionella val. Deras nyfikenhet bör väckas men deras syn på vad som är "normalt" för pojkar respektive flickor att syssla med bör också vidgas. Centerpartiet efterfrågar förslag från regeringen på hur gymnasieskolan skall bli mer jämställd.

Kristdemokraterna efterlyser i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 35 och 2003/04:Ub498 yrkande 5 förslag från regeringen för att bryta snedfördelningen vad gäller kön och den sociala **snedrekryteringen** till högskolan. I samma motions yrkande 6 pekar Kristdemokraterna på behovet av långsiktiga strategier för att skapa en modern bild av högskolestudier.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har sedan lång tid tillbaka årligen behandlat motioner avseende jämställdhet inom utbildningsväsendet. Utskottet har konstaterat att jämställdhetsfrågorna har uppmärksammats och tydliggjorts under senare år. Det är flera aktörer som på olika sätt bidrar med kunskapsutveckling och stöd i dessa frågor. En rad åtgärder har också vidtagits på nationell nivå för att stödja och stimulera det lokala jämställdhetsarbetet. När det gäller förskola och skola har Skolverket ett särskilt ansvar att främja flickors och pojkars lika rätt och möjligheter. Myndigheten för skolutveckling kommer att överta vissa delar av det pågående arbetet. Jämställdhetsaspekter ingår som en del av arbetet med demokrati- och värdegrundsfrågor liksom i arbetet mot kränkande behandling. Utskottet vill dessutom peka på att regeringen i propositionen framhåller att ett genusperspektiv bör integreras i undervisningen i gymnasieskolan. Eleverna ges då bättre möjligheter att upptäcka och motverka diskriminerande och ojämställda förhållanden i samhället. När det gäller specifika insatser för att främja jämställdheten hänvisas till betänkande 2003/04:UbU18.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att motverka den sociala snedrekryteringen och att bredda rekryteringen till högskolan. Det är viktigt att elever med goda förutsättningar uppmuntras till fortsatta studier och här har studie- och yrkesvägledarna en viktig roll. Det är också skolornas uppgift att förmedla en rättvisande bild av högskolestudier. Genom de ökade möjligheterna för kommunerna att anställa personal i skolorna som statsbidraget till personalförstärkningar ger, bör skolorna kunna erbjuda eleverna sådan vägledning att de som inte annars skulle fortsätta sina studier i högskolan ändå gör det. Frågor om breddad rekrytering till högskolan behandlas i Tillträdesutredningens betänkande *Tre vägar till den öppna högskolan* (SOU 2004:29), och utskottet anser att beredningen detta bör avvaktas.

Elevinflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena angående elevinflytande, elevrådsarbete och lokala styrelser i gymnasieskolan med hänvisning till pågående insatser och beredningen av Skollagskommitténs betänkande.

Jämför reservationerna 14 (m), 15 (kd), 16 (kd, v, c, mp), 17 (c, mp) och 18 (kd).

Motioner

Moderaterna menar i motion 2003/04:Ub9 yrkande 1 att eftersom gymnasieskolan är en frivillig skolform bör eleverna där i högre utsträckning än grundskoleeleverna kunna ha stort **inflytande** över hur deras utbildning skall se ut och var den skall bedrivas. Eleverna bör själva kunna komponera sin utbildning utifrån egna intressen och bedömningar av kommande behov på arbetsmarknaden, vilket leder till motivation och frihet att förverkliga det egna livet. Också Kristdemokraterna har framställt ett antal yrkanden avseende ökat elevinflytande. I motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 40 och 2003/04:Ub498 yrkande 29 föreslår man att en konkretisering i skollagen bör göras som fastställer en miniminivå för elevinflytande. I motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 41 och 2003/04:Ub498 yrkande 30 menar Kristdemokraterna att Skolverket bör ges i uppgift att utarbeta måldokument för elevinflytande på gymnasieskolan samt att som tillsynsmyndighet ansvara för en utökad kontroll av elevinflytandets tillämpning i skolorna.

I motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 42 och 2003/04:Ub498 yrkande 31 anser Kristdemokraterna att praktiska möjligheter att medverka i elevråd måste finnas och föreslår att **elevrådsarbete** inte får redovisas som frånvarotid i elevernas slutbetyg utan i stället redovisas där som meriterande för eleven. Även Vänsterpartiet yrkar i motion 2003/04:Ub292 yrkande 10 att elevfackligt arbete skall vara meriterande och föras in som en merit i betygsdokumentet.

Ett antal yrkanden har framställts avseende **lokala styrelser** i gymnasieskolan. Kristdemokraterna anser i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 38 och 2003/04:Ub498 yrkande 27 att lokala styrelser för gymnasieskolan där elever, föräldrar, lärare och övrig personal ingår skall kunna tillsättas i högre grad. Styrelserna kan spela en viktig roll för att öka det omgivande samhällets delaktighet i skolans utveckling. Centerpartiet menar i motionerna 2003/04:Ub11 yrkande 13 och 2003/04:Ub391 yrkande 5 att försöksverksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet inte behöver pågå längre utan att styrelserna skall permanentas. Också Miljöpartiet vill i motion 2003/04:Ub271 yrkande 14 permanenta försöket med lokala styrelser med elevmajoritet. Sådana styrelser utvecklar medbestämmandet och elevdemokratin ytterligare och skall därför permanentas i alla gymnasieskolor. Styrel-

serna skall kunna fatta beslut i alla övergripande frågor som rör verksamhet och drift.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Frågor om att stärka elevernas inflytande behandlas i Skollagskommitténs betänkande. Regeringens beredning av förslagen bör avvaktas. När det gäller försöksverksamheten med lokala styrelser har regeringen beslutat att förlänga försöksverksamheten med lokala styrelser med elev- respektive föräldramajoritet fram till den 30 juni 2007 (SFS 1996:605). En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har föreslagit att försöksverksamheten skall permanentas (*Var – dags – inflytande*, Ds 2003:46). Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att beredningen bör avvaktas.

Högskolebehörighet som mål för gymnasieskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att gymnasieskolan inte skall leda till högskolebehörighet.

Jämför *reservation 19 (m, fp, kd)*.

Motioner

Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår i ett antal motioner att alla gymnasiestudier inte skall behöva leda till **högskolebehörighet**.

Moderaterna menar i motionerna 2003/04:Ub9 yrkande 2 och 2003/04:Ub276 yrkande 30 att det inte finns något egenvärde i att alla utbildningar skall leda till universitetsstudier. Såväl yrkesinriktade elever som starkt studiemotiverade elever måste kunna lyckas och utvecklas i gymnasiet, och det skall inte heller vara nödvändigt med obligatoriska kurser för alla elever. Folkpartiet framhåller i motion 2003/04:Ub367 yrkande 5 att den ökade teoretiseringen i gymnasieskolan har lett till att kunskaperna i såväl kärn- som karaktärsämnena har försvagats och menar att det är en myt att högskolebehörighet krävs för att hävda sig på arbetsmarknaden. Kravet leder till att gymnasieskolan blir en utslagningsmaskin för alla ungdomar som inte vill eller orkar läsa mer teoretiska ämnen. Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub498 yrkande 3 att kravet på att samtliga program skall leda till allmän högskolebehörighet tas bort och att goda möjligheter till kompletterande utbildning i stället ges.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare i detta betänkande understrukit vikten av att gymnasieutbildningen innehåller vissa gemensamma obligatoriska ämnen. Kunskap-

er i svenska, engelska och matematik är nödvändiga för att tillgodogöra information och kunna delta i samhällslivet. Kunskaper i dessa ämnen är också viktiga för att kunna erhålla ett arbete och ha möjlighet att utvecklas i detta arbete. Det är således inte endast högskolebehörigheten som motiverar vissa obligatoriska ämnen. Utskottet framhåller att det är en oerhört angelägen uppgift för skolorna att hitta metoder för undervisning och vägledning för inlärn timer för att alla elever skall uppnå godkänt i kärnämnen a. Utskottet vill också peka på den möjlighet till studier för att erhålla högskolebehörighet som kommunerna erbjuder, en verksamhet som är efterfrågad av många som inte avslutat gymnasieskolan med sådan behörighet.

Möjlighet till utbildning utanför hemkommunen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till ändringar i skollagen som rör möjligheten att inför år 1 och 2 söka en utbildning på nationellt program i annan kommun även om den erbjuds av hemkommunen och därmed sammanhängande ersättningsregler. Vidare bör riksdagen avslå motionsyrkandena om möjligheten att läsa kurser på olika skolor i samverkan, om en ny antagningsmodell till gymnasieskolan, avseende ersättningsskyldigheten och beräkningen av ersättningen, regler om överklagande, inackorderingsstöd samt uppföljning.

Jämför *reservationerna 20 (kd), 21 (m, fp), 22 (m), 23 (fp), 24 (kd), 25 (fp, c), 26 (kd) och 27 (kd, c).*

Gällande bestämmelser

Gällande rätt

Varje kommun är enligt 5 kap. 5 § första stycket skollagen skyldig att erbjuda utbildning på nationella program för samtliga de ungdomar i kommunen som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande fram till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år, förutsatt att de uppfyller behörighetskraven och inte heller tidigare gått igenom gymnasiet eller likvärdig utbildning. Enligt andra stycket skall erbjudandet omfatta ett allsidigt urval av nationella program och antalet platser skall anpassas med hänsyn till elevernas önskemål. Detsamma gäller de olika inriktningarna inom programmen. Erbjudandet skall enligt tredje stycket avse utbildning som anordnas inom kommunen eller i annan kommun eller ett landsting i enlighet med samverkansavtal. Två eller flera kommuner som gemensamt erbjuder en utbildning på ett nationellt program bildar ett samverkansområde för den utbildningen.

Behöriga elever har enligt 5 kap. 8 § skollagen rätt att tas emot som sökande till utbildning på annan ort om det nationella programmet eller den nationella inriktningen inte finns i hemkommunen eller i samverkansområdet.

Denna rätt finns också om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den gymnasieskola dit han eller hon sökt. Sådan rätt finns också om det är fråga om riksrekryterande utbildning (9 §).

I 5 kap. 11 § tredje stycket skollagen regleras möjligheten att överklaga beslut om att inte ta emot en elev som saknar behörighet eller som inte är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet, som fattats av styrelsen för utbildningen. Sådana beslut kan överklagas av sökanden hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Enligt 5 kap. 22 och 23 §§ skollagen har en kommun eller landsting som i sin gymnasieskola på ett nationellt program tagit in en elev som inte är hemmahörande i kommunen eller i samverkansområdet för utbildningen, rätt till ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun. Hemkommunen är dock enligt 24 § inte skyldig att betala ersättning om det är fråga om

1. ett nationellt program eller utbildning med en nationellt fastställd inriktning inom ett sådant program som kommunen själv erbjuder, utom då eleven tagits emot med hänsyn till personliga förhållanden, då utbildning med en nationellt fastställd inriktning inte erbjuds av hemkommunen eller då eleven går i gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning med riksrekrytering, eller

2. utbildning med en lokalt fastställd inriktning inom de nationella programmen.

Stöd till inackordering lämnas till vissa elever som har merkostnader på grund av att bosättning till följd av skolgången behöver ske på annan ort än hemorten. Rätten till stöd regleras på olika sätt beroende på vem som är huvudman för utbildningen. Till elever i den offentliga gymnasieskolan som behöver inackordering till följd av skolgången skall hemkommunen lämna ekonomiskt stöd enligt 5 kap. 33 § skollagen. Till studerande vid andra utbildningar än de som ingår i det offentliga skolväsendet, t.ex. fristående skolor, kan i stället statligt inackorderingstillägg lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655).

Propositionen

Regeringen menar att en kommuns skyldighet att erbjuda utbildning på nationella program liksom i dag bör omfatta ett allsidigt utbud av de nationellt fastställda programmen och inriktningarna och att en kommun i allmänhet bör sträva efter att erbjuda flera inriktningar inom ett program som har nationellt fastställda inriktningar. Även om det kan vara svårt för små kommuner att anordna ett allsidigt utbud, bör det dock enligt regeringens uppfattning vara möjligt för dem att komma överens om att erbjuda detta genom regional samverkan.

Regeringen föreslår att behöriga sökande ges möjlighet att inför år 1 och år 2 i gymnasieskolan söka en utbildning på ett nationellt program i en annan kommun även om den erbjuds av hemkommunen. En sådan sökande bör tas emot i mån av plats, sedan alla behöriga sökande tagits emot från anordnar-

kommunen eller samverkansområdet och från andra kommuner som inte erbjuder denna utbildning samt sedan elever med särskilda skäl tagits emot. Förslaget är ett led i att öka valmöjligheterna i den offentliga gymnasieskolan. Den kommun eller det landsting som tar emot en sökande från en annan kommun garanteras rätt till ersättning från elevens hemkommun även om programmet eller den nationella inriktningen erbjuds i hemkommunen. Regeringen föreslår också att frågan om det finns platser kvar på en utbildning sedan alla sökanden som huvudmannen är skyldig att ta emot fått plats inte kan bli föremål för överprövning. Det Skolväsendets överklagandenämnd skall kunna pröva är om sökanden uppfyller de villkor för behörighet till utbildningen som finns.

Regeringen menar att ersättning från en elevs hemkommun till en annan kommun inom ett samverkansområde även fortsättningsvis skall regleras i samverkansavtal. Om inte avtal om ersättning har träffats föreslår regeringen att ersättning från en elevs hemkommun till anordnande kommun beräknas enligt anordnande kommuns självkostnad när utbildningen inte finns i hemkommunen eller samverkansområdet. Principen föreslås också tillämpas för elever som av personliga skäl får sin gymnasieutbildning i en annan kommun, för elever som flyttar och utnyttjar sin rätt att fullfölja utbildningen samt för elever i s.k. riksrekryterande utbildning inom det offentliga skolväsendet. Den ersättning elevens hemkommun skall betala till anordnande kommun när utbildningen även erbjuds av hemkommunen skall uppgå till högst den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande utbildning. Är anordnarkommunens kostnad lägre skall hemkommunen ersätta den lägre kostnaden i stället.

Regeringen anser att en kommun inte skall vara skyldig att betala interkommunal ersättning för elever som antas till lokala inriktningar i andra kommuner eller landsting, annat än när lagens bestämmelser ålägger kommunen att ta emot eleven. Begränsningen motiveras av kostnadsskäl. Regeringen informerar också om att man avser att ge Skolverket i uppdrag dels att överväga behovet av nationellt fastställda inriktningar på program som saknar sådana, dels att följa den närmare utvecklingen av frisökning och att analysera konsekvenserna för elever och kommuner.

För att inte öka hemkommunens kostnader bör elevens rätt till stöd till inackordering inom det offentliga skolväsendet enligt regeringens uppfattning inte utvidgas till att omfatta frisökning.

Bestämmelser av denna innebörd skall enligt regeringens förslag införas i 5 kap. 11 § tredje stycket, 24 §, 24 a § och 33 § första stycket skollagen.

Motioner

Kristdemokraterna framhåller i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 24 och 2003/04:Ub498 yrkande 36 att det är viktigt att gymnasieskolan erbjuder ett rikt utbildningsutbud som svarar mot olika elevers individuella behov. För att uppfylla detta mål krävs **samverkan**, inte minst mellan de mindre kommu-

nerna. Därför är det viktigt att dessa samverkar så att olika valmöjligheter för eleven finns inom rimligt avstånd, t.ex. genom att gå samman i regioner.

Moderaterna anser (motion 2003/04:Ub9 yrkande 16) att riksdagen bör fatta beslut om att **hemkommunens skyldighet** att betala ersättning också skall gälla lokala inriktningar. Det är sannolikt att det är just de lokala inriktningarna som är mest intressanta för eleverna, och regeringens förslag innebär en obefogad inskränkning i elevernas rätt. Moderaterna hävdar i samma motion (yrkande 17) att det inte finns någon anledning att centralt besluta vilket antagningssystem som skall gälla. Så länge de antagningsregler som skolhuvudmännen sätter upp är förutsägbara och rättssäkra finns ingen anledning att från statligt håll lägga sig i vilken modell som utnyttjas.

I motion 2003/04:Ub409 (s) yrkar motionären att den interkommunala ersättningen på sikt bör gälla när en ungdom önskar utbilda sig i ett annat nordiskt land, t.ex. i en dansk *efterskole*.

När det gäller **beräkningen av kostnader** för frisökningen föreslår Moderaterna och Folkpartiet andra beräkningsgrunder. Moderaterna föreslår i motion 2003/04:Ub9 yrkande 15 att regeringen återinför en riksprislista för gymnasieskolan där lägsta ersättning per program och inriktning anges. Folkpartiet vill i motion 2003/04:Ub12 yrkande 9 att en nationell skolpeng införs. Skolpengen skall betalas ut till den skola eleven väljer att gå på oavsett om det är en skola i elevens egna kommun, en annan kommun eller en fristående skola. I motion 2003/04:Ub367 yrkande 33 föreslår Folkpartiet att skollagen ändras så att en elevs hemkommun blir skyldig att betala ersättning för elevens utbildning i en annan kommun också om utbildningen erbjuds i hemkommunen.

Kristdemokraterna anser i motion 2003/04:Ub10 yrkande 25 att en kommun som anser sig orättvist behandlad skall ha rätt att **överklaga beslut** om ersättning till Skolverket.

Kristdemokraterna menar i motion 2003/04:Ub10 yrkande 28 att den fria sökningen riskerar att bli en klassfråga eftersom rätten till **inackorderingsstöd** inte förändras. Man menar att regeringen snarast bör initiera förändringar av inackorderingstillägget så att detta blir en statlig angelägenhet varigenom alla elever erbjuds likvärdiga möjligheter att studera i den kommun de väljer. Centerpartiet anser i motion 2003/04:Ub11 yrkande 7 att en översyn bör göras av reglerna för inackorderingsstöd.

En **uppföljning** efter tre år av systemet med den fria sökningen föreslås av Kristdemokraterna och Centerpartiet i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 26 respektive 2003/04:Ub11 yrkande 6. I motion 2003/04:Ub8 (s) framhålls vikten av att aktivt följa upp effekterna av frisök i kommunerna eftersom kommunernas möjligheter att långsiktigt planera behovet av gymnasieutbildningar minskar då eleverna får möjlighet att välja mellan flera utbildningsorter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 11 § tredje stycket, 24 §, 24 a § och 33 § första stycket samt avslår motionsyrkandena.

Utskottet delar uppfattningen att alla ungdomar också i fortsättningen skall ha rätt att läsa ett program som hemkommunen inte erbjuder i en annan kommun som anordnar detta. Alla ungdomar skall också ha lika rätt till utbildning på alla de nationella inriktningarna. Utskottet anser också liksom regeringen att en kommun i allmänhet bör sträva efter att erbjuda flera inriktningar inom ett program som har nationellt fastställda inriktningar. Kan en kommun inte anordna ett allsidigt utbud är det enligt skollagen möjligt att erbjuda detta genom regional samverkan, och utskottet utgår också ifrån att sådana samverkansavtal sluts mellan kommuner när detta är lämpligt.

Utskottet anser att regeringens förslag om möjligheter för elever att söka utbildning utanför hemkommunen kommer att öka elevernas valfrihet. Det är positivt att elever skall kunna söka fritt även mellan kommunala skolor utanför hemkommunen och inte bara till fristående skolor. Vidare anser utskottet att det är lämpligt att det finns nationella regler för antagning då detta leder till nödvändig förutsägbarhet och rättssäkerhet och avvisar därför motionsyrkandet om decentraliserade regler.

Utskottets uppfattning är att regeringens förslag till interkommunal ersättning är väl avvägda och att beräkningsgrunderna är riktiga och avvisar därför förslag om riksprislista och nationell skolpeng. Utskottet delar också regeringens uppfattning att lokala inriktningar inte skall omfattas av frisökningen. En sådan möjlighet, och en möjlighet att få ersättning vid studier utomlands, skulle kunna innebära alltför stora kostnader för kommunerna.

Skollagskommittén har i sitt betänkande lämnat förslag avseende möjligheterna att överklaga beslut som fattats med skollagen som grund. Utskottet anser att beredningen av kommitténs förslag bör avvaktas.

När det gäller rätten till inackorderingsstöd hänvisar utskottet till beredningen av Studiehjälpstuderingens betänkande *Ekonomiskt stöd vid ungdomsstudier* (SOU 2003:28) som pågår inom Regeringskansliet.

Utskottet menar slutligen att yrkandena om uppföljning av regeländringarna är tillgodosedda genom det uppföljningsuppdrag Skolverket enligt propositionen kommer att få.

Poängplan för nationella och specialutformade program

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag om att bilaga 2 till skollagen ändras så att en kärnämneskurs i historia som omfattar 50 gymnasiepoäng införs och att gymnasiearbete ersätter det nuvarande projektarbetet. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår motionsyrkandena avseende annat innehåll i poängplanen samt yrkanden om historieämnet och gymnasiearbetet.

Jämför *reservationerna* 28 (*fp, kd, c*), 29 (*m*), 30 (*fp*) och 31 (*m*).

Gällande bestämmelser

Bilaga 2 till skollagen innehåller poängplanen för nationella och specialutformade program i gymnasieskolan. Bilagan reglerar kärnämnen och deras omfattning angivet i gymnasiepoäng, omfattningen av karaktärsämnen inklusive projektarbetet samt utrymmet för individuella val. Kärnämnen och deras omfattning är svenska/svenska som andraspråk 200 poäng, engelska 100 poäng, matematik 100 poäng, idrott och hälsa 100 poäng, samhällskunskap 100 poäng, religionskunskap 50 poäng, naturkunskap 50 poäng samt estetisk verksamhet 50 poäng. karaktärsämnen omfattar 1 450 poäng inklusive projektarbetet om 100 poäng, och det individuella valet omfattar 300 poäng.

Propositionen

Regeringen föreslår att en kärnämneskurs i historia som omfattar 50 gymnasiepoäng införs. Man anser att en gemensam kärna av historisk kunskap är angelägen för att visa hur människor skapat och påverkat sina livsbetingelser, samhällen och kulturer. Historieämnet ger också insikt i hur samhällsutvecklingen kan påverkas nationellt och globalt. Kursen skall ge dels en bakgrund till förståelsen av vår egen tid och omvärld, dels insikter i kritiskt tänkande och granskning av uppgiftskällor. När det gäller kärnämnenas omfattning inom programmen menar regeringen att dessa inte kan få en mycket större omfattning än i dag och föreslår därför att historieämnet skall motsvara 50 gymnasiepoäng. Detta får dock enligt regeringen inte innebära en minskad omfattning av ämnet på de studieförberedande program där ämnet är obligatoriskt.

En annan förändring som föreslås är att ett gymnasiearbete införs som ersätter dagens projektarbete. Det nya gymnasiearbetet är avsett att vara ett viktigt kvalitetsinstrument för att visa att målen för utbildningen har uppnåtts. I gymnasiearbetet får eleven möjlighet att tillämpa och fördjupa teoretiska eller praktiska kunskaper inom flera ämnesområden och ger enligt regeringen möjlighet till reflektion över vad gymnasieutbildningen som helhet inneburit. För en elev som valt en yrkesinriktad utbildning kan gymnasiearbetet inne-

bära ökade kontakter med arbetslivet men också med högskolan. Detta kan enligt regeringen leda till ökat intresse för arbete inom ett visst område eller för högskolestudier. Gymnasiearbetet skall liksom det nuvarande projektarbetet omfatta 100 gymnasiepoäng. Regeringen framhåller att erfarenheterna från projektarbetet bör tas till vara och utvecklas.

Regeringen föreslår således att ändringar med innebörd enligt ovan införs i bilaga 2 till skollagen.

Många korta kurser innebär enligt regeringen en onödig splittring och försvårar för eleverna att se helheter och samband. När det gäller karaktärsämnenas omfattning anser regeringen att strävan bör vara att en karaktärsämneskurs omfattar minst 100 gymnasiepoäng men att det är oundvikligt att vissa kurser alltså kommer att omfatta 50 poäng. En utökning av de korta kurserna skulle allvarligt inkräkta på utrymmet för undervisning i karaktärsämnen och på det individuella valet.

Motioner

Ett antal motionsyrkanden som rör införandet av historia i **poängplanen** men också poängplanens innehåll i övrigt har väckts. Moderaterna föreslår i motion 2003/04:Ub9 yrkande 20 att kärnämnet historia skall omfatta 100 gymnasiepoäng för att bli en faktisk kunskapsinjektion. I yrkande 19 föreslås att svenska, matematik, engelska och historia bör vara obligatoriska kärnämnen och att gymnasiearbetet skall vara obligatoriskt. Eleven skall vara skyldig att läsa minst 200 poäng svenska eller svenska som andraspråk, 100 poäng matematik, 100 poäng engelska och 100 poäng historia samt genomföra ett godkänt gymnasiearbete om 100 poäng. Enligt yrkande 21 i samma motion begärs att regeringen återkommer med ett förslag om att ge samtliga elever i gymnasieskolan rätt att läsa 100 poäng i idrott och hälsa respektive samhällskunskap samt 50 poäng vardera i ämnena religionskunskap, naturkunskap och estetisk verksamhet. Moderaterna pekar i samma motion (yrkande 18) på regeringens inkonsekvens vad gäller införandet av historia om 50 poäng då man samtidigt hävdar att ingen kurs skall vara kortare än 100 poäng.

Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet begär ett tillkännagivande till regeringen att de 50 gymnasiepoäng som kärnämnet historia kommer att omfatta bör tas från det valbara utrymmet. Folkpartiet menar i motion 2003/04:Ub12 yrkande 5 (i denna del) att det är bekymmersamt att regeringen genom förslaget minskar utrymmet för karaktärsämnena. Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub10 yrkande 17 att det skall slås fast att de 50 poäng som historieämnet kommer att omfatta inte får reducera blocket av kärnämneskurser utan i stället skall tas från det individuella valet. Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub11 yrkande 11 att införandet av historieämnet inte skall göras på bekostnad av karaktärsämnena. I stället bör det individuella valet minskas till 250 poäng och karaktärsämnena och gymnasiearbetet skall omfattas av 1 450 poäng.

I motioner från den allmänna motionstiden föreslår Kristdemokraterna (mot. 2003/04:Ub498 yrkande 9) och Centerpartiet (mot. 2003/04:Ub391 yrkande 1) att historieämnet görs till kärnämne.

I motion 2003/04:Ub12 yrkande 4 anser Folkpartiet att det **individuella valet** i sin nuvarande utformning skall tas bort och att eleverna i stället skall erbjudas att välja mellan ämnen som bidrar till att nå målen för den utbildning han eller hon valt. I samma motions yrkande 5 (i denna del) föreslås att Skolverket ges i uppdrag att i samarbete med representanter från gymnasieskolor, branscher och högskolor utforma hur det individuella valet skall minska och därmed öka omfattningen av karaktärsämnena.

Att **historieämnet** är av stor **betydelse** och ger eleverna kunskap om samhällets utvecklingslinjer i bred bemärkelse framhålls av Moderaterna i motion 2003/04:Ub9 yrkande 22. I tider av osäkerhet och snabb förändring ökar vikten av att alla medborgare når insikter om bakomliggande orsakssamband i utvecklingen. Kristdemokraterna vill i motion 2003/04:Ub10 yrkande 16 att riksdagen uttalar att det nya kärnämnet historia inte får leda till en försämring av historiekunskaperna för de elever som för närvarande läser historia i gymnasieskolan.

Kristdemokraterna påtalar i motion 2003/04:Ub10 yrkande 14 att **projektarbetet** i gymnasieskolan inte **utvärderats** och föreslår att Skolverket bör få i uppgift att integrera erfarenheterna från detta arbete i den fortsatta utvecklingen av gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om ändring i skollagen såvitt avser bilaga 2 samt avslår motionsyrkandena.

Utskottet välkomnar förslaget att införa historia som kärnämne. Historia bör ingå i den gemensamma kunskapsbas som elever på gymnasiet erhåller, oavsett vilket program de följer. Historia ger en viktig referensram för att förstå samhällsutvecklingen, både i Sverige och i omvärlden. Genom att historia nu införs som kärnämne får ämnet det utrymme som är nödvändigt för att eleverna skall nå värdefulla insikter i vad som påverkat och påverkar det omgivande samhället. Omfattningen av ämnet på 50 gymnasiepoäng måste enligt utskottet vägas mot hela poängplanens omfattning om nuvarande 750 poäng för kärnämnen, 1 450 poäng för karaktärsämnena (inklusive projektarbete om 100 poäng) samt 300 poäng för det individuella valet. Utskottet delar bedömningen att det är viktigt att karaktärsämnena inte minskar mer än vad som är nödvändigt för att historia skall kunna införas som kärnämne. Inte heller anser utskottet att utrymmet för det individuella valet bör minskas. Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att införandet av historia som kärnämne om 50 poäng inte får innebära en minskad omfattning av ämnet på de studieförberedande program där ämnet redan i dag är obligatoriskt och anser därmed att frågan är tillräckligt uppmärksammas inför Skolverkets kursplaneöversyn.

Utskottet delar också regeringens ståndpunkt att kursernas omfattning i huvudsak skall omfatta 100 gymnasiepoäng eftersom detta ger möjlighet till fördjupning i ämnet men att det också bör vara möjligt att ha vissa kurser som omfattar 50 poäng.

Vad gäller gymnasiearbetets betydelse vill utskottet understryka att detta skall förbereda eleverna för yrkeslivet och för vidare studier, men att det också syftar till att utveckla undervisningen och därmed öka kvaliteten i gymnasieskolan. Utskottet förutsätter att erfarenheterna från projektarbetet tas till vara och utvärderas såsom regeringen anför i propositionen.

Vissa frågor rörande kärnämnen, kurser m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende bl.a. förändringar av kärnämnenas innehåll, kvaliteten på lokala kurser, stress, perspektiv på undervisningen och de moderna språkens ställning.

Jämför *reservationerna 32 (m), 33 (fp), 34 (kd), 35 (m), 36 (m, fp, kd, c), 37 (m), 38 (kd), 39 (m), 40 (kd) och 41 (kd).*

Propositionen

Regeringen understryker att förhållandet att målen för kärnämnen är gemensamma för alla elever inte innebär att utformningen av undervisningen måste vara densamma för alla. Varje elev har unika behov som måste mötas utifrån vars och ens individuella förutsättningar och alla måste få det stöd som behövs för att nå målen. Olika alternativa pedagogiska metoder måste utvecklas och användas för att måluppfyllelsen skall öka. Ett sätt att stimulera elevernas intresse kan enligt regeringen vara att kärnämnescurserna ges en prägel av målen för den studieväg som eleven följer, s.k. infärgning.

I det kursplaneuppdrag regeringen avser att ge Skolverket är det enligt regeringen viktigt att verket visar på möjligheter att variera undervisningen utan att kraven sänks och lyfter fram och tydliggör hur en ökad infärgning kan genomföras. Regeringen meddelar också att man avser att ge Myndigheten för skolutveckling ett uppdrag att stödja utvecklingen av undervisningen i kärnämnen i syfte att öka måluppfyllelsen genom ökad anpassning till utbildningens karaktär.

Att studera alltför många korta kurser har lett till splittrade studier för eleverna och till att en alltför stor del av studietiden ägnas åt kunskapskontroll. För att motverka splittringen och ge bättre förutsättningar för fördjupning och sammanhang behöver kurserna därför förlängas. Utöver fyra kärnämnescurser skall därför grundprincipen vara att inga kurser skall omfatta mindre än 100 gymnasiepoäng. Att öka kursernas storlek stärker kvaliteten genom att ge förutsättningar för sammanhang och fördjupning.

Regeringen pekar på att det inte är bara i kärnämnen som förbindelser mellan de olika ämnena bör komma till uttryck och hänvisar till att det i läropla-

nen finns fyra perspektiv som skall prägla undervisningen i gymnasieskolan, nämligen ett etiskt perspektiv, ett miljöperspektiv, ett internationellt perspektiv och ett historiskt perspektiv. Regeringen anser att ytterligare vissa generella perspektiv skall beaktas vid utformningen av program mål och kursplaner. Dessa perspektiv är: ett naturvetenskapligt perspektiv, ett genusperspektiv, ett entreprenörskapsperspektiv samt frågor om internationalisering och globalisering. I det kommande kursplaneuppdraget bör enligt regeringen ingå att pröva om de kurser som i dag är gemensamma för ett program kan omformas till en eller flera kurser som mer präglas av helhet, gemensamma perspektiv och program mål än dagens relativt många och korta kurser. Skolverket kan också om verket så finner lämpligt komplettera med ytterligare perspektiv.

Språkkunskaper i flera språk än engelska är enligt regeringen avgörande för rörligheten i Europa, såväl för arbete och studier som för resor och handel, och det är därför önskvärt att fler elever utvecklar och fördjupar sina språkkunskaper i stället för att välja bort språk i stor utsträckning som nu förekommer. I Tillträdesutredningens betänkande, som bereds inom Regeringskansliet, lämnas förslag om hur bl.a. språk kan meritvärderas. Vidare meddelar regeringen att det i kursplaneuppdraget till Skolverket också kommer att ingå att överväga hur intresset för språk kan stärkas i gymnasieskolan.

Regeringen anser att lokala kurser bör prövas och fastställas av Skolverket och hänvisar till Skolverkets undersökning vad gäller kvaliteten på dessa kurser. Undersökningarna visar att kurserna har en mycket varierande karaktär och kvalitet samt inte alltid uppfyller de krav som ställs. Regeringen gör också bedömningen att lokala kurser i gymnasial vuxenutbildning bör kvalitetssäkras genom att Skolverket prövar och fastställer dem. Beslut om lokala kurser i gymnasial vuxenutbildning på lokal nivå begränsas till att enbart gälla orienteringskurser.

Motioner

Folkpartiet anser i motion 2003/04:Ub367 yrkande 7 att alla elever skall läsa kärnämneskurser i basämnena men att dessa skall kunna ha olika innehåll beroende på program. Kärnämnen bör profileras med utgångspunkt i respektive gymnasieprogramms inriktning. Genom att ge **kärnämnen olika innehåll** kan man anpassa undervisningen till varje elevs intresseområde och ambitionsnivå. Moderaterna framhåller i motion 2003/04:Ub9 yrkande 27 att den pedagogiska utvecklingen går emot att låta undervisning i kärnämnen influeras av respektive programs inriktning, s.k. infärgning, och att regeringen lägger sig i den pedagogiska friheten.

Kristdemokraterna menar i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 19 och 2003/04:Ub498 yrkande 11 att **religionskunskapens** roll som kärnämne bör utvecklas till ett ämne som både fokuserar kunskaper om olika religiösa traditioner och samtidigt stimulerar elevernas arbete med en egen livssyn. Vidare bör kristendomen ha en särställning i religionsundervisningen.

Moderaterna menar i motion 2003/04:Kr282 yrkande 4 att ämnet **idrott och hälsa** även framdeles skall vara ett kärnämne eftersom goda vanor måste grundläggas tidigt hos barn samt att föräldrar och skola har en viktig uppgift i detta arbete.

I motion 2003/04:Ub9 yrkande 3 framhåller Moderaterna att mycket talar för att en ökad integration av gymnasieskolan med den högre utbildningen skulle kunna bidra till att utbildningskvaliteten höjs. Genom att ge **högskolekurser** inom ramen för elevens fria val på gymnasiet kan ambitiösa elevers intresse tas till vara. Även rekryteringen till högskolan skulle stärkas av att många elever tidigt kommer i kontakt med akademiska studier. Moderaterna menar i samma motions yrkande 8 att kurser bör kunna **tenteras av** under gymnasietidens gång.

Moderaterna påtalar i motion 2003/04:Ub9 yrkande 28 att bristen på **kvalitetssäkring av lokala kurser** har lett till att det kan finnas kurser som inte möter de krav elever och skolfinansiärer har rätt att kräva.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub498 yrkande 7 att elever parallellt skall kunna läsa **kurser på olika skolor** i samverkan eftersom det ökar elevernas möjligheter att kombinera olika kurser.

I motion 2003/04:Ub9 yrkande 10 begär Moderaterna ett tillkännagivande till regeringen vad gäller **stress i skolan** och dess orsaker. Det som enligt Moderaterna skapar stress är de många korta kurserna och att fördjupning inte premieras när man söker till universitet. I motion 2003/04:Ub7 (s) begärs också ett tillkännagivande till regeringen avseende stress relaterat till arbetsplaneringen på gymnasieskolan. Enligt motionärerna har det sedan den kursutformade gymnasieskolan infördes blivit allt vanligare att kurserna koncentreras till en viss del av terminen, något som leder till stress för enskilda elever.

Kristdemokraterna anser i motion 2003/04:Ub10 yrkande 21 att det är tveksamt om så många som åtta **perspektiv** kan läggas på undervisningen utan att det blir en innehållsmässig styrning som lärare får svårt att leva upp till. Kristdemokraterna menar att inga ytterligare perspektiv skall tillföras förrän en utvärdering gjorts av hur de nuvarande fyra fått genomslag i undervisningen.

Kristdemokraterna begär också i motion 2003/04:Ub10 yrkande 23 ett tillkännagivande till regeringen avseende de **moderna språkens ställning** i gymnasieskolan. Eftersom språkkunskaper i flera språk än engelskan är avgörande för rörligheten i Europa och också utvecklar förståelse, respekt och tolerans för andra kulturer menar man att ett arbete med att stärka språkens ställning bör initieras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet menar att frågan om metoder för s.k. infärgning av kärnämnen genom anpassning till annan undervisning kan vara av stor betydelse för att fler elever skall klara kärnämnen i gymnasieskolan. Detta är i och för sig en

pedagogisk fråga som skolorna själva har att ansvara för, men utskottet anser att såväl Skolverket som Myndigheten för skolutveckling kan spela en stor roll i att utveckla undervisningen i skolorna genom att presentera goda exempel på hur sådan infärgning kan genomföras.

Vad gäller yrkandena om innehållet i ämnet religionskunskap anser utskottet att redovisningen av kursplaneuppdraget som regeringen avser att ge Skolverket bör avvaktas. Yrkandet om idrott och hälsa som kärnämne är tillgodosett.

Enligt utskottet finns redan i dag både möjligheter till, liksom exempel på, samarbete och samverkan mellan olika nivåer i utbildningssystemet. Utskottet har tidigare i detta betänkande refererat regeringens utvecklingsplan (skr. 2001/02:188) där regeringen framhållit att äldre elever i grundskolan respektive elever i gymnasieskolan borde ges möjlighet att läsa kurser inom nästa utbildningsform. Utbildningsväsendets formella indelning får inte begränsa den enskildes lärande. Det krävs att huvudmännen inom hela utbildningssystemet samverkar för att flexibiliteten mellan olika nivåer skall utvecklas, enligt regeringen. Utskottet delar detta synsätt.

Enligt 7 kap. 14 § gymnasieförordningen finns rätt att genomgå prövning i alla kurser som ingår i elevens individuella studieplan om eleven inte tidigare har fått betyg på kursen eller om eleven har fått betyget Icke godkänd. Yrkandet om att införa en möjlighet att tentera av kurser är således tillgodosett.

Utskottet anser vidare att förändringen att lokala kurser skall prövas och fastställas av Skolverket innebär att yrkandet om kvalitetssäkring av lokala kurser är tillgodosett.

Vad gäller möjligheten att läsa kurser på olika skolor inom kommunen menar utskottet att detta är en fråga för kommunens organisation. I den mån det finns önskemål om och fördelar med att läsa kurser på olika skolor är kommunen fri att organisera detta.

Den stress som upplevs av elever i gymnasieskolan kan enligt utskottets uppfattning självfallet ha en rad orsaker. En orsak kan vara den fragmentisering som de korta kurserna, med betyg efter varje avslutad kurs, leder till. Utskottet anser dock att den grundprincip som anges i propositionen att inga kurser utöver fyra kärnämneskurser skall omfatta mindre än 100 gymnasiepoäng, kommer att minska detta problem. Också förslaget om ämnesbetyg som behandlas längre fram i betänkandet bör leda till mindre stress för eleverna. Utskottet understryker också vikten av att skolorna planerar sin verksamhet så att arbetsbelastningen fördelas jämnt över terminerna. Detta är dock en fråga som ankommer på skolan och inte en fråga för riksdagen.

Utskottet delar regeringens bedömning att ytterligare vissa särskilda perspektiv bör prägla undervisningen. Perspektivens betydelse ändras över tiden och kan också behöva anläggas i olika grad i olika ämnen och det är därför rimligt att förändringar genomförs efter hand.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att de moderna språkens ställning bör stärkas. Redovisningen av Skolverkets kursplaneuppdrag bör dock avvaktas då det kommer att ingå i uppdraget att överväga hur intresset för

språk kan stärkas i gymnasieskolan. Utskottet vill också peka på Tillträdesutredningens förslag att vissa ämnen skall kunna ha högre meritvärde än andra. Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

Betyg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag om att skollagen ändras så att ämnesbetyg införs. Ett nytt ämnesbetyg som ersätter det tidigare betyget sätts efter varje kurs i ett ämne. Regeringens förslag att betyg även skall sättas på gymnasiearbetet och att benämningen Godkänd i de olika betygsstegen ersätts med benämningen Godkänt bör också bifallas. Riksdagen bör vidare avslå motionsyrkandena avseende andra regler för betyg, utvecklingssamtal, examinationsformer och nationella prov.

Jämför *reservationerna 42 (m), 43 (fp), 44 (kd), 45 (m, fp, kd, c), 46 (m, fp, kd), 47 (fp, kd, c), 48 (m), 49 (fp), 50 (kd), 51 (kd) och 52 (fp).*

Propositionen

Regeringen framhåller att betygssystemet även i fortsättningen bör vara mål- och kunskapsrelaterat men föreslår att ämnesbetyg införs. Betygssystemet bör vara utformat så att det främjar den kunskapssyn som läroplanen ger uttryck för. På studievägar där flera kurser i ett ämne ingår kan studierna läggas upp mer långsiktigt och med slutmålet i fokus om ämnesbetyg införs. Samtidigt ges bättre förutsättningar för nya arbetssätt och andra former av bedömning än genom många skriftliga prov. Regeringen menar att även möjligheterna till samverkan mellan ämnen ökar. Den föreslagna förändringen syftar till att motverka fragmentisering till förmån för helhet, att motverka ytliga kunskaper till förmån för djupa och att främja en bedömning som premierar förståelse framför uppräknande av fakta.

Det ämnesbetyg som föreslås innebär att ett nytt betyg sätts varje gång en elev avslutar en kurs i ett visst ämne och ersätter ett tidigare betyg i ämnet varvid ett nytt ställningstagande till elevens samlade kunskaper görs i förhållande till kunskapsmålen. Det som slutligt avgör ämnesbetyget blir elevens kunskaper då det sista betyget i ämnet sätts. Betyg skall också sättas på gymnasiearbetet. Detta innebär att det skall finnas mål och betygskriterier för gymnasiearbetet och att läraren skall sätta betyget i samråd med en medbedömare som har erfarenhet av det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.

Regeringen anser att benämningen Godkänd bör ersättas med Godkänt, eftersom det är elevens resultat som bedöms. De fyra betygsstegen bör följaktligen benämnas *Icke godkänt, Godkänt, Väl godkänt och Mycket väl godkänt.*

Bestämmelser av innebörden ovan skall enligt regeringens förslag införas i 5 kap. 4 c § tredje stycket skollagen.

Regeringen lyfter också fram problemet med den stress som finns i gymnasieskolan. Man menar att en orsak till stressen är det sätt på vilket betygen används vid antagning och urval till attraktiva utbildningar vid universitet och högskolor. Att alla kursbetyg värderas lika i meritvärderingen oavsett nivå har lett till att många elever genom prövning eller studier i kommunal vuxenutbildning förbättrar sina redan godkända betyg. I ett system där ämnesbetyg sätts efter varje kurs bedöms elevens kunskande i hela ämnet. Ett betyg kan därmed endast ersättas av ett nytt ämnesbetyg som omfattar alla de kurser som ingår i elevens ämnesbetyg. Det innebär enligt regeringen att det inte längre blir aktuellt att förbättra godkända betyg i underliggande kurser. Därigenom minskar den misshushållning med såväl samhällets som den enskildes resurser som den s.k. konkurrenskompletteringen utgör.

Regeringen vill uppmuntra fler elever att läsa mer krävande kurser. Såväl betygssystem som tillträdesregler bör stödja en sådan inriktning. Ämnesbetyg kan bidra till att elever vågar fortsätta studierna i ett ämne. När det gäller tillträdeskraven till universitet och högskolor bereds för närvarande Tillträdesutredningens betänkande. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under mandatperioden med förslag till förändrade tillträdesregler.

Ämnesbetyg

Motioner

Moderaterna föreslår i motion 2003/04:Ub9 yrkande 9 att förslaget att införa **ämnesbetyg** avslås eftersom förändringen inte skulle lösa gymnasiets problem med stress och fragmentisering.

Folkpartiet begär i motion 2003/04:Ub12 yrkande 3 ett tillkännagivande till regeringen om att slutbetygen bör kompletteras med betyg som visar elevens kunskapsläge varje termin i respektive ämne. I motion 2003/04:Ub367 yrkande 10 anför Folkpartiet att slutbetyg bör införas i stället för kursbetyg så att elevens slutbetyg speglar vad eleverna kan när de lämnar gymnasieskolan, inte vad de kunde i årskurs 1.

Kristdemokraterna presenterar i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 12 och 2003/04:Ub498 yrkande 13 sitt alternativ till regeringens förslag om utformning av ämnesbetyg. Betyg bör sättas efter varje avslutad kurs och kursbetygen sedan vägas samman till ett ämnesbetyg. Detta ämnesbetyg viktas mot andra ämnesbetyg utifrån de ingående kursernas svårighetsgrad och poängtal för att få fram ett medelvärde i slutbetyget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 c § tredje stycket samt avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att införandet av ämnesbetyg kommer att förbättra studiesituationen för eleverna i gymnasieskolan, bl.a. genom att risken för stress minskar då det finns möjligheter att i ett senare skede påverka sina betyg genom att de olika kurserna vägs samman när ämnesbetyget sätts. En ökad helhetssyn på studierna kommer att bli möjlig genom att fragmentiseringen minskar till förmån för helheten. Yrkandena om ett annat betygssystem bör därför avslås.

Möjligheten att höja betyg och antagning till högre utbildning

Motioner

Moderaterna, Folkpartiet och Centerpartiet anser att det skall vara möjligt för elever att **tentera upp sina betyg**. Moderaterna menar i motion 2003/04:Ub9 yrkande 7 att det är fel att det går att tentera upp betyg först efter gymnasietidens slut. Detta leder till konkurrenskomplettering i kommunala vuxenutbildningen. Folkpartiet begär i motion 2003/04:Ub367 yrkande 18 ett tillkännagivande till regeringen om att elever som går i gymnasieskolan skall kunna pröva för ett högre betyg också sedan de erhållit betyget Godkänt. Centerpartiet yrkar i motionerna 2003/04:Ub11 yrkande 12 och 2003/04:Ub391 yrkande 3 att möjligheten att genomgå provning för att höja betyg bör återinföras i gymnasieförordningen.

I motion 2003/04:Ub9 yrkande 11 föreslår Moderaterna att universiteten bör kunna vikta betygen vid **antagningen till högre utbildning**. Kurser som är relevanta för de studier eleverna skall bedriva vid universitet eller högskola bör värderas högre än andra. Många elever gör taktiska val genom att kurser som uppfattas som svåra men som de skulle kunna ha nytta av i högskolestudierna väljs bort till förmån för enklare och ibland mer hobbybetonade kurser. Också Kristdemokraterna menar i motion 2003/04:Ub10 yrkande 22 att tillträdesreglerna till högskolan bör förändras och att regeringen skyndsamt måste lägga fram förslag i frågan eftersom tillträdesreglerna har en så tydlig koppling till gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att rikdagen avslår motionsyrkandena.

Tillträdesutredningen föreslår i sitt betänkande att en indelning i behörighetsämnen och meritämnen skall göras. Behörighetsämnena skall utgöra de obligatoriska förkunskapskraven, medan meritämnen är ämnen som inte utgör förkunskapskrav, men väl ger extra ”betalt” i termer av meritpoäng. Syftet med att koppla ihop behörighetsämnen och meritämnen är att ge eleverna i gymnasieskolan tydliga incitament att läsa språk, matematik eller någon annan relevant fördjupning eller breddning. Andra förslag från Tillträdesutredningen är att bara nationella kurser skall kunna ingå i meritvärdet samt att ämnet idrott och hälsa inte längre skall räknas bort vid meritvärderingen. Det skall vidare enligt utredaren finnas tre generella urvalsgrunder vid antagning-

en till högskolan: betyg, prov och av högskolan beslutat urval. Utskottet anser att beredningen av utredarens förslag bör avvaktas.

Övriga yrkanden avseende betyg m.m.

Motioner

I motion 2003/04:Ub9 yrkande 6 föreslår Moderaterna att **fler betygssteg** skall införas eftersom det skulle innebära utrymme för en mer rättvisande betygssättning.

Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 11 och 2003/04:Ub498 yrkande 12 att sex betygssteg införs. Stegen i betygsskalan får enligt Kristdemokraterna inte vara för glesa om betygssystemet skall kunna medverka till att motivera eleven att försöka uppnå nästa steg. Informationen blir också bristfällig om betygen är för trubbiga.

Kristdemokraterna anser vidare i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 37 och 2003/04:Ub498 yrkande 26 att föräldrar till barn under 18 år bör delta i regelbundna **utvecklingssamtal** mellan skolan, eleven och föräldrarna. Samtalen har betydelse för att ge eleverna det stöd de behöver och för att ge dem inflytande över studiernas utformning och det är av särskild vikt att föräldrarna engageras i dessa samtal.

En oproportionellt stor del av undervisningstiden för en kurs används enligt Kristdemokraterna för kunskapskontroll (mot. 2003/04:Ub10 yrkande 10). Skolverket bör därför ges i uppdrag att utforma olika **examinationsformer**. Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub367 yrkande 3 att försök med externa examinatorer skall prövas, dvs. examination skall utföras av personer som inte själva har undervisat eleverna. Förslaget motiveras med att elevernas betyg inte stämmer överens med de sammanlagda provbetygen från de nationella proven samt att bättre relationer mellan lärare och elever kan komma till stånd om det inte är den undervisande läraren som helt och hållet avgör elevernas betyg. **Nationella prov** skall genomföras i samtliga kärn- och karaktärsämnen enligt Kristdemokraterna (mot. 2003/04:Ub10 yrkande 15 och 2003/04:Ub498 yrkande 14). Endast lokala kurser skall vara undantagna. Nationella prov bör få en större uppgift som styrmedel för en likvärdig betygssättning i hela landet och utformas så att elevens alla kunskaper prövas.

Folkpartiet framhåller i motion 2003/04:Ub367 yrkande 31 att det är orättvist att elever som studerat utomlands inte kan erhålla betygen Väl godkänd eller Mycket väl godkänd när deras **utländska betyg** bedöms. Eftersom det finns kriterier för samtliga betygssteg bör elevernas kunskaper kunna bedömas för varje betygsnivå. Folkpartiet föreslår därför en ändring i 7 kap. 13 a § gymnasieförordningen med denna innebörd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har senast i betänkandet *Betyg* (bet. 2002/03:UbU12) behandlat yrkanden om förändringar av betygssystemet i gymnasieskolan, bl.a. frågan

om införande av fler betygssteg. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå motionerna och riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

När det gäller utvecklingssamtal på gymnasieskolan hänvisar utskottet till 7 kap. 19 § gymnasieförordningen. Där stadgas att rektorn skall se till att det minst en gång per termin skall ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation, s.k. utvecklingssamtal. Utvecklingssamtalet skall genomföras med den individuella studieplanen som grund. I fråga om elever som inte fyllt 18 år skall även vårdnadshavarna få sådan information. Yrkandet är enligt utskottet tillgodosett.

Det måste vara en fråga för läraren och skolorna, och inte för riksdagen, att se till att omfattningen av kunskapskontrollen står i rimlig proportion till tiden för kunskapsinhämtandet. Utskottet menar att examination kan genomföras på flera sätt inom nuvarande system – t.ex. skriftliga och muntliga prov, hemskrivningar, projektarbeten och enskilda arbeten – och utskottet finner därför inte att det finns behov av en reglering avseende just externa examinаторer. När det gäller nationella prov och överensstämmelse mellan betyg och resultaten på sådana prov vill utskottet dessutom påpeka att de nationella proven är avsedda att stödja läraren i betygssättningen men att de inte kan anses omfatta alla delar som skall bedömas. Provresultaten utgör endast delvis det underlag som läraren har att ta hänsyn till vid betygssättningen.

Utskottet har vid ett antal tillfällen konstaterat att frågan om värdering av utländska betyg regleras i gymnasieförordningen och att det därför ankommer på regeringen att besluta i denna fråga. Utskottet har ingen annan uppfattning nu, men vill ändå peka på möjligheten för eleven att genomgå en prövning enligt 5 kap. 14 § gymnasieförordningen för att erhålla ett högre betyg än Godkänt.

Gymnasieexamen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till ändring av skollagen så att de elever som tillgodogjort sig gymnasieskolans utbildning skall få gymnasieexamen samt avslå motionsyrkanden rörande en sådan examen och andra examensformer.

Jämför *reservationerna 53 (fp, c), 54 (m), 55 (kd) och 56 (fp)*.

Propositionen

Regeringen föreslår att elever som tillgodogjort sig gymnasieskolans utbildning skall erhålla gymnasieexamen. Syftet med examen är enligt regeringen att befästa och förstärka kvaliteten i svensk gymnasieutbildning och ett examensbevis skall vara som ett kvalitetsbevis som ger information om att utbildningens mål som helhet är uppnådda.

För gymnasieexamen skall enligt regeringens förslag krävas att eleven har lägst betyget Godkänt i minst 90 % av de gymnasiepoäng som fordras för en fullständig studiegång inklusive godkänt betyg i gymnasiearbetet. En bestämmelse med denna innebörd skall enligt regeringens förslag införas i 5 kap. 4 c § fjärde stycket skollagen.

Regeringen menar att det är naturligt att kraven för gymnasieexamen och grundläggande behörighet för högskolestudier överensstämmer, men vill samtidigt understryka att gymnasieexamen fyller ett viktigt behov även utan kopplingen till grundläggande behörighet såsom ett tydligt kvalitetsmått på svensk gymnasieutbildning. För blivande arbetsgivare kan examsbeviset underlätta en bedömning av den arbetssökandes kompetens. Slutlig ställning bör dock tas först när ställning tas till förslagen i Tillträdesutredningens betänkande.

Motioner

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet menar att kraven för gymnasieexamen skall vara högre än vad regeringen föreslår.

Moderaterna anser i motion 2003/04:Ub9 yrkande 12 att det för gymnasieexamen skall krävas dels godkänt i 90 % av fullständig studiegång varav minst betyget Godkänd skall vara uppnått i kärnämnen svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska, dels godkänt gymnasiearbete. En examen blir meningslös om kraven sätts för lågt.

Det bör enligt Folkpartiet krävas att det skall vara obligatoriskt att ha godkända betyg i alla kärnämnen och andra viktiga ämnen (mot. 2003/04:Ub12 yrkande 6). Det skall klart definieras vilka ämnen som skall vara obligatoriska respektive utbytbara i examen.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub10 yrkande 13 att det för att få gymnasieexamen skall krävas betyget Godkänt i kärnämneskurserna och i gymnasiearbetet. I samma motion yrkande 44 föreslår Kristdemokraterna att 5 kap. 4 c § skollagen skall få en lydelse med denna innebörd.

Centerpartiet menar i motion 2003/04:Ub11 yrkande 3 att eleven för att få ut gymnasieexamen måste vara godkänd i samtliga kärnämnen och inriktningsblockets karaktär.

I motioner från allmänna motionstiden föreslår Kristdemokraterna (mot. 2003/04:Ub498 yrkande 15) och Centerpartiet (mot. 2003/04:Ub391 yrkande 4) att en gymnasieexamen skall införas för att kvalitetssäkra utbildningen på gymnasiet.

Folkpartiet framför i motion 2003/04:Ub367 ett antal yrkanden som rör andra examsfrågor. I yrkande 11 föreslås att en frivillig examen som kan tillgodoräknas utomlands skall erbjudas alla som avslutar ett nationellt program. Vidare föreslår Folkpartiet (yrkande 13) att en yrkesexamen skall avläggas av dem som genomgått ett yrkesinriktat program. Slutligen yrkas att en lärlingsexamen införs i form av ett gesällprov och som ett bevis på att eleven genomgått en kvalificerad yrkesutbildning (yrkande 14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 c § fjärde stycket samt avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att regeringens förslag om gymnasieexamen är väl avvägt. Gymnasieexamen kommer att motsvara kraven för grundläggande behörighet till högskolan med undantag för kravet att man för gymnasieexamen även behöver godkänt betyg i gymnasiearbetet. Utskottet noterar att regeringen menar att det är naturligt att kraven för gymnasieexamen och grundläggande behörighet överensstämmer, men att man ändå föreslår att godkänt gymnasiearbete skall krävas för examen. Utskottet menar att eftersom gymnasieexamen inte endast syftar till att vara ett dokument som skall användas vid ansökan till högskolan, utan också skall befästa och förstärka kvaliteten i svensk gymnasieutbildning och underlätta för blivande arbetsgivare att bedöma den arbetssökandes kompetens, är det rimligt att kräva ett godkänt gymnasiearbete för examen. Utskottet delar regeringens uppfattning att ny ställning till gymnasieexamens innehåll bör tas i samband med beredningen av Tillträdesutredningens förslag. Vad gäller förslag om flera examina menar utskottet att det genom införandet av en gymnasieexamen inte finns behov av ytterligare examensformer.

Behörighetskrav till gymnasieskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende behörighetskrav till gymnasiet och möjligheten att göra ett inträdesprov till gymnasiet.

Jämför reservationerna 57 (m), 58 (fp), 59 (kd) och 60 (m).

Propositionen

Regeringen understryker att behörighetskraven till gymnasieskolan bör ligga fast. Syftet med behörighetskraven är att slå vakt om gymnasieutbildningens kvalitet och likvärdighet genom att elever som saknar godkänt betyg i svenska, svenska som andraspråk, engelska eller matematik inte kan antas till gymnasieskolans nationella program innan de skaffat sig nödvändiga förkunskaper. Behörighetsreglerna anger på så sätt den kunskapsnivå som krävs för studier på gymnasienivå och bidrar därmed till en tydlighet i utbildningssystemet. Elever utan sådan behörighet skall i stället erbjudas gymnasieutbildning i form av individuellt program.

Motioner

Moderaterna framhåller i motionerna 2003/04:Ub9 yrkande 4 och 2003/04:Ub276 yrkande 29 nödvändigheten av att **behörighetskraven** till gymnasiets nationella program ligger fast vid krav på Godkänd i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska. Moderaterna pekar på att behörighetsreglerna tillkom för att garantera en viss nivå på de gymnasiala studierna och för att garantera att eleverna skulle ha tillräckliga förkunskaper för att klara av studierna. I motion 2003/04:Ub9 yrkande 5 understyrker Moderaterna vikten av att elever har erforderliga kunskaper med sig från grundskolan.

Även Folkpartiet understryker vikten av att ha behörighetskrav till gymnasiet. I motion 2003/04:367 yrkande 1 anför Folkpartiet att godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik skall vara standardkrav för att få börja på gymnasieskolan eftersom det utan dessa baskunskaper blir svårt att klara gymnasieskolan. Folkpartiet menar vidare i samma motion (yrkande 8) att högre förkunskapskrav skall ställas, exempelvis minst Godkänt i de naturvetenskapliga grundskoleämnena för naturvetenskapligt program och Godkänt i språk, historia och samhällskunskap för det samhällsvetenskapliga programmet. Även Kristdemokraterna anser i motion 2003/04:Ub10 yrkande 29 att antagningskriterierna till gymnasieskolan kan variera och föreslår att regeringen uppdrar åt Skolverket att utarbeta föreskrifter för antagning med denna utgångspunkt.

I motion 2003/04:Ub276 yrkande 28 föreslår Moderaterna att grundskoleelever skall kunna göra **ett samlat prov** där kravnivån till gymnasiet för grundämnena matematik, svenska och engelska tenteras av i ett sammanhang.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet understryker vikten av att reglerna för behörighet till gymnasiets nationella program upprätthålls och välkomnar därmed regeringens ställningstagande. Behörighetsreglerna skall ange den kunskapsnivå som krävs för studierna. Elever som saknar godkänt betyg i svenska, svenska som andraspråk, engelska eller matematik och inte kan antas till gymnasieskolans nationella program innan de skaffat sig nödvändiga förkunskaper skall i stället erbjudas plats på ett individuellt program. Utskottet vill i detta sammanhang peka på möjligheterna enligt 5 kap. 4 b § skollagen att inrikta ett individuellt program mot studier på ett nationellt eller specialutformat program (programinriktat individuellt program, PRIV) där eleven utifrån sina egna förutsättningar kan läsa gymnasiekurser i kombination med olika stödinsatser för att bli behörig.

Utskottet avvisar förslaget om införandet av ett samlat prov. Det är inte bara skriftliga prov som ligger till grund för bedömningar av elevernas kunskaper. Enligt läroplanen för gymnasieskolan (Lpf 94) skall läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig kunskap om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev

tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, beakta såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper och göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

Det individuella programmet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende avskaffande och förändringar av det individuella programmet samt om att individuella program skall kunna anordnas på fristående skolor.

Jämför *reservationerna 61 (fp, c), 62 (m), 63 (kd) och 64 (m, fp, kd, c).*

Propositionen

Regeringen anser att gymnasieskolans individuella program behöver förbättras och hänvisar till att av de elever som börjar på ett individuellt program avslutar ca 9 % av eleverna sina studier i gymnasieskolan efter ett år på detta program och till att endast 19 % av de elever som studerat vid det individuella programmet fullföljer en utbildning med slutbetyg från ett nationellt program eller specialutformat program inom fyra år.

Enligt regeringens uppfattning skall elever på individuella program erhålla utbildning på heltid som i sin omfattning är likvärdig med utbildning som erbjuds på nationella program. En lagregel med denna innebörd bör träda i kraft den 1 juli 2006, och regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen om finansieringen av det ökade kommunala åtagandet. För elever med individuellt program är det enligt regeringen viktigt att få en utbildning av viss kontinuitet; utbildningen bör därför vara jämnt fördelad över veckans dagar. En elev med ett individuellt program skall därför erbjudas en utbildning som till sin omfattning är likvärdig med utbildningar på nationella program. Kommunen är alltid skyldig att erbjuda gymnasieutbildning på heltid på nationella program för behöriga elever. När motsvarande skyldighet införs för elever på individuella program får dessa elever samma rätt till utbildning som elever på nationella program. Utbildningen kan omfatta såväl studier i kurser som förekommer på nationella program som kompletterande studier på grundskolenivå samt arbetsplatsförlagt lärande eller praktik. Det är dock alltså enligt regeringen de individuella behoven som skall vara styrande. Syftet med utbildningen skall vara att eleven så snart som möjligt uppnår behörighet och fullföljer sina gymnasiestudier på ett nationellt eller specialutformat program. Regeringen understryker också att elever bör erbjudas det stöd som behövs för att fullfölja sina studier på den valda studievägen och pekar på att på individuella program går många elever som avbrutit studierna på ett nationellt program. En elev som överväger att avbryta sina studier skall i första hand erbjudas stöd på studievägen och i andra hand byte av studieväg.

För den elev som trots stödinsatser avbryter sina gymnasiestudier har kommunen alltid en skyldighet att erbjuda individuellt program.

Regeringen redogör vidare för möjligheten för en elev att inom ramen för programinriktade individuella program, PRIV, utifrån sina egna förutsättningar läsa gymnasiekurser, eller delar av sådana kurser, i kombination med olika stödinsatser för att bli behörig. Detta sätt att arbeta har visat på goda resultat i många kommuner och innebär att elever i många fall kan fullfölja en gymnasieutbildning på tre eller fyra år.

Introduktionskurser för ungdomar som invandrat till Sverige bör också enligt regeringen fortsättningsvis anordnas inom ramen för gymnasieskolan. Varje individ skall ges adekvat stöd utifrån sina individuella behov, intressen och förutsättningar.

Motioner

Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub12 yrkande 8 att det **individuella programmet avskaffas**. Grundskolan måste i stället ta ett större ansvar för att eleverna uppnår de mest basala kunskaperna. I motion 2003/04:Ub367 yrkande 4 anför Folkpartiet att det individuella programmet skall avskaffas successivt samt att det individuella programmets resurser skall föras över till grundskolan och användas till stöd för elever som behöver det. Anpassad gymnasieutbildning skall enligt Folkpartiet (yrkande 2) endast vara möjlig i särskilda fall, t.ex. skall elever med utländsk bakgrund som inte tidigare har undervisats i engelska kunna få en anpassad utbildning. Också Centerpartiet anser i motion 2003/04:Ub11 yrkande 4 att det individuella programmet skall avskaffas på sikt. Om elever skickas vidare inom skolsystemet utan tillräckliga kunskaper uppstår ett system som lappar och lagar i slutet i stället för att ge alla chansen att från början nå kunskapsmålen.

Ett antal förslag till **förändringar av det individuella programmet** har framställts av Moderaterna och Kristdemokraterna. Moderaterna understryker i motion 2003/04:Ub9 yrkande 13 att det är bra att regeringen backat från kravet att slopa det individuella programmet och i stället ta in eleverna på nationella program. Moderaterna vänder sig mot att de teoretiska målen är styrande och eftersträvansvärda och att allt annat avfärdas som "motivations-skapande inslag". Detaljstyrningen av det individuella programmet såsom att undervisningen bör vara jämnt fördelad över veckans dagar rimmar illa med att de individuella behoven hos eleverna skall vara styrande.

Kristdemokraterna menar i motion 2003/04:Ub498 yrkande 4 att det individuella programmet skall finnas kvar och utvecklas. En möjlig utveckling är att det inom de nationella programmen kan finnas grupper som tillhör det individuella programmet. Eleverna kan därmed läsa karaktärsämnena på det nationella programmet samtidigt som de får stöd i kärnämnena. Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub10 yrkande 7 att förändringen att elever på individuella program ges utbildning på heltid och i en omfattning som är likvärdig med nationella program skall träda i kraft den 1 juli 2005. Man

menar att det är anmärkningsvärt att eleverna på detta program skall behöva vänta i två år innan kvalitetsarbetet påbörjas.

Moderaterna och Kristdemokraterna yrkar att elever på det individuella programmet skall få möjlighet att få sin utbildning i en **fristående skola**. Moderaterna menar i motion 2003/04:Ub9 yrkande 14 att det skulle ge eleverna på det individuella programmet ökat inflytande och möjlighet att påverka omfattning av och inriktning på studierna om de kunde välja utbildningsanordnare. Kristdemokraterna framhåller i motion 2003/04:Ub10 yrkande 27 att det är en orimlig begränsning att det inte är tillåtet för fristående gymnasieskolor att driva det individuella programmet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet framhåller att möjligheten att följa ett individuellt program är en betydelsefull möjlighet för elever som inte uppnått behörighet att komma in på ett nationellt eller specialutformat program. Att en elev skulle stanna kvar i grundskolan för att uppnå Godkänt i kärnämnen är enligt utskottet ingen lämplig ordning. Eleverna bör i stället ges goda möjligheter att komplettera sina kunskaper på grundskolenivå och förbereda sina framtida gymnasiestudier inom ramen för gymnasieskolan. Möjligheten att följa ett programinriktat individuellt program som omnämnts ovan, är ett bra steg för att tydliggöra att studier vid ett individuellt program skall leda till att man övergår till ett nationellt eller specialutformat program. Enligt utskottets mening bör kommunerna så långt som möjligt erbjuda elever programinriktade program.

Att införa studier på heltid och i en omfattning som är likvärdig med nationella program är ytterligare ett steg mot att öka kvaliteten och att underlätta för elever att övergå till ett nationellt eller specialutformat program. Genom en mer strukturerad skolgång bör förutsättningarna för att eleverna övergår till ett nationellt program öka. Utskottet understryker dock att heltidsstudier inte får innebära att det individuella inslaget minskar så att varje elev inte kan få ett sådant individuellt inslag i utbildningen som är avsikten. Utbildningen på ett individuellt program kan således innehålla studier på såväl grundskole- som gymnasienivå. Det kan röra sig om behörighetsgivande ämnen, andra grundskoleämnen som eleven kan behöva för vidare studier, nationella kurser m.m. Med utgångspunkt i de nationella målen och riktlinjerna och med de förutsättningar kommunen ger är det rektor som har det övergripande ansvaret för verksamheten i skolan. Det innebär att man utifrån lokala förutsättningar väljer hur verksamheten skall organiseras och genomföras. Härigenom blir den individuella utformningen på individuella program tydligare betonad.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på att programinriktat individuellt program enligt nuvarande regler skall utformas för en grupp elever. Utskottet menar att denna inskränkning är ett hinder för att kunna erbjuda en individualiserad utbildning till alla elever, då den t.ex. hindrar en ensam elev att följa ett sådant program. Utskottet utgår ifrån att regeringen, i samband med att

finansieringen av skyldigheten att driva individuella program på heltid presenteras, också föreslår att denna inskränkning tas bort.

Vad gäller tillfället för ikraftträdandet delar utskottet regeringens bedömning att den 1 juli 2006 är en lämplig tidpunkt, då kommunerna kan komma att behöva tid för att planera och genomföra förändringen. Utskottet vill dock peka på att det inte föreligger några hinder för en kommun att driva individuella program på heltid redan nu.

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt förslag om individuella program i fristående gymnasieskolor. Utskottet är inte heller nu berett att bifalla yrkandena. Utskottet noterar den möjlighet som finns för regeringen att ge tillstånd för friskolor att anordna individuella program.

Det kommunala uppföljningsansvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet avseende införande av ett utvidgat kommunalt uppföljningsansvar då beredning av förslag om sådant ansvar pågår.

Jämför *reservation 65 (kd)*.

Propositionen

Regeringen anser att det liksom hittills bör vara en kommunal angelägenhet att stödja och stimulera alla ungdomar under 20 år som saknar gymnasieutbildning att påbörja och fullfölja en utbildning. Inom varje kommun bör det finnas beredskap att erbjuda vägledning och stöd för de unga människor som inte på egen hand har lyckats ta sig från grund- till gymnasieskolan eller som avbryter sina gymnasiestudier. Regeringen återkommer till riksdagen med förslag om utformningen av kommunernas ansvar för unga.

Motion

Kristdemokraterna anser i motion 2003/04:Ub10 yrkande 6 att kommunen skall bli skyldig att följa upp de ungdomar under 20 år som inte är inskrivna på gymnasiet och kräver att regeringen skyndsamt lägger fram ett sådant förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Utskottet konstaterar att det i utredningen *Unga Utanför* (SOU 2003:92) har föreslagits att varje kommun skall ha en lagstadgad skyldighet att skapa en organisation som ansvarar för att aktivt söka upp och ge stöd till alla unga under 20 år som inte har någon känd sysselsättning. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet och utskottet anser att detta arbete bör avvaktas.

Gymnasial yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden avseende förändringar i den gymnasiala yrkesutbildningen och inrättande av en yrkesutbildningsdelegation med hänvisning till kommande förändringar.

Jämför *reservationerna 66 (m), 67 (fp) och 68 (c)*.

Propositionen

Regeringen anser att en grundläggande yrkesutbildning med hög kvalitet är nödvändig för att möta såväl samhällets som individens behov. Den grundläggande yrkesutbildningen bör ge dels generella nyckelkompetenser inklusive kärnämnen, dels specialistkunskaper av en sådan omfattning att elevens kompetens i huvudsak svarar mot arbetslivets krav. Regeringen menar vidare att en högkvalitativ yrkesutbildning, anpassad till ett modernt arbetslivs behov, måste ge kompetens med såväl bredd som djup. Traditionell yrkeskunskap måste integreras med generella kompetenser och goda baskunskaper. Möjlighet till en hög grad av specialisering är ett mått på kvalitet i yrkesutbildningen. De gemensamma karaktärsämnena inom programmen bidrar också till hög kvalitet i yrkesutbildningen. Kärnämnenas betydelse som viktiga inslag i utbildningen för ett kommande yrkesliv understryks av regeringen. Dessa kunskaper är en förutsättning för deltagande i det livslånga och livsvida lärandet och därmed är de avgörande för att individen skall få och behålla ett arbete under sitt yrkesliv eller kunna byta verksamhetsområde. Kärnämnenas är av central betydelse för sysselsättningen och ett högt arbetskraftsutbud.

Regeringen meddelar också att man inom kort kommer att tillsätta en yrkesutbildningsdelegation som kan spela en central roll för att utvecklingspotentialen i den gymnasiala yrkesutbildningen tas till vara.

Motioner

Folkpartiet anser i motion 2003/04:Ub367 yrkande 6 att specialiseringen på gymnasiet bör öka, och många **yrkesutbildningar** kan också bli mer specialiserade. Mål som är viktiga för olika yrken kan arbetas fram i nära samarbete med branschorganisationerna.

Moderaterna begär i motion 2003/04:Ub9 yrkande 23 ett tillkännagivande till regeringen avseende bristerna i dagens gymnasieskola. Moderaterna anser att ett yrkesgymnasium utan högskoleförberedande teoretiska studier bör finnas. Man pekar på den fjärdedel av gymnasisterna som inte når slutbetyg inom fyra års studier och på att dessa ofta stupar på den högskoleförberedande delen. I motion 2003/04:A257 yrkande 2 menar Moderaterna att utbildningssystemet inte klarar av att möta varken enskildas behov eller arbetsmarknadens krav och pekar på de många avhoppen från gymnasieskolan.

Kristdemokraterna frågar sig i motion 2003/04:Ub10 yrkande 4 om **yrkesutbildningsdelegationen** kommer att utgöra en ny myndighet och om så är fallet avvisar man förslaget. Arbetet med att stärka yrkesutbildningen kan utföras av en befintlig myndighet. Centerpartiet välkomnar i motion 2003/04:Ub11 yrkande 8 tillsättandet av en yrkesutbildningsdelegation som man menar kan spela en central roll i arbetet att stärka samarbetet mellan utbildning och arbetsliv. Frågan om bristen på utbildade handledare och ersättningsfrågor vid arbetsplatsförlagd utbildning bör ses över av delegationen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet konstaterar att arbete pågått och pågår med att höja kvaliteten inom gymnasieskolans yrkesutbildningar. Under åren 2000–2002 genomförde Skolverket ett yrkesutbildningsprojekt, YKSA, i syfte att höja kvaliteten inom gymnasieskolans yrkesutbildningar. I verkets slutrapport *Samtal – samsyn – samarbete* ges exempel på arbetssätt för kvalitetsförbättringar inom yrkesutbildningen. Vidare har Myndigheten för skolutveckling i februari 2004 publicerat en rapport (*Arbetsplats för lärande*) där några av de möjligheter som finns i gymnasieskolan för att förlägga delar av utbildningen till en arbetsplats och samverka med arbetslivet presenteras. Frågan om de teoretiska inslagen i yrkesutbildningen har utskottet behandlat tidigare i detta betänkande. Utskottet menar att den gymnasiala yrkesutbildningen bör kännetecknas av att en elev, förutom att läsa kärnämnen, genom olika val av inriktningar och valbara kurser skall kunna uppnå en hög grad av specialisering.

Utskottet noterar att regeringen fattade beslut om inrättandet av en yrkesutbildningsdelegation i maj 2004. Delegationen består av representanter för näringsliv, offentlig verksamhet, fackliga organisationer och skola och skall arbeta för att i ökad utsträckning förverkliga samhällets intentioner för samverkan mellan skola och arbetsliv och därmed bidra till att höja kvaliteten i gymnasieskolans yrkesinriktade utbildning. Delegationen skall medverka till att ett lokalt utvecklingsarbete initieras och också verka för en ökad rekrytering till de yrkesinriktade utbildningarna i gymnasieskolan. Arbetet skall bedrivas fram t.o.m. den 31 december 2006, och delegationen skall då lämna en skriftlig redogörelse till regeringen för sitt arbete.

Arbetsplatsförlagt lärande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende arbetsplatsförlagt lärande då frågan är uppmärksammas genom propositionen. Jämför reservation 69 (kd).

Gällande bestämmelser

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) förekommer i gymnasieskolan i olika organisatoriska former. Arbetsplatsförlagd utbildning (APU) innebär att delar av utbildningen på ett program genomförs på en arbetsplats. Enligt nuvarande bestämmelser skall minst 15 veckor av undervisningstiden på yrkesinriktade program utgöras av APU. Skolhuvudmannen ansvarar för anskaffning av erforderligt antal APU-platser samt för att dessa uppfyller kvalitetskraven. Den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen skall planeras och genomföras med utgångspunkt i målen för utbildningen. År 2000 tillkom en försöksverksamhet med Lärande i arbetslivet (LIA). Syftet med denna form av arbetsplatsförlagd utbildning är att bidra till en utveckling av utbildningen genom att möta arbetslivets förändrade kompetensbehov, att ge arbetslivet möjlighet att påverka utbildningens innehåll och genomförande samt att ge de elever som så önskar möjlighet att påverka utbildningens innehåll och genomförande. De elever som önskar får då också möjlighet att genomföra en större del av utbildningen, minst 30 veckor, på en arbetsplats. För LIA finns en kursplan om totalt 700 gymnasiepoäng som skall ersätta yrkeskurser av motsvarande omfattning och som fastställs av Skolverket. Innehållet i den särskilda kursplanen för LIA konkretiseras lokalt utifrån programmålen för den utbildning som eleven valt och utifrån de lokala mål som fastställs i programrådet. Försöksverksamheten gäller elever som påbörjar sin utbildning i gymnasieskolan före den 1 juli 2006. Hittills har endast ett begränsat antal elever genomfört sin gymnasieutbildning inom försöksverksamheten.

Europeiska unionens utbildningsprogram Leonardo da Vinci är ett stöd till utlandspraktik för elever på yrkesinriktade program. Årligen utnyttjas denna möjlighet av ca 450 elever i Sverige. För att utöka denna möjlighet till internationella inslag i utbildningen infördes 2002 ett kompletterande statligt stöd för arbetsplatsförlagd utbildning utomlands.

Propositionen

Regeringen menar att det arbetsplatsförlagda lärandet inom den gymnasiala yrkesutbildningen är en kvalitetsmässigt viktig del av utbildningen. Alla elever i gymnasieskolan bör genom egna erfarenheter få insikt i arbetslivets förutsättningar och uppgifter. Elever som väljer yrkesinriktade program bör, liksom nu, få minst 15 veckors utbildning förlagd till en arbetsplats. Regeringen föreslår inte någon förändrad omfattning av APL för elever som väljer mer yrkesinriktade studievägar eftersom försöket med LIA haft för begränsad omfattning i antal deltagande elever och företag för att säkra slutsatser skall kunna dras. Regeringen aviserar att i ett kommande uppdrag till Skolverket avseende förändringar av kursplanerna skall en utgångspunkt vara att kursplanerna för den framtida gymnasieskolan får en sådan generell och flexibel utformning att de kan användas såväl i skolans undervisning som i arbetsplatsförlagt lärande. Regeringen bedömer att den organisatoriska formen för APL på de yrkesinriktade programmen bör vara en integrerad form av nuvarande APU och LIA.

Regeringen anser vidare att inslag av APL skall erbjudas även elever som väljer mer studieförberedande studievägar men pekar samtidigt på svårigheterna att bereda alla elever plats. Därför lämnas inget förslag om en minsta omfattning för APL på mer studieförberedande studievägar.

Regeringen avser att verka för att fler elever ges möjlighet att delta i utlandsförlagda utbildningsinslag under sin gymnasietid och på några års sikt är det ett rimligt mål att alla gymnasieskolor varje år har någon eller några elever som deltar i utlandsförlagda utbildningsinslag.

Motion

Kristdemokraterna anför i motion 2003/04:Ub10 yrkande 2 att man är positiv till arbetsplatsförlagt lärande men är kritisk till förslaget om formerna för detta eftersom det redan i dag finns många kommuner som har problem att anordna APU-platser. I samma motion (yrkande 3) begär Kristdemokraterna ett tillkännagivande till regeringen avseende finansieringssystemet för arbetsplatsförlagt lärande. Man menar att för att få ett tillräckligt stort utbud behövs ett finansieringssystem som skapar tillräckligt många platser med godtagbar kvalitet. Vad gäller den utlandsförlagda utbildningen vänder sig Kristdemokraterna (yrkande 5) mot att det inte finns någon analys av utfallet i termer av utnyttjandegrad m.m. av det statliga stöd som infördes 2002 och det är därför svårt att ta ställning till om regeringens bedömning är riktig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet delar regeringens bedömningar vad gäller omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande, både avseende de yrkesinriktade programmen och mer studieförberedande studievägar samt deltagande i utlandsförlagd utbildning. Det är väl känt att det finns svårigheter med att hitta platser för arbetsplatsförlagt lärande, men utskottet anser att Yrkesutbildningsdelegationens arbete bör avvaktas.

Gymnasial lärlingsutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden avseende utformningen av en gymnasial lärlingsutbildning med hänvisning till kommande utredningsuppdrag.

Jämför reservation 70 (*m, fp, kd, c*).

Propositionen

Regeringen menar att flera skäl talar för att utveckla en gymnasieutbildning som är närmare arbetslivet. Regeringen bedömer att en lärlingsutbildning skall utvecklas inom gymnasieskolan som ett valbart alternativ till den huvud-

sakligen skolförlagda utbildningen. Regeringen meddelar att man har för avsikt att ta initiativ till samtal med arbetsmarknadens parter för att närmare diskutera förutsättningarna och ansvarsfördelningen för att en framtida lärlingsutbildning skall kunna etableras framgångsrikt. Regeringen ser lärlingsutbildningen som en alternativ utbildningsväg öppen för alla elever och förekommande inom alla yrkesinriktade program. För att få en tydlig ansvarsfördelning mellan skola och företag bör de utbildningsdelar som skall bedrivas på företaget regleras i avtal, t.ex. avseende utbildningsinnehåll, försäkringsfrågor och handledarfrågor. För karaktärsämnen med yrkesinriktad profil kan kommunen redan i dag lägga utbildningen på entreprenad. En entreprenadlösning kan vara ett sätt att ge en tydlighet om vad åtagandet innebär i fråga om ansvar, skyldigheter och ersättningsfrågor. Regeringen menar att lärlingsutbildningen till innehåll och mål skall motsvara skolförlagd utbildning men till sin uppläggning kunna skilja sig avsevärt på grund av att den till huvuddelen är förlagd till en eller flera arbetsplatser. Lärlingsutbildningen skall ge goda kunskaper i kärn- och karaktärsämnena för att eleverna skall stå sig väl i samhället och på arbetsmarknaden. För eleven kan den praktiska delen motivera och påvisa behov även av mer teoretiska kunskaper som är nödvändiga för att klara yrkesrollen. Lärlingsutbildningens samtliga delar skall präglas av att de praktiska och teoretiska inslagen är integrerade och stöder lärandet till en helhet. Det är väsentligt att kraven på uppnådd kompetens och kraven för gymnasieexamen är desamma för den gymnasiala lärlingsutbildningen som för motsvarande skolförlagd utbildning. Att lärlingsutbildningen är en likvärdig utbildningsform underlättar också övergång mellan denna och skolförlagd utbildning för den elev som vill eller behöver byta studieform. Regeringen avser att i ett kommande uppdrag till Skolverket låta myndigheten närmare utreda och lämna förslag på utformning och reglering av en gymnasial lärlingsutbildning. I uppdraget ligger bl.a. att utreda vilka särskilda krav som bör ställas på de arbetsplatser som får användas för lärlingsutbildning, så att kvaliteten på utbildningen kan säkras. Det bör t.ex. övervägas om någon form av certifiering av dessa arbetsplatser bör komma i fråga. Vidare bör Skolverket utreda vilka formella beslut som skall krävas lokalt för att en skolhuvudman skall ha rätt att erbjuda lärlingsutbildning som en alternativ gymnasieutbildning och vilka följder det skall få för elevens rätt att söka utbildningen i annan kommun etc.

Motioner

Moderaterna vill i motionerna 2003/04:Ub9 yrkande 25 och 2003/04:Ub276 yrkande 31 att ett slagkraftigt alternativ till gymnasieutbildning skapas i form av en huvudsakligen arbetsplatsförlagd utbildning, dvs. en lärlingsutbildning. Den nuvarande yrkesutbildningen bör omformas med målet att i högre grad involvera det lokala näringslivet, hantverksföreningarna och det fria kulturlivet. Genom att eleverna tidigt kommer ut i arbetslivet får de en helhetsbild och en direkt återkoppling till de kunskaper som förvärfvas i skolan. I motion 2003/04:Ub9 yrkande 26 menar Moderaterna att det skall vara möjligt för de

elever som vill att komplettera sin lärlingsutbildning för att nå högskolebehörighet.

Även Folkpartiet vill skapa en lärlingsutbildning som är ett alternativ till gymnasieutbildning. I motion 2003/04:Ub12 yrkande 7 framhålls att utbildningen skall ha egna mål och ett innehåll som skiljer sig från den studieförberedande utbildningen. Halva utbildningstiden skall tillbringas på arbetsplatsen.

Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 1, 2003/04:Ub399 yrkande 1 och 2003/04:Ub496 yrkande 1 att en lärlingsutbildning formas i ett tydligt eget program inom gymnasieskolans ram. Utbildningen skall utformas lokalt med ett nationellt perspektiv för att skapa en god utbildning för både samhället och den enskilde. En samordning av resurserna mellan skola och näringsliv är en förutsättning för en bra yrkesutbildning. Lärlingsutbildningen skall ge en gedigen yrkesutbildning och ge behörighet till yrkeshögskola. Det skall också finnas möjlighet att komplettera betygen för att meritera sig för högskoleutbildning. I motion 2003/04:Ub402 (kd) yrkande 1 föreslås också att en lärlingsutbildning införs på gymnasiet som sedan kan följas av en yrkeshögskola. I samma motion (yrkande 2) presenteras Filipstad som en lämplig försökskommun för en ny lärlingsutbildning.

Centerpartiet pekar i motion 2003/04:Ub11 yrkande 10 på nödvändigheten av att arbetslivet får inflytande över utformandet av en lärlingsutbildning. Skolverket bör involvera Svenskt Näringsliv, Företagarna och Kommunförbundet i utredningsarbetet med att hitta former för en ny lärlingsutbildning. I samma motion (yrkande 9) framhåller Centerpartiet att resursfrågan är ett viktigt incitament för att få en fungerande lärlingsutbildning. Ersättningsfrågan måste lösas för att företag skall kunna medverka i lärlingsutbildning, och Centerpartiet föreslår att Skolverket bör se över hur ett hållbart finansieringssystem för lärlingsutbildningen kan se ut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att en lärlingsutbildning bör utvecklas inom gymnasieskolan. Utbildningen bör närma sig arbetslivet mer än nuvarande gymnasiala yrkesutbildningar men bör också ge goda kunskaper i kärn- och karaktärsämnen för yrkesutbildningen. Utskottet välkomnar därför regeringens initiativ att ge Skolverket i uppdrag att närmare utreda och lämna förslag på utformning och reglering av en sådan gymnasial lärlingsutbildning. Utskottet förutsätter att verket under genomförande av uppdraget samråder med t.ex. Svenskt Näringsliv, Företagarna, Kommunförbundet och fackliga organisationer.

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om införande av en yrkeshögskola, senast i betänkandet *Vuxenutbildning* (bet. 2003/04:UbU8). Utskottet framförde då att det var olämpligt att använda termen högskola om utbildning som inte är avsedd att omfattas av högskolelagen. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Lokalt samråd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionerna avseende samråd mellan näringsliv och skola med hänvisning till kommande insatser.
Jämför *reservationerna 71 (m, fp)* och *72 (kd)*.

Propositionen

Regeringen anser att samverkansformerna mellan skola och arbetsliv behöver förändras i syfte att utveckla undervisningen och höja kvaliteten i den yrkesinriktade utbildningen. Bristen på kvalificerade yrkeslärare är ytterligare ett argument för en ökad samverkan. Trots en växande medvetenhet inom såväl skola som arbetsliv om detta behov har inte resultatet av samverkan motsvarat samhällets intentioner på området. En förklaring kan enligt regeringen vara att nuvarande regelverk inte är tillräckligt flexibelt.

Regeringen pekar vidare på att arbetsmarknadens komplexitet och förändringstakt har ökat väsentligt under senare år. En närmare samverkan med länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar skulle kunna bidra till en förbättrad information om den regionala och lokala efterfrågan av olika yrkesgrupper. Staten, kommunerna och arbetslivet har ett gemensamt ansvar för att utforma en yrkesutbildning med kvalitet och attraktionskraft. Regeringen bedömer att nya samverkansformer bör införas mellan skola och arbetsliv där arbetslivets inflytande och ansvar för utbildningen är större än vad som är möjligt inom nuvarande regelverk. Arbetslivets medverkan i planering och genomförande är ett viktigt instrument för att säkra utbildningarnas relevans och legitimitet och är därmed ett viktigt kvalitetsinslag i yrkesutbildningen. Regeringen meddelar att man avser att ta initiativ till en försöksverksamhet med lokala råd.

Motioner

Moderaterna menar i motion 2003/04:Ub9 yrkande 24 att förslaget om obligatoriska samråd bör avstyrkas. Frivilliga samråd kan ofta vara gynnsamma och leda till framgångsrik utveckling medan påtvingade samråd blir tidsödande, byråkratiska och fruktlösa. Moderaterna menar att fler pekpinnar från regeringen inte underlättar skolsituationen för eleverna på de yrkesförberedande programmen.

Kristdemokraterna understryker i motion 2003/04:Ub498 yrkande 16 att samverkan med arbetslivet bidrar till att utbildningen håller hög kvalitet och ligger i fas med arbetslivets förändring. För att främja och kontrollera den arbetsplatsförlagda utbildningen anser Kristdemokraterna att en redovisning av skolornas samverkan med arbetslivet bör finnas i skolornas kvalitetsredovisning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet menar att nya former för att förbättra kontakterna mellan skola och arbetsliv behövs. Ökade kontakter bidrar till att höja kvaliteten på yrkesutbildningarna och leder till att säkra utbildningens aktualitet och legitimitet. Utskottet förutsätter att samråden dokumenteras i någon form men det bör ankomma på den enskilda skolan att bestämma hur dokumentationen görs.

Eftergymnasial yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet angående innehållet i en kommande utredning om eftergymnasial yrkesutbildning med hänvisning till pågående insatser.
Jämför reservation 73 (kd).

Gällande bestämmelser

Regeringen har givit Luleå tekniska universitet, Örebro universitet och Blekinge tekniska högskola ett särskilt uppdrag att utveckla kortare yrkesutbildning i högskolan. En möjlighet att erhålla yrkeshögskoleexamen efter två års studier finns enligt högskoleförordningen. Utanför högskolan kan eftergymnasial yrkesutbildning erhållas inom den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) samt inom vissa utbildningar inom utbildningsformerna påbyggnadsutbildningar, kompletterande utbildningar och utbildningar inom folkhögskolan. Eftergymnasial yrkesutbildning i arbetslivet regleras inom en del av de traditionella arbetsmarknadssektorerna genom avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Propositionen

Regeringen pekar på att eftergymnasiala yrkesutbildningar förekommer såväl inom som utanför högskolan, med offentliga huvudmän såväl som privata. Regeringen anser att utbudet kan uppfattas som så svåröverskådligt att det blir besvärligt att få ett helhetsgrepp över de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Regeringens avsikt är därför att genomföra en översyn av utbudet av eftergymnasial yrkesutbildning och i vilka utbildningsformer den erbjuds, hur olika utbildningar värderas vid vidare studier samt hur den finansieras och kvalitetssäkras.

Regeringen menar också att tillsättandet av en yrkesutbildningsdelegation skall bidra till att arbetsmarknadens parter utvecklar former för och sluter avtal om färdigutbildning eller introduktionsutbildning vid inträde på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan.

Motion

I motion 2003/04:Ub10 yrkande 8 hänvisar Kristdemokraterna till beslutet i riksdagen i april 2004 om en samlad översyn av de eftergymnasiala yrkesutbildningarna och förutsätter att en parlamentariskt sammansatt utredning tillsätts med ett öppet mandat att föreslå de förändringar som behövs. Kristdemokraterna menar att utredningen bör föreslå att en yrkeshögskola inrättas där alla kvalificerade yrkesutbildningar samlas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet med hänvisning till det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet.

Utskottet har erfarit att en arbetsgrupp har tillsatts för att genomföra översynen av den eftergymnasiala yrkesutbildningen. Arbetsgruppen skall kartlägga i vilka utbildningsformer eftergymnasial yrkesutbildning erbjuds och göra en probleminventering. Denna del av arbetet skall vara avslutad senast den 31 december 2004. Arbetsgruppen skall vidare analysera utbudet av eftergymnasial yrkesutbildning, hur olika utbildningar värderas vid vidare studier, hur de finansieras och hur de kvalitetssäkras. Arbetet skall redovisas till regeringen senast den 28 februari 2005.

Riksrekrytering**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anta regeringens förslag till ändringar i skollagen som rör upphävande av tidigare beslut om riksrekrytering.

Gällande bestämmelser

Vissa gymnasiala utbildningar behöver ett större elevupptagningsområde än kommunen eller samverkansområdet för att kunna bedrivas. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, har därför möjlighet att i enlighet med 5 kap. 9 och 14 §§ skollagen föreskriva att vissa utbildningar skall stå öppna för sökande från ett bestämt geografiskt område. Bedömningarna av en ansökan utgår från ett nationellt behov.

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelser i skollagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om riksrekrytering kompletteras med att beslutet bör avse en begränsad tid. Förslaget att ge elever möjlighet att söka utbildning i annan kommun torde minska behovet av riksrekrytering betydligt. Besluten bör tas samlat årsvis och avse viss tid. Vid bedömningen skall hänsyn tas till att utbildningen är av godtagbar kvalitet och att kostnaden står i rimlig proportion till nyttan. Riksrekrytering kan också enligt regeringen komma i fråga för utbildningar där det inte går att

uppnå det särskilda syftet med dem utan att elever rekryteras från hela riket, t.ex. riksidsrottsgymnasierna, utbildningar för döva och hörselskadade samt Rh-anpassad utbildning. Bestämmelser med denna innebörd skall enligt regeringens förslag införas i 5 kap. 9 och 14 §§ skollagen.

Regeringen anser också att det behövs en översyn av de utbildningar som tidigare erhållit beslut om riksrekrytering. Beslut som tagits om riksrekrytering före genomförandet av förslagen i propositionen och som inte innehåller någon tidsbegränsning bör upphävas den 1 januari 2007. Utbildningar som påbörjats innan dess bör dock få avslutas.

Vidare meddelar regeringen att bestämmelserna om interkommunal ersättning för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar enligt förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning bör upphävas vid utgången av 2004.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 9 och 14 §§.

Utskottet delar regeringens uppfattning att beslut om riksrekryterande utbildningar bör omprövas och att det därmed också är rimligt att redan fattade beslut om riksrekrytering upphör och att en sådan omprövning i förekommande fall görs.

Genomförande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om uppföljning av de föreslagna ändringarna då yrkandet är tillgodosett.

Propositionen

Regeringen avser att ge Skolverket och Myndigheten för skolutveckling uppdrag utifrån sina ansvarsområden med anledning av vad som föreslås i propositionen. Skolverket skall långsiktigt följa gymnasieskolans utveckling och rapportera till regeringen hur implementeringen av ändringarna fortskrider. Myndigheten för skolutveckling skall följa och rapportera effekterna av sina insatser för att stödja den lokala utvecklingen.

Motion

Kristdemokraterna understryker i motion 2003/04:Ub10 yrkande 46 att förändringarna i gymnasieskolan bör följas upp ur såväl kvalitativ som ekonomisk synvinkel och föreslår att Skolverket ges i uppdrag att genomföra en sådan uppföljning. Uppföljningarna skall återredovisas till riksdagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet då det redan är tillgodosett genom Skolverkets och Myndigheten för skolutvecklings kommande uppdrag att följa och rapportera effekterna av förändringar i gymnasieskolan.

Lagförslaget i övrigt**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) i den mån lagförslaget inte omfattas av utskottets behandling i det föregående.

Propositionen

Regeringen föreslår att ändringarna i skollagen skall träda i kraft den 1 januari 2007 och att de skall tillämpas på utbildning som börjar efter den 1 juli 2007. För utbildning som redan då pågår skall äldre bestämmelser tillämpas.

Vad gäller riksrekrytering har tiden för ikraftträdande behandlats tidigare i betänkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Riksdagen bör vidare anta lagförslaget i övrigt i den mån det inte behandlats i det föregående.

Ekonomiska konsekvenser**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet avseende finansieringsprincipen då detta är tillgodosett.
Jämför reservation 74 (fp, kd).

Propositionen

Regeringen återkommer i budgetpropositionen i fråga om kompensation för kommunerna till följd av en förstärkt lagstiftning om utbildning på heltid för eleverna på individuella program. Genomförandeinsatser kommer att finansieras genom omfördelning av tillgängliga medel inom Utbildningsdepartementets område. Regeringen bedömer att de förslag som i övrigt lämnas i propositionen inte kommer att medföra några kostnadsökningar.

Motioner

Kristdemokraterna framhåller i motion 2003/04:Ub10 yrkande 45 att finansieringsprincipen bör följas vid genomförandet av de förändringar som föreslås för gymnasieskolan. Kommunernas ansträngda ekonomi får inte drabbas ytterligare genom statsmakternas beslut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Utskottet noterar att regeringens bedömning är att förändringarna i gymnasieskolan inte kommer att medföra några kostnadsökningar förutom vad gäller den utökade undervisningstiden inom det individuella programmet. I denna fråga avser regeringen att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2005.

Övriga frågor

Innehållet i och utbudet av studievägar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden avseende inrättande av nya studievägar.

Jämför reservationerna 75 (fp), 76 (kd), 77 (fp) och 78 (kd).

Motioner

I motion 2003/04:Ub367 yrkande 19 pekar Folkpartiet på att man inom ramen för de nationella programmen bör finna lösningar som skapar större förståelse bland elever av företagandets villkor. Detta kan t.ex. göras genom att skolor startar en **entreprenörsutbildning** eller lärlingsutbildning med inriktning mot företagande. Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 20 och 2003/04:Ub498 yrkande 17 att ett nationellt program med speciell inriktning på företagande och entreprenörskap införs. Programmet bör inriktas på samarbete mellan företag inom samhällets alla sektorer.

Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub12 yrkande 2 att en ny **humanistisk utbildning** bör införas i gymnasieskolan. Vikten av kunskap i humanistiska ämnen måste betonas i ett modernt samhälle och det behövs en linje som skapar en stark grund för bred kunskap i humanistiska ämnen som språk, historia, litteratur och kultur.

Några ytterligare **inriktningar för gymnasieskolans studievägar** föreslås i ett antal motioner. För att trygga nyrekryteringen och den framtida försörjningen inom fiskenäringen föreslår Kristdemokraterna i motion 2003/04: MJ408 yrkande 34 att det skall finnas en gymnasieutbildning med inriktning på fiske. Kristdemokraterna understryker i motion 2003/04:Ub498 yrkande 8 betydelsen av de praktisk-estetiska ämnena. Ämnena stimulerar till god inlär-

ning och förstärker elevernas självkänsla och måste därför få genomslag i alla skolans program. I motion 2003/04:Ub395 (c) yrkande 3 framhåller motionärerna att det behövs ytterligare utbildningsplatser för olika aktörer inom grön rehabilitering och menar att naturbruksgymnasierna bör få ökat ansvar att utbilda och sammanföra dessa aktörer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Av 5 kap. 3 § tredje stycket skollagen framgår att det inom de nationella programmen kan finnas utbildningar med olika inriktningar. Dessa kan vara nationellt eller lokalt fastställda. De nationellt fastställda inriktningarna på de nationella programmen framgår av en bilaga till gymnasieförordningen. Enligt 2 kap. 1 § samma förordning får styrelsen för utbildningen också fastställa lokala inriktningar inom de nationella programmen. Sådana inriktningar skall ligga inom ramen för de bestämmelser som gäller om programmet. Regeringen meddelar särskilda föreskrifter med riktlinjer för utformningen av lokala inriktningar. Utskottet understryker att det är både bra och naturligt att innehållet i de olika programmen förändras genom att olika inriktningar införs eller tas bort. Utskottet menar dock att inrättandet av inriktningar inom de nationella programmen är en fråga för regeringen eller för styrelsen för en utbildning och inte för riksdagen. När det gäller yrkandet om entreprenörutbildning vill utskottet erinra om det entreprenörskapsperspektiv i gymnasieutbildningen regeringen föreslår skall införas. Genom ett sådant perspektiv kan elevernas initiativförmåga, kreativitet och företagsamhet stimuleras.

Vissa ämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena avseende ANT-undervisning, sex- och samlevnadsundervisning, körkortsutbildning, konsumentkunskap, utbildning i privatekonomi, kurser i kvinno- och migrationshistoria, upplysning om kommunismens illdåd, information om sexhandel samt modersmålsundervisning. Jämför reservationerna 79 (*fp, kd, c*), 80 (*fp*), 81 (*kd*), 82 (*fp, kd*) och 83 (*kd*).

Motioner

Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår förändringar vad gäller undervisningen om alkohol, narkotika och tobak (**ANT-undervisning**). Folkpartiet efterlyser i motion 2003/04:Ub367 yrkande 20 en nationell handlingsplan för hur kampen mot ungas missbruk av alkohol, narkotika och tobak skall intensifieras. I motion 2003/04:Ub498 yrkande 37 hävdar Kristdemokraterna att

samhället har intagit en mer drogliberal inställning och anser att skolorna måste ta ett större ansvar och förbättra sin ANT-undervisning.

Folkpartiet begär i motion 2003/04:Ub367 yrkande 21 att regeringen lägger fram förslag till ändring av läroplanen för de frivilliga skolformerna så att mål anges för **sex- och samlevnadsundervisning**. Målskrivningar i läroplanen är betydelsefulla för möjligheten att avsätta resurser, formulera mål för det lokala arbetet och bedöma kvalitet och resultat. Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub498 yrkande 18 att sex- och samlevnadsundervisningen görs obligatorisk eftersom det är viktigt att gymnasieskolan hjälper eleverna att bearbeta frågor som rör samlevnad.

I fyra motioner yrkas att **körkortsutbildning** skall erbjudas inom gymnasieskolan. I motion 2003/04:T469 (c) yrkande 2 framhåller motionärerna att alla elever behöver goda kunskaper i gällande trafikregler och trafiklagar, och i motion 2003/04:Ub481 (s) hävdas att körkortsutbildning skulle ge ett mer trafiksäkert samhälle där nollvisionen lättare kan uppnås. I motion 2003/04:Ub310 (s) framhåller motionären att de ekonomiska hindren för att ta körkort i längden kan leda till ökad ungdomsarbetslöshet, orättvisa och social segregering, och i motion 2003/04:Ub492 (s) hävdas att det hör till allmänbildningen att kunna köra bil och att ha goda trafiksäkerhetskunskaper, och av rättviseskäl bör därför förberedande teoretisk körkortsutbildning införas som ett frivilligt tillval i gymnasieskolan.

I motion 2003/04:Ub457 (c) yrkande 2 föreslår motionärerna att **konsumentkunskap** skall vara obligatoriskt i gymnasieskolan eftersom det skulle ge alla ungdomar möjlighet att skaffa sig kunskap för den dagliga livsföringen. Också i motion 2003/04:L283 (s) yrkande 2 framhålls behovet av konsumentkunskap och privatekonomi. I motion 2003/04:Ub336 (s) menar motionären att utbildning i **privatekonomi** behövs för att skapa förutsättningar för en sund privatekonomi genom att rusta unga människor mot den intensiva marknadsföringen och minska risken för att eleverna begår misstag som leder till betalningsanmärkningar. Behovet av **kurser i kvinno- och migrationshistoria** understryks i motion 2003/04:Ub376 (s). Motionärerna menar att med tanke på de negativa tendenser som finns på vissa skolor i förhållande till unga flickor och invandrare måste denna undervisning förbättras väsentligt.

Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 18 och 2003/04:Ub498 yrkande 10 att särskilda insatser bör göras i gymnasieskolan för att upplysa om **kommunismens illdåd** mot mänskligheten eftersom allför få ungdomar känner till dessa brott. I motion 2003/04:Ub387 (fp) yrkande 1 föreslås att regeringen skyndsamt startar en informationskampanj på gymnasieskolorna i Norrbottens län avseende **sexhandel** och dess konsekvenser.

I motion 2003/04:Ub498 yrkande 38 begär Kristdemokraterna ett tillkännagivande till regeringen där rätten till **modersmålsundervisning** i gymnasieskolan fastställs. Det finns möjlighet att läsa modersmål även i gymnasiet men eftersom rättigheten är begränsad till att gälla under högst sju år har de flesta inte längre rätt till modersmålsundervisning i gymnasiet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I läroplanen för gymnasieskolan (Lpf 94) betonas rektors ansvar för skolans resultat för vissa utpekade områden. Bland annat ansvarar rektor för att eleverna får kunskaper om sex och samlevnad samt om riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger. Efter att Skolverket 1999 genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningen om tobak, alkohol och andra droger som visade på flera brister har Skolverket gjort ett material riktat till rektor för att inspirera och stödja skolans arbete med grundläggande värden och de ämnesövergripande kunskapsområdena. Vidare stöder Myndigheten för skolutveckling, i samverkan med Folkhälsoinstitutet, Alkoholkommittén och Mobiliseringen mot narkotika, skolorna i deras verksamhet med att informera om alkohol och narkotika. Vidare har en proposition som bl.a. tar upp frågor som rör insatserna i skolan som stärker hälsofrämjande skolutveckling och förebygger alkohol- och narkotikamissbruk överlämnats till riksdagen i maj 2004 (*Alkoholpolitiska frågor*, prop. 2003/04:161).

Utifrån den kvalitetsgranskning om sex- och samlevnadsundervisning som Skolverket genomförde 1999 utarbetades ett särskilt material *Min uppgift är att knyta ihop* det riktat till rektorer för att inspirera och stödja skolans arbete i dessa frågor. Verket har vidare tillsammans med bl.a. Folkhälsoinstitutet genomfört en nationell konferens om sex och samlevnad som ett led i skolpersonalens kompetensutveckling. Inom Myndigheten för skolutveckling har elva experter varit anställda under 2003 för att föra ut kunskaper om sambanden mellan hälsa, lärande och trygghet enligt tankarna i propositionen *Hälsa lärande och trygghet* (prop. 2001/02:14, bet. 2001/02:UbU6).

Utskottet konstaterar att Skollagskommittén behandlar frågor om rektors roll och uppgifter och att kommittén bl.a. föreslår vissa förtydliganden i skollagen i det avseendet. Den särskilda utredning (dir. 2003:36 och 2004:66) som den 30 november 2004 skall redovisa en kartläggning och utvärdering av skolans ledningsstruktur kan också nämnas i sammanhanget. Utskottet anser att beredningsarbetet bör avvaktas.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen haft att behandla motionsyrkanden om trafik- och körkortsutbildning. Utskottet har föreslagit att riksdagen avslår sådana yrkanden då det inte ankommer på riksdagen att fatta beslut i dessa frågor. Utskottet har ingen annan uppfattning nu. För det fall att en gymnasieskola önskar erbjuda eleverna undervisning i körkortsteori är det möjligt att anordna detta som en lokal kurs. Vad gäller yrkandena om konsumentkunskap och utbildning i privatekonomi bör bli ett obligatoriskt ämne i gymnasieskolan menar utskottet, som framförts tidigare i detta betänkande, att det inte finns utrymme för ytterligare obligatoriska ämnen i gymnasieskolan.

Vad gäller yrkandena om särskilda insatser för att informera om historiska skeenden och om vissa samhällsfrågor menar utskottet att adekvat sådan undervisning kan ges inom de samhällsorienterande ämnena. Utskottet erinrar också om att historia föreslås bli ett nytt kärnämne.

Vad slutligen gäller tidsbegränsningen av rätten till modersmålsundervisning menar utskottet att detta främst är en fråga för regeringen då detta regleras i gymnasieförordningen. Om eleven har ett särskilt behov av modersmålsundervisning har han eller hon enligt gällande bestämmelser, rätt till sådan under en längre tid.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden avseende omyndig elevs frånvaro, behov av särskilt stöd, profilskolor, rektors roll och skolledar utbildningen, studier utomlands samt skollunch.

Jämför *reservationerna 84 (kd), 85 (m, fp, kd, c), 86 (kd), 87 (fp), 88 (fp, kd, c), 89 (kd) och 90 (fp).*

Motioner

Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2003/04:Ub10 yrkande 43 och 2003/04:Ub498 yrkande 34 att föräldrar skall underrättas vid **omyndig elevs frånvaro** i gymnasieskolan. I motion 2003/04:Ub498 yrkande 32 understryker Kristdemokraterna att elevernas **behov av särskilt stöd** skall tillgodoses. Gymnasieskolorna behöver bli bättre på att tillgodose elevernas lagliga rätt att erhålla särskilt stöd. I samma motion yrkande 33 framhåller Kristdemokraterna också **elevvårdens** betydelse och att psykiskt och fysiskt välbefinnande är av avgörande betydelse för lärandet. Elevvården bör få större möjligheter att arbeta med förebyggande hälsovård.

Folkpartiet framhåller i motion 2003/04:367 att skolor måste kunna ges en attraktiv profil för att dra till sig elever från andra områden än närområdet. **Profilskolor** bör inrättas och gymnasieskolor i utsatta områden få extra resurser (yrkande 34). De valbara kurserna bör få användas för att ge en skola en viss profil (yrkande 35) genom att en kurs skall kunna återkomma i alla kurspaket.

Kristdemokraterna framställer ett antal yrkanden som behandlar skolledarna. I motion 2003/04:Ub498 yrkande 20 begärs ett tillkännagivande till regeringen att **rektorns roll** som pedagogisk ledare bör stärkas. Kristdemokraterna menar att det är viktigt rektor har en pedagogisk utbildning men också goda ledaregenskaper så att han eller hon kan vara ledare för såväl skolans pedagogiska som administrativa verksamhet. I samma motion yrkande 21 föreslår Kristdemokraterna att rektorsrollen ytterligare bör utvecklas och att **skolledareutbildningen** bör ses över i detta syfte samt i yrkande 22 att en rektor som anställs i gymnasieskolan bör ha erlagt rektorsexamen.

Folkpartiet menar i motion 2003/04:Ub367 yrkande 30 att möjligheten för gymnasieelever att **studera utomlands** bör förbättras och att skolan har ett ansvar för att möta den nya mer internationaliserade tidens skiftande behov. **Avgiftsfri skollunch** yrkas i två motioner. I motion 2003/04:Ub407 (s) menar

motionären att avgiftsfri skollunch är en viktig del av undervisningen och en förutsättning för att klara skolan med godkänt resultat. Regeringen bör därför se över hur stor andel kommuner som har avgift på skolmat och se över om det är möjligt att införa en lagstadgad skyldighet för kommunerna att erbjuda avgiftsfri skolmat. I motion 2003/04:Ub449 (s) hävdas att fri skollunch är en välfärdsfråga och att regeringen därför bör verka för att skolmaten även i framtiden skall vara gratis för elever i grund- och gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I läroplanen för gymnasieskolan (Lpf 94) föreskrivs bl.a. att läraren i gymnasieskolan skall samverka med hemmen och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling. Rektor har också ett särskilt ansvar för att föräldrarna får insyn i elevernas skolgång. Vårdnadshavarna har också rätt att delta i de utvecklingssamtal som skall hållas minst en gång per termin. Enligt utskottets uppfattning föreligger således redan en informationsskyldighet från skolans sida. Skollagskommittén föreslår att det utöver detta generella åliggande i skollagen skall införas en uttrycklig skyldighet för skolan att informera en elevs föräldrar om eleven är frånvarande i sådan utsträckning att det kan påverka rätten till studiehjälp. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Elevers rätt till särskilda stödinsatser regleras i 8 kap. gymnasieförordningen. Där stadgas att en elev skall ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som anges i kursplanerna eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Om det framkommer att en elev behöver särskilda stödåtgärder skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Eleven och, om eleven inte fyllt 18 år, elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet. Utskottet understryker att det är viktigt att varje elev får den hjälp och det stöd som är nödvändigt för att klara målen i skolan och för att få en bra lärandemiljö. I betänkandet *Hälsa, lärande och trygghet* (bet. 2001/02:UbU6) menade utskottet att den förebyggande och hälsofrämjande inriktning som det nya verksamhetsområdet elevhälsa kommer att få leder till att de elever som är i behov av särskilt stöd uppmärksammas tidigare och i högre utsträckning får sina behov tillgodosedda. Utskottet framhöll också att den satsning som riksdagen beslutat om för att öka personaltätheten i skolan också kommer att påverka elevhälsans område positivt genom att fler vuxna i skolan av olika kategorier förbättrar möjligheterna att identifiera och vidta åtgärder för att hjälpa de elever som är i behov av särskilt stöd. Utskottet har med tillfredsställelse erfarit att många kommuner valt att använda delar av de nya resurser som anslagits till fler vuxna i skolan, till elevhälsa. Det har handlat om såväl ytterligare specialpedagoger och skolsköterskor som t.ex. skolkuratorer och psykologer. Skollagskommittén behandlar frågor om elevvård, elevers rätt till särskilt stöd, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner. Bland annat föreslås att det nya verksamhetsområdet elevhälsa införs i skollagen. I

elevhälsan skall enligt kommitténs förslag ingå omvårdnad samt medicinska, psykologiska, sociala och specialpedagogiska insatser. Utskottet anser att regeringens beredning av lämnade utredningsförslag bör avvaktas.

Utskottet har tidigare (senast i bet. 2002/03:UbU16) pekat på att det redan finns möjligheter för skolor att profilera sig samt kommunens ansvar att fördela medel efter elevernas olika behov.

När det gäller frågan om rektorns roll konstaterar utskottet att en särskild utredning är tillsatt som skall göra en översyn av skolans ledningsstruktur (dir. 2003:36 och 2004:66). Uppdraget skall redovisas senast den 30 november 2004. Frågan om rektors roll och uppgifter behandlas i Skollagskommitténs betänkande och utskottet anser att beredningen av kommitténs förslag, liksom resultatet av översynen av ledningsstrukturen i skolan, bör avvaktas.

Som utskottet påpekat tidigare, senast i betänkandet 2002/03:UbU16, finns redan i dag möjligheter till olika former av utlandsstudier och -praktik. Internationella programkontoret för utbildningsområdet spelar en viktig roll i arbetet med att informera om t.ex. EU-program riktade till gymnasieungdomar.

Att tillhandahålla skollunch i gymnasieskolan är inte, till skillnad från i grundskolan, en lagfäst skyldighet för kommunerna. Utskottet anser att beredningen av Skollagskommitténs förslag bör avvaktas då ansvarsfördelningen mellan stat och kommun behandlas i betänkandet.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Linjer i gymnasieskolan (punkt 1) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub12 yrkande 1.

Ställningstagande

Det stora problemet i dagens gymnasieskola är att den har organiserats med utgångspunkten att alla elever, oavsett om de vill bli frisörer eller läkare, skall läsa samma kurser i matematik, naturkunskap, engelska osv. Detta har gjort att ämnena splittrats i små kurser som varken tillfredsställer den blivande läkarens eller den blivande frisörens behov. Dagens extremt kursutformade gymnasieskola behöver förändras, så att eleverna i stället kan välja mellan tydliga utbildningspaket – linjer. Linjerna skall byggas upp av ämnen som läses under lång tid och som varierar till omfattning och innehåll, beroende på vilken utbildningslinje eleven valt.

2. Kvalitetssäkring av skolor (punkt 2) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 29.

Ställningstagande

Hela skolan – oavsett vilka kurser den har eller vilken huvudman som driver den – måste bli föremål för en större kvalitetssäkring än i dag. Skolverkets utbildningsinspektion är en god början, men kvalitetsgranskning måste ske oftare och mer ingående än i dag.

3. Skolans värdegrund (punkt 3) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkandena 30 och 31 samt

2003/04:Ub498 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag är kritisk till att ingenting nämns i propositionen om skolans värdegrund. Ett större engagemang behövs i välfärdsfrågorna eftersom en tydlig värdegrund är avgörande för att trygghet och arbetsro skall råda i skolan. Jag anser att ett aktivt värdegrundsarbete måste initieras i gymnasieskolan. Att arbeta med värdegrunden på ett medvetet sätt är så viktigt och grundläggande för samhället att varje gymnasieskola i sin kvalitetsredovisning bör redogöra för hur arbetet går till. Inte heller presenteras några åtgärder i propositionen som kan innebära en förstärkning av mobbningsarbetet i gymnasieskolan. En förutsättning för ett framgångsrikt arbete mot mobbning är ett genomtänkt arbete med värdegrundsfrågorna.

4. Arbetsro i skolan (punkt 4) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 34.

Ställningstagande

Det måste vara självklart att elever, lärare och annan personal i skolan bemöter varandra med respekt och tillit och att varje individ känner sig sedd och uppskattad. Skolan skall ha gemensamma regler och förhållningssätt, annars uppstår lätt kaos. Reglerna bör vara nedskrivna, liksom vilka sanktioner som finns om reglerna bryts. Därför är det viktigt med en gemensam värdegrund men också att vuxenvärlden reagerar mot oacceptabla beteenden.

5. Utveckling av kunskapssynen (punkt 5) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 9 och

2003/04:Ub498 yrkande 2.

Ställningstagande

Kristdemokraterna efterlyser ett paradigmskifte när det gäller synen på utbildning. Den mest centrala uppgiften för gymnasieskolan måste vara att ge eleverna de kunskaper de behöver för livet. Då behövs en insikt om att kunskap är ett mångfasetterat begrepp. I läroplanen för gymnasieskolan definieras kunskap övergripande såsom fakta, förståelse, förtrogenhet och färdighet. Denna kunskapssyn behöver utvecklas ännu mer i skolans alla ämnen. På så sätt stimuleras elevernas utveckling mer än i en statisk faktafixerad skola. Människan, inte institutionerna, måste stå i centrum.

6. Individuell kunskapsrätt (punkt 6) – m, c

av Sten Tolgfors (m), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub11 yrkande 1.

Ställningstagande

Grundskolan måste ge en bra grund för den fortsatta utbildningen och inte skjuta över sina misslyckanden på gymnasieskolan. Skolan måste utgå från kunskapsmålen snarare än antalet år i skolan. I stället för att skicka en elev vidare i skolsystemet, vare sig eleven har nått kunskapsmålen eller ej har kommunen och skolan ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven nått kunskapsmålen. Skolplikten bör därför ändras till att bli en individuell kunskapsrätt.

7. Flexibel skolstart (punkt 7) – m, c

av Sten Tolgfors (m), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub11 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att flexibel skolstart bör införas. En flexibel skolstart skulle innebära att vi går från dagens fyrkantiga skola, där elevernas ålder styr mer än den kunskaps- och mognadsnivå som de finner sig på, till en verkligt individanpassad skola. Eleverna måste ges möjlighet att börja förskoleklass, grundskola och gymnasieskola vid fler tidpunkter än höstterminen. Det öppnar för vissa elever att kunna gå snabbare fram medan andra ges möjlighet att ta längre tid på sig.

8. Utbildningsgaranti (punkt 8) – c

av Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub11 yrkande 15 och

2003/04:Ub391 yrkande 6.

Ställningstagande

Det bör införas en garanterad rättighet, en utbildningsgaranti, för elever som påbörjar sina gymnasiestudier före 20 års ålder att fullfölja utbildningen upp till 25 års ålder. Detta skulle öka möjligheterna för fler att få en godkänd gymnasieutbildning. Samtidigt bör man kunna genomföra utbildningen i sin egen takt, varvat med arbete.

9. Samarbete mellan skola och högskola (punkt 9) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkandena 36 och 39 samt

2003/04:Ub498 yrkande 28.

Ställningstagande

Samarbetet mellan grundskolan- och gymnasieskolan samt gymnasieskolan och högskolan behöver utvecklas. Det får inte vara en alltför stor kontrast mellan skolformerna. En gemensam utgångspunkt i elevens bästa krävs så att nödvändig information kan föras över och samverkan underlättas. Det är angeläget att genom t.ex. gemensam kompetensutveckling skapa kontaktytor mellan lärare verksamma i de båda skolformerna, så att klyftor kan överbryggas. Studie- och yrkesvägledare är en viktig länk i arbetet med att överbrygga klyftorna mellan olika utbildningsnivåer. Vi anser att regeringen bör återkomma med förslag om samverkan mellan de olika nivåerna för att underlätta för eleverna att få sammanhang och överblick över sin utbildning. Det är också viktigt att lärarnas möjligheter till forskning förbättras. Kontakter mellan forskare och personal måste stimuleras.

10. Ansvarskontrakt (punkt 10) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 32 och

2003/04:Ub498 yrkande 25.

Ställningstagande

För att eleverna skall lyckas i skolan krävs insatser från eleven, skolan och hemmen. Det är ett delat ansvar där alla parter måste hjälpas åt för att främja den enskilde elevens kunskapsmässiga, sociala och individuella utveckling. Det gemensamma ansvaret och vilka delar som konkret åligger respektive part bör utformas i en skriftlig och årlig överenskommelse, ett ansvarskontrakt. När eleven blivit myndig skall kontraktet signeras av eleven och skolan.

11. Individuella studieplaner (punkt 12) – kd, c

av Inger Davidson (kd) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 33,

2003/04:Ub11 yrkande 5 och

2003/04:Ub391 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är viktigt att individuella studieplaner upprättas för varje elev. Det finns redan i dag krav på att varje elev skall ha en individuell studieplan, men det har visat sig att skolorna inte alltid lever upp till detta. Skolverket bör få i uppdrag att se till att skolorna följer de uppsatta reglerna om att alla skall ha en individuell studieplan.

12. Jämställdhet (punkt 13) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub11 yrkande 14 och

2003/04:Ub12 yrkande 10.

Ställningstagande

Det är nedslående att regeringen i sin proposition inte tar upp frågan om jämställdheten i gymnasiet. I sina val av utbildningsvägar är elever styrda av traditionella könsroller och de bemöts också olika av personal och andra elever beroende på vilket kön de tillhör. Det är därför viktigt att lärare och andra personalgrupper reflekterar över sitt beteende mot pojkar respektive flickor och stimulerar dem att välja utifrån individuellt intresse och inte utifrån stereotypa könsrollsmönster. Lärarutbildningen har en nyckelroll för att främja en sådan utveckling och det är också viktigt att Skolverket i utvärderingar och tillsyn beaktar genusfrågor. Regeringen bör snarast återkomma med konkreta förslag på hur gymnasieskolan skall bli mer jämställd.

13. Snedrekrytering (punkt 14) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 35 samt

2003/04:Ub498 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Gymnasieskolan präglas fortfarande av en stor snedfördelning vad gäller sociala grupperingar, kön och studieresultat, och stora ansträngningar behövs för att bryta de traditionella mönstren. Att ungdomar som är barn till tjänstemän huvudsakligen väljer vissa program, medan ungdomar vars föräldrar är arbetare oftast väljer andra, lägger grunden för den sociala snedrekryteringen till högskolan. I arbetet för att minska snedrekryteringen, såväl social som genusbestämd, spelar studie- och yrkesvägledningarna en viktig roll. Det krävs målmedvetna satsningar för att nå grupper som traditionellt inte läser vidare på högskolenivå. Det kompetenskrav som finns för vägledare måste behållas om de skall klara de växande krav som kommer att ställas på dem. Det är viktigt med långsiktiga strategier för att skapa en modern bild av högskolestudier och det krävs också målmedvetna satsningar för att nå grupper som traditionellt inte läser vidare på högskolenivå.

14. Elevinflytande (punkt 15) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 1

samt avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkandena 40 och 41 samt

2003/04:Ub498 yrkandena 29 och 30.

Ställningstagande

Gymnasieskolans uppdrag är inte i första hand att färdigutbilda eleverna, utan att bidra till personlig utveckling för ungdomar och göra dem redo för arbetslivet eller för studier på universitetsnivå. Gymnasieelever bör i än högre utsträckning än grundskoleelever själva kunna styra sin utbildning. I och med att det är en frivillig skolform är det rimligt att eleverna har mycket stort inflytande över hur deras utbildning skall se ut och var den skall bedrivas.

Eleverna bör själva kunna komponera sin utbildning utifrån egna intressen och bedömningar av kommande behov på arbetsmarknaden.

15. Elevinflytande (punkt 15) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkandena 40 och 41 samt

2003/04:Ub498 yrkandena 29 och 30

samt avslår motion

2003/04:Ub9 yrkande 1.

Ställningstagande

Skolans uppgift är att förmedla kunskap men också att överföra samhällets grundläggande värderingar till eleverna. För att fostra demokratiska medborgare och om eleverna skall få en tilltro till demokratin, måste skolarbetet ske utifrån demokratiska principer. Vi menar att en lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Dagens lagutformning stadgar endast att elevinflytande skall finnas men inte i vilken omfattning eller på vilket sätt, och det är därför nödvändigt att någon form av konkretisering införs i skollagen. Skolverket bör dessutom ges i uppgift att utarbeta måldokument för elevinflytande på gymnasieskolan samt att som tillsynsmyndighet ansvara för en utökad kontroll av elevinflytandets tillämpning i skolorna.

16. Meriterande elevrådsarbete (punkt 16) – kd, v, c, mp

av Britt-Marie Danestig (v), Inger Davidson (kd), Sofia Larsen (c) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 42,

2003/04:Ub292 yrkande 10 och

2003/04:Ub498 yrkande 31.

Ställningstagande

Det måste finnas praktiska möjligheter att medverka i elevråd. Elevskyddsombud och elevrepresentanter måste också få rimliga förhållanden för att genomföra sina uppdrag; det kan handla om utbildning för uppdraget och kompensation för missade lektioner. Tid för elevrådsarbete får inte redovisas

som frånvarotid i elevernas slutbetyg utan bör i stället redovisas som meriterande för eleven. Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att elevrådsarbete skall vara meriterande.

17. Lokala styrelser (punkt 17) – c, mp

av Sofia Larsen (c) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub11 yrkande 13,

2003/04:Ub271 yrkande 14 och

2003/04:Ub391 yrkande 5

samt avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 38 och

2003/04:Ub498 yrkande 27.

Ställningstagande

Vi vill att det pågående försöket med lokala skolstyrelser, bestående av skolpersonal, elever och föräldrar med elevmajoritet i gymnasieskolorna skall permanentas eftersom de utvecklar medbestämmandet och elevdemokratin. Styrelserna skall, med utgångspunkt i läroplanen och skolans allmänna övergripande mål, kunna fatta beslut i alla övergripande frågor som rör verksamhet och drift.

18. Lokala styrelser (punkt 17) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 38 och

2003/04:Ub498 yrkande 27

samt avslår motionerna

2003/04:Ub11 yrkande 13,

2003/04:Ub271 yrkande 14 och

2003/04:Ub391 yrkande 5.

Ställningstagande

Kristdemokraterna vill att lokala styrelser där elever, föräldrar, lärare, övrig personal och företrädare för det omgivande samhället ingår, i högre grad skall

kunna tillsättas i gymnasieskolan. Styrelserna kan spela en viktig roll för att öka det omgivande samhällets delaktighet i skolans utveckling.

19. Högskolebehörighet som mål för gymnasieutbildningen (punkt 18) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 2,

2003/04:Ub276 yrkande 30,

2003/04:Ub367 yrkande 5 och

2003/04:Ub498 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi ser inget egenvärde i att alla utbildningar skall leda till universitetsstudier, och därmed är det inte heller nödvändigt med obligatoriska kurser för alla elever. Såväl starkt studiemotiverade elever som studietrötta eller yrkesinriktade elever måste kunna lyckas och utvecklas i gymnasiet. Den ökade teoretiseringen har lett till att kunskaperna i såväl kärn- som karaktärsämnen har försvagats. Många högskolor vittnar om att de kunskaper studenterna har med sig från gymnasiet blivit allt svagare och har därför tvingats börja låta studenterna repetera gymnasiekurser. Det har uppstått en myt om att högskoleutbildning är ett måste för att hävda sig på arbetsmarknaden. Men av dem som är sysselsatta i dag är det bara ungefär en fjärdedel som har en mer än tvåårig högskoleutbildning. I stället för att erkänna det nya gymnasiets största misstag, att samtliga elever skall läsa till högskolebehörighet, fortsätter regeringen med att försöka stöpa alla elever i samma form. Att läsa till akademisk högskolebehörighet skall vara en möjlighet för alla, men inte ett tvång. Genom att skapa goda möjligheter till kompletterande utbildning skall alla som inte väljer att läsa till högskolebehörighet under gymnasietiden ges möjlighet att komplettera senare i livet. Det krävs också målmedvetna satsningar för att nå grupper som inte traditionellt läser vidare på högskolenivå.

20. Samverkan mellan kommuner (punkt 19) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 24

samt avslår motion

2003/04:Ub498 yrkande 36.

Ställningstagande

Det är viktigt att gymnasieskolan ger ett rikt utbildningsutbud som svarar mot olika elevers individuella behov. För att uppfylla detta mål krävs samverkan inte minst mellan de mindre kommunerna. Det är viktigt att kommunerna i sin planering samverkar så att olika valmöjligheter för eleven finns inom rimligt avstånd. Det kan innebära att kommuner går samman i regioner som utgör ett gymnasieområde för eleverna.

21. Hemkommuns skyldighet att betala ersättning (punkt 20) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar att

a) avslå regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser ändring av 5 kap. 24 §

b) beslutar att 5 kap. 24 § skollagen (1985:1100) i den nuvarande lydelsen skall upphöra att gälla,

c) beslutar sådan ändring i ingressen till det i propositionen framlagda lagförslaget som föranleds av detta.

Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkandena 16 och 17

samt avslår motion

2003/04:Ub409.

Ställningstagande

Vi beklagar att regeringen vill undanta lokala inriktningar på nationella program från rätten till frisökning. Vi anser att detta är en obefogad inskränkning i elevernas rätt att välja utbildning. Det är märkligt att regeringen vill förbjuda eleverna att söka lokala inriktningar eftersom det sannolikt är just dessa som är mest intressanta för eleverna. Kvaliteten på lokala kurser och inriktningar

har inte alltid varit till fyllest men eftersom de lokala inriktningarna endast kommer att bestå av nationellt godkända kurser, så faller kvalitetsargument mot en acceptans av lokala varianter. Regeringens inskränkning förefaller därför endast vara ett klåfingrigt ingrepp i valfriheten. Vi menar också att det inte finns någon anledning att centralt besluta vilket antagningssystem som skall gälla – någon sådan reglering finns inte i nuläget och har inte heller saknats. Så länge de antagningsregler som skolhuvudmännen sätter upp är förutsägbara och rättssäkra finns ingen anledning att från statligt håll lägga sig i vilken modell som nyttjas.

22. Beräkningen av interkommunal ersättning (punkt 21) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser införande av 5 kap. 24 a § samt tillkännager för regeringen vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 15

samt avslår motionerna

2003/04:Ub12 yrkande 9 och

2003/04:Ub367 yrkande 33.

Ställningstagande

En riksprislista bör införas för gymnasieskolan. I listan skall anges lägsta ersättning per program och inriktning.

23. Beräkningen av interkommunal ersättning (punkt 21) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1199) såvitt avser 5 kap. 24 a § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub12 yrkande 9

samt avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 15 och

2003/04:Ub367 yrkande 33.

Ställningstagande

Vi anser att staten skall svara för att en nationell skolpeng betalas ut, så att varje elev kan välja en friskola, en kommunal skola i egen eller någon annan kommun. Resurserna till skolan skall inte fördelas ojämnt över landet som i dag på grund av att kommunerna prioriterar skolan olika. I dag är det så stora skillnader mellan hur mycket kommunerna satsar på skolan att likvärdigheten är hotad. Skolpengen betalas ut till den skola eleven väljer att gå på. En fjärdedel av resurserna skall öronmärkas till elever i behov av särskilt stöd och till skolor i utsatta områden.

24. Överklagande av interkommunal ersättning (punkt 23) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 25.

Ställningstagande

En kommun som anser sig orättvist behandlad i den finansieringsmodell som föreslås, bör ha rätt att överklaga beslut om ersättning till Skolverket. Regeringen bör återkomma med förslag om införande av en sådan möjlighet.

25. Inackorderingsstöd (punkt 24) – fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1199) såvitt avser 5 kap. 33 § första stycket samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub11 yrkande 7

samt avslår motion

2003/04:Ub10 yrkande 28.

Ställningstagande

Regeringen bedömer att inackorderingsstödet inte bör utvidgas till att omfatta frisökningen för att inte öka hemkommunens kostnader. Vi anser dock att en översyn bör göras av reglerna för inackorderingsstöd.

26. Inackorderingsstöd (punkt 24) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1199) såvitt avser 5 kap. 33 § första stycket samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 28

samt avslår motion

2003/04:Ub11 yrkande 7.

Ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen ingen förändring av rätten till inackorderingsstöd. Detta innebär att den fria sökningen riskerar att i än större utsträckning bli en klassfråga där vissa elever av privatekonomiska skäl i praktiken förvägras möjligheten att fritt söka utbildning. Regeringen bör snarast initiera förändringar av inackorderingstillägget så att detta blir en statlig angelägenhet varigenom alla elever erbjuds likvärdiga möjligheter att studera i den kommun de väljer.

27. Uppföljning av rätten att söka utbildning utanför hemkommunen (punkt 25) – kd, c

av Inger Davidson (kd) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 26 och

2003/04:Ub11 yrkande 6

samt avslår motion

2003/04:Ub8.

Ställningstagande

Vi anser att en uppföljning av modellen med frisök bör genomföras efter tre år för att se vilka konsekvenser systemet har fått för enskilda kommuner. Framför allt är det viktigt att säkerställa att små kommuner inte drabbas av frisökningen.

28. Poängplan för nationella och specialutformade program (punkt 26) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1199) såvitt avser bilaga 2 samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 17,

2003/04:Ub11 yrkande 11 och

2003/04:Ub12 yrkande 5 (i denna del)

samt avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkandena 18–21,

2003/04:Ub391 yrkande 1 samt

2003/04:Ub498 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att den nya kärnämneskursen i historia inte får reducera blocket av kärnämnes- eller karaktärsämneskurser. I stället bör det individuella valet minskas till 250 gymnasiepoäng och karaktärsämnena samt gymnasiearbetet omfattas av 1 450 poäng.

29. Poängplan för nationella och specialutformade program (punkt 26) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) antar bilaga 2 till skollagen (1985:1100) med den lydelse som framgår av reservanternas lagförslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkandena 19 och 20,

b) tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen vad avser kärnämnens omfattning och omfattningen av ämnena idrott och hälsa, samhällskunskap, religionskunskap, naturkunskap samt estetisk verksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkandena 18 och 21 samt

c) avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 17,
2003/04:Ub11 yrkande 11,
2003/04:Ub12 yrkande 5 (i denna del),
2003/04:Ub391 yrkande 1 och
2003/04:Ub498 yrkande 9.

Ställningstagande

Moderaterna anser att svenska, matematik, engelska och historia skall vara kärnämnen och därmed obligatoriska för alla elever i gymnasieskolan. Eleven skall vara skyldig att läsa minst 200 poäng svenska/svenska som andraspråk, 100 poäng matematik, 100 poäng engelska och 100 poäng historia samt genomföra ett godkänt gymnasiearbete om 100 poäng. Elever skall också alltid ha rätt att läsa 100 poäng idrott och hälsa och 100 poäng samhällskunskap samt 50 poäng i vardera ämnena religionskunskap, naturkunskap och estetisk verksamhet. Den tid som frigörs i och med vårt förslag kan användas av eleven till något av nuvarande kärnämnen eller fördjupningar inom sina karaktärsämnen. Eleverna får på så sätt en stor frihet att forma sin utbildning och anpassa utbildningen till den valda inriktningen.

Moderaterna anser vidare att historieämnet behöver omfatta 100 poäng så att det finns en chans att ämnet innebär en faktisk kunskapsinjektion. Det är inkonsekvent att, som regeringen gör, hävda att ingen kurs skall vara kortare än 100 gymnasiepoäng och samtidigt föreslå historia som nytt kärnämne omfattande bara 50 poäng.

30. Borttagande av det individuella valet (punkt 27) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2003/04:Ub12 yrkandena 4 och 5 (i denna del).

Ställningstagande

Det individuella valet bör tas bort i sin nuvarande utformning. I stället skall eleverna erbjudas att välja mellan ämnen som bidrar till att eleven når målen för den utbildningslinje han eller hon valt. Skolverket skall ges i uppdrag att i samarbete med representanter för gymnasieskolor, branscher och högskolor utforma hur detta utrymme skall minskas. Även om antalet valbara kurser minskar blir det individuella utrymmet stort eftersom det finns goda möjligheter för individuell fördjupning inom de obligatoriska kurserna.

31. Historieämnets betydelse (punkt 28) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 22

samt avslår motion

2003/04:Ub10 yrkande 16.

Ställningstagande

Historia ger eleverna kunskap om samhällets utvecklingslinjer i bred bemärkelse. Det är viktigt att eleverna får kännedom om samhällsutvecklingens ekonomiska, kulturella, politiska och sociala aspekter. I tider av osäkerhet och snabb förändring ökar vikten av att alla medborgare når insikter om bakomliggande orsakssamband i utvecklingen. Utvecklingen av och relationen mellan olika typer av stater, organisationer och sociala kategorier, som etniska och nationella grupper, generationer, klasser och kön samt kulturella fenomen är grundläggande för förståelse av och delaktighet i samhället. Historieämnets koppling till samhällskunskap och religionskunskap får dock inte göra att dessa sammanblandas. Historia har ett egenvärde som tarvar en status av särskild karaktär.

32. Infärgning av kärnämnen (punkt 30) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 27

samt avslår motion

2003/04:Ub367 yrkande 7.

Ställningstagande

Det är ytterst tveksamt om regeringen är i stånd att avgöra hur ämnesundervisningen bör utformas. I och med förslaget om infärgning i kärnämnen, dvs. att låta undervisning i kärnämnen influeras av respektive programs inriktning, lägger sig regeringen i den pedagogiska friheten. Det är dessutom ett kraftfullt slag i luften eftersom det redan försiggår infärgning och en utveckling av metoden runt om på många av landets skolor.

33. Infärgning av kärnämnen (punkt 30) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkande 7

samt avslår motion

2003/04:Ub9 yrkande 27.

Ställningstagande

Alla elever skall läsa kärnämneskurser i basämnena men dessa skall ha olika innehåll beroende på program. De bör profileras med utgångspunkt i respektive gymnasieprogramms inriktning, så att exempelvis vårdstuderande kan läsa in mer medicinskt inriktad engelska. Möjlighet att välja en utökad och mera teoretisk kurs skall givetvis finnas för alla elever som så önskar. Genom att kärnämnen har olika innehåll kan man anpassa undervisningen till varje elevs intresseområde och ambitionsnivå.

34. Religionskunskap (punkt 31) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 19 och

2003/04:Ub498 yrkande 11.

Ställningstagande

Religionskunskapens roll som kärnämne bör utvecklas. Ämnet behöver fokusera på kunskaper om olika religiösa traditioner och samtidigt stimulera elevernas arbete med en egen livssyn. Kristendomens betydelse som bas för svensk kultur och tradition kan inte överskattas. Skolan har en uppgift att ge alla elever kännedom om vårt kulturella arv, och kristendom bör ha en särställning i religionsundervisningen. Religionsämnet är dessutom en naturlig förankringsbas för värdegrundsarbetet.

35. Högskolekurser i gymnasieskolan (punkt 33) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 3.

Ställningstagande

Mycket talar för att en ökad integration av gymnasieskolan med den högre utbildningen skulle kunna bidra till att utbildningskvaliteten höjs. Genom att ge högskolekurser inom ramen för elevens fria val i gymnasieskolan kan ambitiösa elevers intresse tas till vara. För den enskilde skulle fördjupning i ett ämne inte bara kunna innebära kunskapsmässig utbildning utan rekryteringen till högskolan skulle också kunna stärkas av att många elever tidigt kommer i kontakt med akademiska studier.

36. Möjlighet att tentera av kurser (punkt 34) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 8.

Ställningstagande

Det är fel att en elev inte kan tentera av kurser under gymnasietidens gång utan måste vänta till efter avslutad utbildning.

37. Kvalitetssäkring av lokala kurser (punkt 35) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 28.

Ställningstagande

Det finns många lokala kurser som håller mycket hög kvalitet och ger eleverna kunskap och stimulans. Tyvärr har bristen på kvalitetssäkring lett till att det på håll kan finnas kurser som inte möter de krav elever och skolfinansiärer har rätt att kräva. Kvalitetsgranskning av lokala kurser måste ske oftare och mer ingående än i dag.

38. Möjlighet att läsa kurser på olika skolor (punkt 36) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub498 yrkande 7.

Ställningstagande

Kursutformningen i gymnasieskolan innebär att eleverna skall kunna välja en egen studieinriktning genom att kombinera olika kurser. Elever från olika program kan läsa samma kurs vilket innebär ett utbyte mellan elever med olika inriktning. Kristdemokraterna anser att det borde vara möjligt att i större utsträckning välja kurser på olika skolor i samverkan.

39. Stress i skolan (punkt 37) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 10

samt avslår motion

2003/04:Ub7.

Ställningstagande

Stressen i gymnasieskolan bottnar dels i en allmänt ökad stress i samhället, dels i antagningssystemets sätt att ta in elever till högre utbildning. Stress har alltid funnits och kommer alltid att finnas så länge antalet platser på attraktiva universitet inte räcker till. Det är inte heller betygssystemet som skapar stress och brist på helhetssyn i gymnasiet, utan många kurser är för korta och fördjupning premieras inte när man söker till universitetet.

40. Perspektiv i gymnasieskolan (punkt 38) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 21.

Ställningstagande

I dag finns i läroplanen fyra perspektiv som skall prägla undervisningen i gymnasieskolan, nämligen ett etiskt, ett miljöperspektiv, ett internationellt och ett historiskt. Utöver dessa föreslår regeringen ytterligare fyra perspektiv – ett genusperspektiv, ett naturvetenskapligt perspektiv, ett entreprenörsperspektiv och ett internationaliseringsperspektiv. Kristdemokraterna anser att det är tveksamt om så många som åtta perspektiv kan läggas på undervisningen utan att det blir en innehållsstyrning som lärare får mycket svårt att leva upp till. Inga ytterligare perspektiv bör tillföras förrän en utvärdering gjorts av hur de nuvarande fyra perspektiven påverkat och fått genomslag i utbildningen.

41. Moderna språkens ställning (punkt 39) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 23.

Ställningstagande

Den nuvarande kursutformningen av gymnasieskolan tycks ha inneburit att många elever valt bort språk. Kristdemokraterna ser med oro på denna utveckling. Språkkunskaper i fler språk än engelska är avgörande för rörligheten i Europa, såväl för arbete och studier som för resor och handel. Språkkunskaper bidrar också till att utveckla förståelse, respekt och tolerans för andra kulturer. Det är därför önskvärt att fler elever utvecklar och fördjupar sina språkkunskaper. Regeringen bör genom myndigheterna på skolområdet initiera ett arbete för att stärka språkens ställning i gymnasieskolan.

42. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § tredje stycket. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 9

samt avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 12

2003/04:Ub12 yrkande 3,

2003/04:Ub367 yrkande 10 och

2003/04:Ub498 yrkande 13.

Ställningstagande

Gymnasieskolan riskerar att stöpas om bakvägen med glidande ämnesbetyg. Såväl kursplaner som ämnesindelning kommer att behöva ändras. Resultatet riskerar att bli ökad likriktning av gymnasieskolan. Argumenten mot kursbetyg handlar egentligen mer om kursutformningen i sig än om betygssystemet. Att ta bort kursbetygen är första steget i att avskaffa kursutformningen. Detta vore dåligt, såväl av principiella som praktiska skäl. Kursutformningen ger, rätt utformad, unika möjligheter för eleverna att själva komponera sin utbildning. Kursutformningen ger eleverna möjlighet att beta av moment efter moment och lägga dem bakom sig. Eleverna hamnar inte i återvändsgränder, eftersom kurssystemet gör att man ganska enkelt kan byta studieväg. Det underlättar också för dem som senare i livet vill ha en nystart och komplettera inom kommunala vuxenskolan för att sedan gå vidare till universitetet. Gymnasieskolan har utsatts för ständiga förändringar under hela 1990-talet med nya gymnasieprogram 1993–95, ny läroplan 1995, nytt betygssystem 1997 och nya kursplaner och betygskriterier 2000. Det är hög tid för arbetsro så att lärarna får ägna sig åt undervisningen i stället för att lösa hur ämnesbetyg skall kunna fungera i en kursbaserad skola.

43. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § tredje stycket samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub12 yrkande 3 och

2003/04:Ub367 yrkande 10
 samt avslår motionerna
 2003/04:Ub9 yrkande 9,
 2003/04:Ub10 yrkande 12 och
 2003/04:Ub498 yrkande 13.

Ställningstagande

Vi anser att slutbetyg bör införas i stället för kursbetyg. Slutbetyget skall spegla vad eleverna kan när de lämnar gymnasieskolan, inte vad de kunde i årskurs ett. Slutbetygen i gymnasieskolan skall också kompletteras av betyg som visar elevens kunskapsläge varje termin i respektive ämne.

44. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § tredje stycket samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2003/04:Ub10 yrkande 12 och
 2003/04:Ub498 yrkande 13
 samt avslår motionerna
 2003/04:Ub9 yrkande 9,
 2003/04:Ub12 yrkande 3 och
 2003/04:Ub367 yrkande 10.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att en övergång från kursbetyg till ämnesbetyg bör ske, men i stället för att ämnesbetyg sätts vid slutet av studierna så skall betyg sättas efter varje avslutad kurs, och kursbetygen bör sedan vägas samman till ett ämnesbetyg. Detta ämnesbetyg viktas sedan mot andra ämnesbetyg utifrån de ingående kursernas svårighetsgrad och poängantal för att få fram ett medelvärde i slutbetyget.

45. Möjlighet att höja betyg (punkt 41) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 7,

2003/04:Ub11 yrkande 12,

2003/04:Ub367 yrkande 18

samt avslår motion

2003/04:Ub391 yrkande 3.

Ställningstagande

Det skall vara möjligt för elever som går i gymnasieskolan att kunna pröva för ett högre betyg också sedan de erhållit betyget Godkänd. Att detta för närvarande kan ske först efter gymnasietidens slut leder till konkurrenskomplettering i kommunala vuxenskolan.

46. Antagning till högre utbildning (punkt 42) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 11 och

2003/04:Ub10 yrkande 22.

Ställningstagande

Universitetens och högskolornas urvalsprinciper för intagning av studenter styr många elever på gymnasiet. Många gör taktiska val; kurser som uppfattas som svåra och som man skulle ha nytta av i högskolestudierna väljs bort till förmån för enklare och ibland mer hobbybetonade kurser. Vi anser att universiteten bör kunna vikta betygen vid intagningen så att kurser som är relevanta för de studier man skall bedriva värderas mer än andra. Det skulle stimulera gymnasieeleverna att lägga tid och kraft på de kurser som anses svårare. Detta säkerställer i sin tur att gymnasiestudenterna har det kunskapsdjup och den studievana som möjliggör en smidig övergång till högskolan. Antagningssystemet till högre utbildning bör därför förändras så att universitet och högskolor kan ställa tydliga lokala antagningskrav och vikta och väga betyg efter respektive utbildnings behov.

47. Fler betygssteg (punkt 43) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 11 och

2003/04:Ub498 yrkande 12

samt avslår motion

2003/04:Ub9 yrkande 6.

Ställningstagande

Stegen i betygsskalan får inte vara för glesa om betygssystemet skall medverka till att motivera eleven att försöka uppnå nästa steg. Om betygsinstrumentet är alltför trubbigt utformat mäter det inte heller det som det är tänkt att mäta, och informationen som betygen skall ge blir därigenom bristfällig. Dagens system bör därför kompletteras så att det får sex steg.

48. Fler betygssteg (punkt 43) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 6

samt avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 11 och

2003/04:Ub498 yrkande 12.

Ställningstagande

Fler betygssteg ger utrymme för en mer rättvisande betygssättning som elever och lärare har förtroende för. Enligt Skolverkets rapport "Attityder till skolan" anser nästan sju av tio elever att det borde finnas fler betygssteg. Moderaterna anser att antalet betygssteg snarast bör utökas och att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur detta kan göras.

49. Examinationsformer (punkt 45) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkande 3

samt avslår motion

2003/04:Ub10 yrkande 10.

Ställningstagande

Eftersom det har visat sig att svenska elevers betyg inte stämmer överens med de sammanlagda provbetygen från de nationella proven, menar Folkpartiet att det skulle vara intressant att göra ett geografiskt begränsat försök med externa examinationer, dvs. examination av en person som inte själv har undervisat eleverna. Då kan man få mer tillförlitliga data om hur väl eleverna lyckas, vilket ger större möjligheter att rikta resurser dit de bäst behövs. Ett annat syfte med externa examinationer är att en bättre relation mellan lärare och elever kan komma till stånd, om det inte är den undervisande läraren som helt och hållet avgör elevernas betyg.

50. Examinationsformer (punkt 45) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 10

samt avslår motion

2003/04:Ub367 yrkande 3.

Ställningstagande

Utvärderingar har visat att en oproportionellt stor del av undervisningstiden för en kurs används för kunskapskontroll. Enligt Skolverkets utvärderingar förlitar sig lärare i hög grad på skriftliga prov för att bedöma elevernas kunskaper. Enligt läroplanen skall läraren vid betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper, och göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen. Läraren skall beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen. Skolverket bör ges i uppdrag av regeringen att utforma olika examinationsformer.

51. Nationella prov (punkt 46) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 15 och

2003/04:Ub498 yrkande 14.

Ställningstagande

De nationella proven skall ge vägledning när det gäller bedömning av kunskaper, men de kan också ses som hjälp för den enskilde elevens egen utvärdering av sitt arbete. Kristdemokraterna anser att nationella prov skall genomföras i samtliga kärn- och karaktärsämnen. Endast lokala kurser skall vara undantagna från nationella prov. Det diagnosmaterial och de prov som ingår i det nationella provsystemet skall dels kunna användas för att ta reda på elevens starka och svaga sidor, dels kunna hjälpa läraren vid en bedömning av om uppställda mål har nåtts och som ett stöd inför betygssättningen. Nationella prov har och bör få en än större uppgift som styrmedel för en likvärdig betygssättning i hela landet. De nationella proven skall utformas på så sätt att elevens alla kunskaper kan prövas.

52. Utländska betyg (punkt 47) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkande 31.

Ställningstagande

Elever som vill tillgodoräkna sig studier utomlands i den svenska gymnasieskolan får göra detta bara med betyget Godkänd. Rektorn på den gymnasieskola som eleven kommer till i Sverige bedömer om eleven förvärvat sådana kunskaper som motsvarar betyget Godkänd. Folkpartiet anser att det är felaktigt att eleverna inte också kan få betyget Väl godkänd eller Mycket väl godkänd vid en sådan bedömning. I dag finns kriterier för samtliga betygssteg, varför en rektor lika gärna kan bedöma elevens kunskaper utifrån de högre betygsstegen. Att inte ge elever som studerat utomlands chansen till högre betyg är djupt orättvist, och vi föreslår därför en ändring i gymnasieförordningen 7 kap. 13 a §.

53. Gymnasieexamen (punkt 48) – fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § fjärde stycket samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub11 yrkande 3 och

2003/04:Ub12 yrkande 6

samt avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 12,

2003/04:Ub10 yrkandena 13 och 44,

2003/04:Ub391 yrkande 4 samt

2003/04:Ub498 yrkande 15.

Ställningstagande

Vi anser att den gymnasieexamen som regeringen föreslår är urvattnad och den utgör ingen garanti för att eleven fått tillräckliga förkunskaper för akademiska studier. En elev kan få ut examen utan att ha klarat t.ex. svenska eller att vara godkänd i något av de ämnen som är viktiga för programmets karaktär. För att få ut gymnasieexamen måste eleven vara godkänd i samtliga kärnämnen och inriktningsblockets karaktärsämnen.

54. Gymnasieexamen (punkt 48) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § fjärde stycket med den ändringen som föreslås i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 12

samt avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkandena 13 och 44,

2003/04:Ub11 yrkande 3,

2003/04:Ub12 yrkande 6,

2003/04:Ub391 yrkande 4 samt

2003/04:Ub498 yrkande 15.

Ställningstagande

Regeringen sänker kunskapskraven och undergräver förutsättningarna för elever som vill studera vidare på universitetet med sitt förslag till krav för

gymnasieexamen. En examen blir meningslös om kraven sätts för lågt. För gymnasieexamen bör inte bara krävas att eleverna skall vara godkända i 90 % av gymnasiepoängen utan betygen i matematik, svenska och engelska och på gymnasiearbetet skall vara lägst Godkänt.

55. Gymnasieexamen (punkt 48) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 5 kap. 4 c § fjärde stycket med den ändringen att bestämmelsen får den lydelse som föreslås i bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkandena 13 och 44 samt

2003/04:Ub498 yrkande 15

samt avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 12

2003/04:Ub11 yrkande 3,

2003/04:Ub12 yrkande 6 och

2003/04:Ub391 yrkande 4.

Ställningstagande

Regeringen sätter åter kvantitet framför kvalitet i gymnasieskolan. Kristdemokraterna anser att lägst betyget Godkänd i kärnämneskurserna och i gymnasiearbetet skall krävas för att få examen. Detta innebär en kvalitetssäkring av examen. Den föreslagna ändringen i 5 kap. 4 c § bör i stället få innehållet att bevis om gymnasieexamen skall utfärdas till den elev som fullföljt hela utbildningen på ett nationellt program eller specialutformat program och som därvid fått minst betyget Godkänd i kärnämneskurserna och på gymnasiearbetet samt därutöver uppfyllt kurskraven på kurser omfattande minst 1 350 poäng.

56. Vissa examensfrågor (punkt 49) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkandena 11, 13 och 14.

Ställningstagande

Folkpartiet föreslår att tre typer av examina införs för att visa vilken typ av utbildning eleven genomgått. Elever som har gått ett teoretiskt inriktat program skall få en studentexamen som också skall kunna vara internationellt gångbar. Att fler ungdomar väljer att studera vidare utomlands gör att behovet av en sådan examen ökar. Vi föreslår därför att en frivillig examen som kan tillgodoräknas utomlands skall erbjudas alla som avslutar ett nationellt program. Vi föreslår också att elever som genomgått ett yrkesinriktat program skall avlägga yrkesexamen vid utbildningens slut. Slutligen menar vi också att en lärlingsutbildning med lärlingsexamen bör inrättas. Denna examen skall vara bevis på en kvalificerad yrkesutbildning.

57. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub9 yrkandena 4 och 5 samt

2003/04:Ub276 yrkande 29

samt avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 29 och

2003/04:Ub367 yrkandena 1 och 8.

Ställningstagande

Kraven på godkänt i svenska, engelska och matematik för behörighet till gymnasiet nationella program skall finnas kvar. Behörighetsreglerna tillkom för att garantera viss nivå på de gymnasiala studierna och för att garantera att eleverna skulle ha tillräckliga förkunskaper för att klara av studierna på gymnasiet. Att så många som drygt 10 % av eleverna inte är behöriga till gymnasiet i dag visar att grundskolan inte klarar sin uppgift. Problemet löses inte genom att de elever som har bristfälliga kunskaper från grundskolan tvingas in i en utbildning de har begränsade förutsättningar att klara, utan genom att åtgärder sätts in tidigt i grundskolan. De elever som ännu inte har tillräckliga kunskaper och inte uppnått gymnasiebehörighet bör få möjlighet att gå vidare i sina studier. Formen för detta bör, som i dag, vara ett individuellt program.

58. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkandena 1 och 8

samt avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkandena 4 och 5,

2003/04:Ub10 yrkande 29 samt

2003/04:Ub276 yrkande 29.

Ställningstagande

För att bli behörig till ett nationellt program i gymnasiet skall en elev från grundskolan ha minst betyget Godkänd i engelska, svenska och matematik. Vi anser att det är rimligt att kräva att alla elever har dessa baskunskaper eftersom det annars blir svårt att klara studierna i gymnasieskolan. Kraven för att komma in på olika gymnasieprogram måste också få variera. Vi vill att högre förkunskapskrav ställs, exempelvis borde minst godkänt i de naturvetenskapliga grundskoleämnena vara krav för naturvetenskapligt program, och godkänt i språk, historia och samhällskunskap vara krav för det samhällsvetenskapliga programmet.

59. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 29

samt avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkandena 4 och 5,

2003/04:Ub276 yrkande 29 samt

2003/04:Ub367 yrkandena 1 och 8.

Ställningstagande

Kunskaper i svenska, engelska och matematik men också förkunskaper i andra ämnen kan vara nödvändiga för att klara studierna i gymnasieskolan. Kristdemokraterna föreslår att en modell införs vari behörighetskraven till de olika programmen i gymnasieskolan varierar. Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta föreskrifter med denna utgångspunkt.

60. Inträdesprov till gymnasiet (punkt 51) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub276 yrkande 28.

Ställningstagande

På samma sätt som dagens gymnasister kan skriva högskoleprov vill vi att grundskoleeleverna skall kunna göra ett samlat prov där kravnivån till gymnasiet för grundämnena matematik, svenska och engelska tenteras av i ett sammanhang.

61. Avskaffande av individuella program (punkt 52) – fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub11 yrkande 4,

2003/04:Ub12 yrkande 8 samt

2003/04:Ub367 yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Grundskolan måste ta ett större ansvar för att eleverna når de mest basala kunskaperna, dvs. läsa, skriva och räkna. Problemen måste lösas där de uppstår. Om eleverna hela tiden skickas vidare inom skolsystemet utan tillräckliga kunskaper och någon annan skall lösa problemen har vi fått ett skolsystem som lappar och lagar i slutet i stället för att ge alla chansen att från början nå kunskapsmålen. Det individuella programmet bör stegvis avskaffas i gymnasieskolan och ansvaret för de elever som inte nått målen föras över till grundskolan. Även resurserna för det individuella programmet bör successivt föras över till grundskolan och användas för mer stöd till elever som behöver det, t.ex. extraundervisning, läsläsningshjälp och prioritering av baskunskaper. Bara i speciella fall, t.ex. för elever med utländsk bakgrund som inte tidigare har undervisats i engelska, skall det vara möjligt att anordna en anpassad gymnasieutbildning.

62. Förslag om individuella program (punkt 53) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 13

samt avslår motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 7 och

2003/04:Ub498 yrkande 4.

Ställningstagande

Det är bra att regeringen backar från kravet att slopa det individuella programmet och i stället ta in eleverna på nationella program. Det vore orimligt att ta in elever på utbildningar som de inte har tillräckliga förkunskaper för att klara. Det faktum att var tionde elev lämnar grundskolan utan tillräckliga kunskaper är ett förödande underbetyg åt den socialdemokratiska skolpolitiken. Denna kvalitetsbrist löses inte genom sänkta eller avskaffade behörighetskrav till gymnasiet. Men trots att regeringen backar har den inte övergett det kollektivistiska synsättet. Detaljstyrning, t.ex. att undervisningen bör vara jämt fördelad över veckans dagar, rimmar illa med den uttalade uppfattningen att eleverna på individuella programmet är individer och att det alltjämt är de individuella behoven som skall vara styrande.

63. Förslag om individuella program (punkt 53) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 7 och

2003/04:Ub498 yrkande 4

samt avslår motion

2003/04:Ub9 yrkande 13.

Ställningstagande

Kristdemokraternas krav på förändringar och utveckling av det individuella programmet har tillgodosetts i betänkandet. Enligt regeringens förslag skall dock lagregleringen träda i kraft den 1 juli 2006. Det är anmärkningsvärt att eleverna på individuella programmet skall behöva vänta i två år innan detta kvalitetsarbete påbörjas. Lagregleringen bör i stället träda i kraft den 1 juli 2005.

64. Individuella program vid fristående skolor (punkt 54) – (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringens som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 14 och

2003/04:Ub10 yrkande 27.

Ställningstagande

Vi anser att det är en orimlig begränsning att det inte är tillåtet för fristående gymnasieskolor att driva individuella program. Många fristående skolor drivs med alternativa och nyskapande pedagogiska metoder och är i vissa fall väl lämpade att ta emot elever utan studiemotivation och som av olika anledningar har svårt att klara de nationella gymnasieprogrammen. Det finns ingen anledning att undandra tillfälle till alternativ pedagogik eller uppläggning av undervisning för just eleverna på individuella programmet. Att ge eleverna möjlighet att välja utbildningsanordnare skulle också radikalt öka deras inflytande och möjlighet att påverka omfattning och inriktning på studierna.

65. Det kommunala uppföljningsansvaret (punkt 55) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 6.

Ställningstagande

Det bör liksom hitintills vara en kommunal angelägenhet att stödja och stimulera alla ungdomar under 20 år som saknar en gymnasieutbildning att påbörja och fullfölja en utbildning. Kommunen bör också bli skyldig att följa upp de ungdomar under 20 år som inte är inskrivna på gymnasiet, och regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

66. Gymnasial yrkesutbildning (punkt 56) – m

av Sten Tolgfors (m), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 23 och

2003/04:A257 yrkande 2

samt avslår motion

2003/04:Ub367 yrkande 6.

Ställningstagande

Det är talande att regeringen konstaterar att alla krafter behöver samverka för att utveckla yrkesutbildningen och uppmuntrar rekryteringen av yrkeslärare, men man är inte beredd att låta ett yrkesgymnasium finnas utan högskoleförberedande teoretiska studier. Det är tragiskt eftersom de 24 % av gymnasieeleverna som aldrig avslutar sina studier ofta stupar på den högskoleförberedande delen. Det svenska utbildningssystemet klarar varken av att möta enskildas behov eller arbetsmarknadens krav.

67. Gymnasial yrkesutbildning (punkt 56) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkande 6

samt avslår motionerna

2003/04:Ub9 yrkande 23 samt

2003/04:A257 yrkande 2.

Ställningstagande

I dagens gymnasieskola finns inga yrkesinriktade program i reell mening. Folkpartiet anser att sådana skall inrättas och att eleverna skall avlägga yrkesexamen vid utbildningens slut. Programmen skall förbereda de elever för yrkeslivet som vill börja arbeta direkt efter avslutade gymnasiestudier. Vissa yrkesutbildningar på gymnasiet kan ge högskolebehörighet, men alla behöver inte göra det och därför skall eleverna på de programmen inte behöva läsa kurser på samma teoretiska nivå som elever som vill studera vidare på högskolan. Utbildningen skall vidare vara mera praktiskt inriktad och också ge möjlighet till praktik hos företag i den aktuella branschen. Möjligheten till mer teoretiska studier skall dock erbjudas alla elever och kunna variera mel-

lan olika program. Många yrkesinriktade utbildningar kan bli mer specialiserade, och mål som är viktiga för olika yrken kan arbetas fram i nära samarbete med branschorganisationerna.

68. Införande av en yrkesutbildningsdelegation (punkt 57) – c

av Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 57 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub11 yrkande 8

samt avslår motion

2003/04:Ub10 yrkande 4.

Ställningstagande

Centerpartiet välkomnar tillsättandet av en yrkesutbildningsdelegation. Delegationen kan spela en central roll i arbetet med att stärka samarbetet mellan utbildning och arbetsliv. Delegationen bör t.ex. se över bristen på utbildade handledare och handledarutbildningens kvalitet. Det bör finnas en grundutbildning samt återkommande handledarträffar för både nya och erfarna handledare. Vidare bör delegationen se över ersättningsfrågan. Kraven på ersättning varierar från bransch till bransch eftersom företagens kostnader beror på behovet av instruktörer och handledare, utnyttjande av maskiner och annan utrustning, material och produktionsbortfall.

69. Arbetsplatsförlagt lärande (punkt 58) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkandena 2, 3 och 5.

Ställningstagande

Samverkan mellan skola och arbetsliv bidrar till att utbildningen håller hög kvalitet och ligger i fas med arbetslivets förändringar. Samverkan behövs för att eleven skall hitta rätt på en arbetsmarknad som förändras och blir alltmer kunskapsintensiv. För att säkerställa ett tillräckligt stort utbud av arbetsplatsförlagt lärande behövs ett finansieringssystem som skapar tillräckligt många platser med godtagbar kvalitet. Redan i dag finns i många kommuner problem att anordna APU-platser, och det kan till och med uppstå konkurrens med högskoleutbildningar genom att antalet praktikhandledare är för få. Regering-

en bör återkomma till riksdagen med förslag om hur APU-platserna skall kunna öka. Att fler elever skall ges möjlighet till utlandsförlagd praktik och utbildning är en lovvärd ambition, men det finns ingen analys av utfallet i termer av utnyttjandegrad m.m. av det statliga stöd som regeringen införde 2002 som komplement till EU:s utbildningsprogram Leonardo da Vinci. För att kunna ta ställning till om möjligheterna till utlandsförlagd praktik och utbildning bör öka bör sådan uppföljning först presenteras.

70. Införande av lärlingsutbildning (punkt 59) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidsson (kd), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 59 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub9 yrkandena 25 och 26,

2003/04:Ub10 yrkande 1,

2003/04:Ub11 yrkandena 9 och 10,

2003/04:Ub12 yrkande 7

2003/04:Ub276 yrkande 31,

2003/04:Ub399 yrkande 1,

2003/04:Ub402 yrkande 1 och

2003/04:Ub496 yrkande 1

samt avslår motion

2003/04:Ub402 yrkande 2.

Ställningstagande

En ny modern och flexibel lärlingsutbildning bör skapas. Den bör i hög utsträckning vara arbetsplatsförlagd och involvera t.ex. det lokala näringslivet, hantverksföreningar och det fria kulturlivet. En lärlingsutbildning behövs för att återskapa den miljö och de förhållanden som råder på en arbetsplats, och det kan vara svårt för lärare i skolan att hålla sig uppdaterade inom den aktuella branschen. Utbildningen skall ha egna mål och ett innehåll som skiljer sig från den studieförberedande utbildningen. Genom att tidigt komma ut i arbetslivet får eleverna en helhetsbild och en direkt återkoppling till de kunskaper som förvärvas i skolan. Många gånger kan intresset för kärnämnen väckas hos elever som är skoltrötta när de upptäcker att kunskaper i svenska och engelska är nödvändiga för att kommunicera med kunder, kolleger och för att läsa manualer eller att matematik behövs för att programmera maskinerna i verkstaden. Det skall vara möjligt för de elever som vill att komplettera sin lärlingsutbildning för att nå högskolebehörighet. Resursfrågan är viktig för att få en fungerande lärlingsutbildning. Ersättningsfrågan måste

lösas för att företag, särskilt små, skall kunna medverka i lärlingsutbildning, och ett hållbart finansieringssystem för lärlingsutbildningen måste tas fram.

71. Lokalt samråd (punkt 60) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 60 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub9 yrkande 24

samt avslår motion

2003/04:Ub498 yrkande 16.

Ställningstagande

Frivilliga samråd kan ofta vara gynnsamma och leda till en framgångsrik utveckling, men påtvingade samråd blir tidsödande, byråkratiskt och fruktlöst. Ännu fler pekpinar från regeringen underlättar inte skolsituationen för eleverna på de yrkesförberedande programmen.

72. Lokalt samråd (punkt 60) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 60 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub498 yrkande 16

samt avslår motion

2003/04:Ub9 yrkande 24.

Ställningstagande

Samverkan med arbetslivet bidrar till att utbildningen håller hög kvalitet och ligger i fas med arbetslivets förändringar. För att främja och kontrollera den arbetsplatsförlagda utbildningen borde en redovisning av skolornas samverkan med näringslivet och det övriga arbetslivet finnas i skolornas årliga kvalitetsredovisning.

73. Eftergymnasial yrkesutbildning (punkt 61) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 61 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 8.

Ställningstagande

Riksdagen beslutade i april 2004 att uttala att en samlad översyn bör göras av de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Kristdemokraterna förutsätter att en parlamentariskt sammansatt utredning tillsätts med ett öppet mandat att föreslå de förändringar som behövs. Enligt vår uppfattning är utgångspunkten att alla kvalificerade yrkesutbildningar bör samlas under ett tak, i en yrkeshögskola. Då kan kvaliteten i den kvalificerade yrkeskunskapen utvecklas och en tydligare identitet skapas. Yrkeshögskolan skall lokaliseras i anslutning till de regionala högskolorna och precis som den traditionella högskolan bestå av längre program och kortare kurser. I en sådan modell finns alla möjligheter att skapa yrkeshögskolekurser även för pojkdominerade gymnasiala yrkesutbildningar som i dag inte leder vidare till högskolan.

74. Ekonomiska konsekvenser (punkt 65) – fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 65 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub10 yrkande 45.

Ställningstagande

Vid genomförandet av de förändringar som riksdagen beslutar om är det nödvändigt att finansieringsprincipen följs. Kommunernas redan ansträngda ekonomi bör inte drabbas ytterligare genom statsmakternas beslut.

75. Införande av entreprenörsutbildning (punkt 66) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 66 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkande 19
samt avslår motionerna
2003/04:Ub10 yrkande 20 och
2003/04:Ub498 yrkande 17.

Ställningstagande

Svensk skola har varit dålig på att ta till vara den blivande entreprenören och företagaren. Sverige har en hög andel forskare och uppfinnare och många patent söks jämfört med i andra länder. Men det är för få av de patentsökta idéerna som utvecklas och förverkligas. Det är därför viktigt dels att skolan ger alla elever en förståelse för entreprenörskapets betydelse för tillväxt, dels att skolan stimulerar de elever som har ett intresse för företagande och entreprenörskap. Alla begåvningar skall tillvaratas inom gymnasieskolan, inte bara de traditionella skolbegåvningarna utan också elever som t.ex. är begåvade inom entreprenörskap. I gymnasieskolan bör man inom ramen för de nationella programmen finna lösningar som skapar större förståelse bland elever av företagandets villkor. Det kan betyda att skolor startar entreprenörsutbildning eller att lärlingsutbildning startas med inriktning mot företagande. I entreprenörsutbildningen bör ingå kärnämnen som svenska, engelska och matematik samt redovisning, affärsjuridik och marknadsföring.

76. Införande av entreprenörsutbildning (punkt 66) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 66 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 20 och
2003/04:Ub498 yrkande 17
samt avslår motion
2003/04:Ub367 yrkande 19.

Ställningstagande

Ett nationellt program med speciell inriktning på företagande och entreprenörskap bör inrättas i samarbete med näringslivet; något som ligger i linje med det entreprenörskapsperspektiv som regeringen säger sig vilja införa. Ett sådant program bör inrikta sig på samarbete mellan små, medelstora och stora företag inom samhällets alla sektorer. I ett företagsinriktat program måste tonvikt läggas på elevernas kreativitet och kapacitet att planera och genomföra egna projekt.

77. Införande av humanistisk linje (punkt 67) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 67 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub12 yrkande 2.

Ställningstagande

Tidigare fanns en humanistisk linje i gymnasieskolan, men under den omfattande förändring som gymnasiet utsattes för i början av 1990-talet så togs linjen bort. Det utrymme som språk, kultur och historia har fått inom det samhällsvetenskapliga programmet har inte varit tillräckligt. Att humanistiska ämnen nedvärderats i gymnasiet har fått återverkningar på hur eleverna prioriterat sin tid. Antalet elever som läser språk har minskat avsevärt på både det naturvetenskapliga och det samhällsvetenskapliga programmet. Det har blivit allt vanligare att eleverna bara läser första kursen i ett visst språk, men hoppar av den andra kursen och därmed inte får tillräckliga kunskaper i språket. Detta har lett till att man på högskolan numera tvingas anordna nybörjarkurser på gymnasienivå i språk som tyska och franska. Gymnasieskolan måste bidra till att betona vikten av kunskap i humanistiska ämnen i ett modernt samhälle. Det behövs en linje som skapar en stark grund för bred kunskap i humanistiska ämnen som språk, historia, litteratur och kultur. Precis som naturvetenskap är en självklar grund för ett antal olika inriktningar bör det humanistiska kunskapsområdet vara det. I en språklig inriktning bör eleverna läsa minst tre främmande språk.

78. Inriktning av studievägar i övrigt (punkt 68) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 68 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub498 yrkande 8

samt avslår motionerna

2003/04:Ub395 yrkande 3 och

2003/04:MJ408 yrkande 34.

Ställningstagande

Att använda alla sinnen stimulerar till god inläring och förstärker elevernas självkänsla. De praktisk-estetiska ämnena är därför en viktig del av helheten i skolan och måste få genomslag i alla skolans program. På samma sätt måste

det råda en rimlig avvägning mellan alla olika ämnesområden till exempel mellan humaniora och teknik.

79. ANT-undervisning (punkt 69) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 69 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub367 yrkande 20 och

2003/04:Ub498 yrkande 37.

Ställningstagande

Undersökningar och rapporter visar att alltfler ungdomar röker, konsumerar stora mängder alkohol och prövar narkotika. Rök- och alkoholdebuten sker också allt lägre ned i åldrarna. Tillgången på droger och alkohol har ökat och inställningen till framför allt narkotika har förändrats. Utvecklingen är mycket oroande och vi anser att skolorna måste ta ett större ansvar och förbättra sin ANT-undervisning, både genom att förmedla kunskap och genom att föra samtal och diskussioner med eleverna om droger och deras effekter. En nationell handlingsplan för hur kampen mot ungas missbruk av alkohol, narkotika och tobak skall intensifieras behövs.

80. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 70) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 70 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkande 21

samt avslår motion

2003/04:Ub498 yrkande 18.

Ställningstagande

Behovet att få reflektera över identitet, sexualitet, kärlek och jämställdhet är stort bland ungdomar. Det är viktigt att skolan utgör en arena för fördjupade samtal kring sex och samlevnad och ger eleverna möjlighet att ta ställning i dessa frågor. En öppen och saklig diskussion skall också syfta till att skapa ett klimat på skolan där sexuella trakasserier och kränkningar är främmande. Skolan skall ge allsidiga kunskaper om homo-, bi- och heterosexualitet samt transsexualism. Skolverkets kvalitetsgranskning av sex- och samlevnadsun-

dervisningen visar att skolorna får dålig vägledning i de nationella styrdokumenten när det gäller undervisning om sex och samlevnad. Målskrivningar i läroplanen är betydelsefulla för möjligheten att avsätta resurser, formulera mål för det lokala arbetet och bedöma kvalitet och resultat. Vi föreslår därför att det införs mål i läroplanen som närmare definierar området sex och samlevnad.

81. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 70) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 70 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub498 yrkande 18

samt avslår motion

2003/04:Ub367 yrkande 21.

Ställningstagande

Under tonåren händer mycket med den emotionella mognaden och det är viktigt att gymnasieskolan hjälper eleverna att bearbeta frågor som rör samlevnad. Det skall därför vara obligatoriskt med sex- och samlevnadsundervisning.

82. Informationskampanj om kommunismens illdåd (punkt 74) – fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 74 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 18 och

2003/04:Ub498 yrkande 10.

Ställningstagande

De flesta ungdomar har goda kunskaper om nazisternas brott under andra världskriget men det är betydligt färre som känner till de brott mot mänskligheten som genomförts av kommunistiska regimer över världen. Undervisningen om 1900-talets historia med fokus på de samhällsförändringar som rör idéhistoria, ideologier, kultur och migration måste därför prioriteras. Det bör också genomföras en kampanj om kommunismens illdåd, liknande satsningen *Om detta må ni berätta* som behandlade nazismen och det judiska folk mordet.

83. Rätt till modersmålsundervisning (punkt 76) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 76 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub498 yrkande 38.

Ställningstagande

Genom modersmålet får vi tillgång till det egna kulturarvet och därigenom utvecklar vi en tydlig identitet och självkänsla. En tydlig identitet är särskilt viktig för barn som invandrat från ett annat land. I mötet med en ny kultur är den egna självkänslan avgörande för förståelsen och viljan att acceptera det nya. Forskningen visar också entydigt att god kunskap i modersmålet är nödvändig vid inläringen av ett nytt språk. Bäst resultat uppnås om barnet redan från mycket unga år aktivt får utveckla och träna både sitt modersmål och det nya språket. I dag finns möjlighet att läsa modersmål även i gymnasiet, men eftersom rättigheten är begränsad till att gälla under maximalt sju år har de flesta inte längre rätt till modersmålsundervisning i gymnasiet. Detta bör ändras.

84. Omyndig elevs frånvaro (punkt 77) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 77 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub10 yrkande 43 och

2003/04:Ub498 yrkande 34.

Ställningstagande

Föräldrar skall underrättas vid omyndig elevs frånvaro i gymnasieskolan.

85. Elever med behov av särskilt stöd (punkt 78) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Per Bill (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 78 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub498 yrkande 32.

Ställningstagande

Alla elever är olika och lär på olika sätt. Olika intressen och begåvningar bidrar till mångfald och skolan måste vara flexibel nog att kunna möta eleverna där de står. Elever med behov av särskilt stöd har en laglig rätt att få det stöd de behöver och gymnasieskolan måste bli bättre på att tillgodose dessa elevers behov. Den nuvarande tillgången till speciallärare är otillräcklig, vilket drabbar de studiesvaga eleverna. Individuella studieplaner, stöd- och specialundervisning måste utnyttjas i större utsträckning.

86. Elevvårdens betydelse (punkt 79) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 79 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagens motion

2003/04:Ub498 yrkande 33.

Ställningstagande

Det är av största vikt att elevhälsan, skolsköterskor och kuratorer m.fl. får en nyckelfunktion i framtidens skola. Under 1990-talet drabbades elevvården hårt av nedskärningar vilket innebar att lärarna fick bära ett allt större ansvar för socialt arbete i avsaknad av annan personal. I en tid då allt fler barn och unga drabbas av psykisk ohälsa är det viktigt att det finns personal som tidigt kan se att något håller på att gå snett och sätta in förebyggande åtgärder. Elevvården bör få större möjligheter att arbeta med förebyggande hälsovård. Psykiskt och fysiskt välbefinnande är av avgörande betydelse för lärandet och det är därför viktigt att alla kommuner inventerar behovet av elevvårdspersonal, men också får resurser för att åtgärda det som varit eftersatt.

87. Profilskolor (punkt 80) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 80 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub367 yrkandena 34 och 35.

Ställningstagande

Elever från olika boendemiljöer behöver integreras i samma skola. Detta kan åstadkommas genom att skolor får större möjlighet att profilera sig för att locka elever utanför närområdet, och genom att elever får större möjligheter att gå på en skola i ett annat område än där de bor. Närhetsprincipen måste överges. Det är orimligt att enbart barn som råkar bo i närheten kan komma in på en attraktiv gymnasieskola. Skolor måste därför kunna ges en attraktiv profil för att dra till sig elever från andra bostadsområden. Vi anser att en skola skall kunna välja att låta en kurs återkomma i alla kurspaket. Då kan man lägga in en kurs som motsvarar skolans profilering, exempelvis inriktning mot matematik eller historia, som eleverna på alla program får läsa. Särskilt viktigt är att gymnasieskolor i utsatta områden ges extra resurser för att hindra utslagning av elever.

88. Rektors roll som pedagogisk ledare (punkt 81) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 81 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub498 yrkande 20.

Ställningstagande

Det är nödvändigt att varje skola leds av personer som har god kännedom om barns och ungdomars utveckling och ett stort pedagogiskt kunnande. Personalen bör kunna förvänta sig att rektorn har en pedagogisk utbildning som minst motsvarar utbildningen hos dem han eller hon skall leda. Rektorer måste också ha goda ledaregenskaper så att de i verklig mening kan vara ledare för såväl skolans pedagogiska som administrativa verksamhet. Det är dock viktigt att inte det pedagogiska ledarskapet får stå tillbaka för en ökande börda av administrativa uppgifter. Fler administrativa uppgifter bör utföras av andra än rektorn. Eftersom rektor skall finnas mitt inne i verksamheten får inte ansvarsområdet vara större än att han/hon kan vara väl förtrogen med verksam-

heten. I skolledningen kan rektor kompletteras av ledare med särskilt ansvar för ekonomiska och andra administrativa uppgifter.

89. Skolledarutbildning (punkt 82) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 82 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub498 yrkandena 21 och 22.

Ställningstagande

För att ytterligare utveckla rektorsrollen föreslår Kristdemokraterna att skolledarutbildningen ses över. En rektor skall för att anställas som rektor ha en särskild rektorsexamen från skolledarutbildningen.

90. Studier utomlands (punkt 83) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 83 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub367 yrkande 30.

Ställningstagande

Skolan har ett ansvar för att möta den nya och mer internationaliserade tidens skiftande behov. Med förbättrade möjligheter till elevbyten, satsningar på informationsteknik i skolan, ökade möjligheter för elever att läsa språk och en internationellt gångbar studentexamen vill vi ge alla elever en bättre möjlighet att möta ett internationaliserat samhälle.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Utbildningsgaranti (punkt 8) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

De som inte har läst ett fullständigt program på gymnasiet skall ges rätt att läsa in en motsvarande utbildning som vuxen så att de når allmän behörighet för att läsa på högskolan. Det är viktigt att alla vuxenstuderande ges möjlighet att välja om de vill utbilda sig i den kommunala vuxenutbildningen eller genom en folkbildningsorganisation – och helst även hos en annan anordnare av vuxenutbildning.

2. Lokala styrelser (punkt 17) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Det är skolans pedagoger – lärare och skolledare – som måste bestämma hur målen för skolans verksamhet skall uppnås. Vid beslut som gäller skolan måste lärarnas professionella synpunkter få komma fram. Detta gäller också vid utarbetande av nya kursplaner. Att föräldrar och elever ges valmöjligheter och inflytande över skolans arbetsformer är mycket viktigt, men styrelser med lekmän och elever kan inte få fatta beslut om avgörande ekonomiska, pedagogiska och ämnesteoritiska frågor i skolan. Staten måste värna om lärarnas och rektorernas professionalism.

3. Beräkningen av interkommunal ersättning (punkt 21) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Folkpartiet har under flera år begärt att riksdagen beslutar om ändring av skollagen så att elevens hemkommun blir skyldig att betala ersättning för elevs utbildning i annan kommun också om utbildningen erbjuds av hemkommunen. Många elever har begränsats i sina val till gymnasiet av att de bara får söka till ett gymnasium i hemkommunen. En sådan ökad konkurrens mellan gymnasieskolorna gör det möjligt att skapa profilskolor i utsatta områden. Vi välkomnar nu regeringens förslag att det skall vara möjligt för elever att söka till ett gymnasium i annan kommun. Vi menar dock att nationell skolpeng skall införas för att ge eleverna en större frihet att helt välja skola, något som också framgår i vår reservation avseende förslagspunkt 21.

4. Moderna språkens ställning (punkt 39) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Vi menar att det är märkligt att alla betyg är lika mycket värda vid intagningen till högskolan. Att läsa språk är mer krävande än t.ex. vissa hobbykurser som eleverna har som fritt val. För att uppmuntra eleverna att läsa språk bör man ge språkbetygen större betydelse vid antagningen till högskolan. Betygen bör vikta så att de betyg väger tyngst som har störst betydelse för högskolestudierna. Dessutom kommer den framtida arbetsmarknaden att ställa högre krav på de anställdas språkkunskaper och kännedom om andra länder och regioner än tidigare. Folkpartiet vill ge alla elever en bättre möjlighet att möta ett internationaliserat samhälle, bl.a. genom utökade möjligheter att läsa språk.

5. Införande av ämnesbetyg (punkt 40) – c

av Sofia Larsen (c).

Centerpartiet anser att ämnesbetyg skall införas i stället för kursbetyg. Ämnesbetyg skall sättas efter varje avslutad kurs. Ett nytt ämnesbetyg sätts sedan, och ersätter det gamla då eleven avslutat en ny kurs i ämnet. Eleven får sedan ett slutbetyg i ämnet som visar vad eleven kan när han eller hon avslutar kursen.

6. Behörighetskrav till gymnasiet (punkt 50) – c

av Sofia Larsen (c).

Centerpartiet anser att delar av gymnasieskolan behöver förändras men att den stora lösningen finns på annat håll. Gymnasieskolans problem kommer till stor del från grundskolan eftersom många elever inte får med sig tillräckliga kunskaper därifrån. Om regeringen inte börjar från början och löser problemen där de uppstår kommer vi aldrig att få den gymnasieskola vi önskar, en gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande. En uppmaning till regeringen är att i stället för att koncentrera sig på att hitta små lösningar för gymnasieskolan borde regeringen lägga mer kraft vid att se till att alla elever har med sig tillräckliga förkunskaper från grundskolan.

7. Individuella program vid fristående skolor (punkt 54) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Miljöpartiet anser att det bör vara möjligt för fristående skolor att driva individuella program. Vi menar dock att det för närvarande finns vissa frågor som måste lösas innan en sådan förändring kan genomföras. Vi har för avsikt att återkomma med förslag om individuella program vid fristående skolor.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen har i proposition 2003/04:140 Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).

Lagförslaget återfinns som *bilaga 2* till detta betänkande.

Följdmotioner

2003/04:Ub7 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om arbetsplaneringen på gymnasieskolan.

2003/04:Ub8 av Margareta Sandgren m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av att aktivt följa upp effekterna av frisök i gymnasiet.

2003/04:Ub9 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att gymnasieelever bör få styra huvuddelen av sin utbildnings utformning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att alla gymnasieutbildningar inte behöver leda till akademiska studier.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om möjligheter till högskolekurser i gymnasieskolan.
4. Riksdagen beslutar att behörighetskraven till gymnasiets nationella program skall ligga fast vid godkänt i svenska/svenska 2, matematik och engelska.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av att eleverna har erforderliga kunskaper med sig från grundskolan.
6. Riksdagen begär att regeringen utreder hur fler betygssteg kan införas och återkommer med förslag till riksdagen.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att elever återkommande skall kunna tentera upp betyg under skoltiden.

8. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att elever skall kunna tentera av kurser under skoltiden.
9. Riksdagen avslår förslaget om att införa ämnesbetyg i gymnasieskolan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stress i skolan och dess orsaker.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antagningssystemet till högre utbildning.
12. Riksdagen beslutar att det för gymnasieexamen skall krävas godkänt i 90 % av fullständig studiegång varav minst betyget Godkänd skall vara uppnått i kärnämnen svenska/svenska 2, matematik och engelska samt godkänt gymnasiearbete.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det individuella programmet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever på det individuella programmet skall få möjlighet att få sin utbildning i en fristående skola.
15. Riksdagen begär att regeringen återinför en riksprislista för gymnasieskolan där lägsta ersättning per program och inriktning anges.
16. Riksdagen beslutar att frisökning till gymnasieskolan skall omfatta också lokala program.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att antagningsmodeller till gymnasieskolor inte skall centralstyras.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inkonsekvensen i regeringens förslag vad avser kärnämns omfattning.
19. Riksdagen beslutar att svenska/svenska 2, matematik, engelska samt historia skall vara obligatoriska kärnämnen i gymnasieskolan och att gymnasiearbetet skall vara obligatoriskt.
20. Riksdagen beslutar att historia blir kärnämne omfattande 100 poäng.
21. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag om att ge samtliga elever i gymnasieskolan rätt att läsa 100 poäng idrott och hälsa, 100 poäng samhällskunskap respektive 50 poäng religionskunskap, 50 poäng naturkunskap och 50 poäng estetisk verksamhet.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om historieämnets betydelse.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristerna i dagens gymnasieskola för den fjärdedel av gymnasisterna som inte når slutbetyg inom fyra års studier.
24. Riksdagen avslår regeringens förslag om obligatoriska lokala samråd.

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modern lärlingsutbildning.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att läsa in behörighet till akademiska studier.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om infärgning av kärnämnen.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalitetssäkring av lokala kurser.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalitetssäkring av skolor.

2003/04:Ub10 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärlingsutbildningens utformning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det arbetsplatsförlagda lärandet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansieringssystem för vidgat arbetsplatsförlagt lärande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en yrkesutbildningsdelegation.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den utlandsförlagda utbildningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunernas ansvar för ungdomar under 20 år som saknar gymnasieutbildning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagreglering av likvärdigheten mellan individuella program tidigareläggs till den 1 juli 2005 samt förslag om finansiering av den samma.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen av översynen av de eftergymnasiala yrkesutbildningarna.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett helhetsperspektiv på utbildning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmuntra olika examinationsformer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler steg i betygssystemet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utformningen av ämnesbetygen.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraven för gymnasieexamen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasiearbetet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella prov i samtliga kärn- och karaktärsämnen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om historieämnets omfattning för de elever som i dag läser historia.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kärnämneskursen i historia.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda insatser i gymnasieskolan för att upplysa om kommunismens illdåd mot mänskligheten.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla religionskunskapsämnet.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt nationellt program med speciell inriktning på företagande och entreprenörskap.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om perspektiven i gymnasieskolan.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förslag till förändrade tillträdesregler till högskolan.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de moderna språkens ställning i gymnasieskolan.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever parallellt skall kunna läsa kurser på olika skolor i samverkan.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättningsmodellen för frisök.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppföljning av modellen av frisök.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fristående gymnasieskolors möjlighet att erbjuda det individuella programmet.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inackorderingstillägget.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antagningskriterier till gymnasieskolan.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje skola i sin kvalitetsredovisning skall redogöra för hur arbetet med värdegrundsfrågorna fungerar och utvecklas.

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot mobbning i gymnasieskolan.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett ansvarskontrakt i gymnasieskolan.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de individuella studieplanerna.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regler för varje skola för att möjliggöra arbetsro.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att bryta snedfördelning vad gäller kön och den sociala snedrekryteringen.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra kontakterna mellan gymnasielärarna och forskningen.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklingssamtal med omyndig elevs föräldrar.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala styrelser för gymnasieskolor.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad samverkan mellan grundskolan och gymnasieskolan samt mellan gymnasieskolan och högskolan.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagstadgad miniminivå för elevinflytande.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utarbetande av måldokument för elevinflytandet.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevrådsarbete skall anges som merit i slutbetyget från gymnasieskolan.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrar skall underrättas vid omyndig elevs frånvaro i gymnasieskolan.
44. Riksdagen beslutar om ändring i skollagen (1985:1100) i enlighet med vad som i motionen anförs.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansieringsprincipen.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppföljning och utvärdering av förändringarna i gymnasieskolan.

2003/04:Ub11 av Sofia Larsen m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en individuell kunskapsrätt.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa flexibel skolstart.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att eleven måste vara godkänd i samtliga kärnämnen och inriktningsblockets karaktärsämnen för att få ut gymnasieexamen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att på sikt avskaffa individuella programmet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Skolverket får i uppdrag att se till att skolorna följer de uppsatta reglerna om att alla elever skall ha en individuell studieplan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en kontrollstation införs efter tre år för att se hur utfallet med frisök blev.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en översyn bör göras av reglerna för inackorderingsstöd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Yrkesutbildningsdelegationen bör se över frågor om handledare samt ersättning vid APU.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Skolverket bör se över hur ett hållbart finansieringssystem för lärlingsutbildningen kan se ut.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Svenskt Närlingsliv, Företagarna samt Kommunförbundet m.fl. involveras i arbetet med att utforma en ny modern lärlingsutbildning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det individuella valet minskas till 250 poäng och att karaktärsämnena samt gymnasiearbetet omfattas av 1 450 poäng.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att möjligheten att genomgå prövning för att höja betyg bör återinföras i gymnasieförordningen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att permanenta den försöksverksamhet som i dag pågår med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag på hur vi skall få en mer jämställd gymnasieskola.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om införandet av en utbildningsgaranti upp till 25 års ålder.

2003/04:Ub12 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa det kursutformade gymnasiet och ersätta det med ett linjegymnasium med ämnen som kan variera till innehåll och omfattning mellan olika utbildningslinjer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en ny humanistisk utbildning i gymnasieskolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av terminsbetyg.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det individuella valet i sin nuvarande utformning tas bort och ersätts av val mellan ämnen som bidrar till att eleven når linjens mål.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket skall ges i uppdrag att öka omfattningen av karaktärsämnena och införa kärnämnet historia på utrymme som tas från det valbara utrymmet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta examina från gymnasiet för vilka det är obligatoriskt att ha godkända betyg i alla kärnämnen och andra viktiga ämnen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en lärlingsutbildning med egna mål och ett innehåll som skiljer sig från den studieförberedande utbildningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att individuella programmet skall avskaffas på gymnasiet så att ansvaret förs över till grundskolan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en nationell skolpeng.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att främja jämställdheten i gymnasieskolan.

Motioner från allmänna motionstiden 2003

2003/04:Ub271 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lokala skolstyrelser med elevmajoritet införs i gymnasieskolan.

2003/04:Ub276 av Bo Lundgren m.fl. (m):

28. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om samlat behörighetstest till gymnasiet.

29. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om bibehållna antagningskrav till gymnasiet.
30. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om gymnasieskolan och allmän högskolebehörighet.
31. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om en arbetsplatsförlagd lärlingsutbildning.

2003/04:Ub292 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

10. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag som innebär att elevfackligt arbete skall vara meriterande.

2003/04:Ub310 av Mona Berglund Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa förberedande körkortsutbildning inom gymnasieskolan.

2003/04:Ub336 av Kenneth G Forslund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på gymnasienivå rusta unga människor med utbildning i privatekonomi.

2003/04:Ub367 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att godkända betyg i svenska (svenska som andraspråk), engelska eller matematik skall vara standardkrav för att få börja i gymnasieskolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det i särskilda fall skall vara möjligt att skapa en anpassad gymnasieutbildning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försök skall genomföras med externa examinationer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa det individuella programmet och successivt föra över merparten av dess resurser till grundskolan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högskolebehörighet inte skall vara ett nödvändigt mål för alla elever.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka specialiseringen i yrkesutbildningarna.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alternativa kurser i kärnämnen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högre förkunskapskrav skall införas för vissa gymnasieprogram.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa kursbetygen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en internationellt jämförbar studentexamen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av yrkesinriktade program med yrkesexamen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modern lärlingsutbildning med lärlingsexamen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever som går i gymnasieskolan skall kunna pröva för ett högre betyg också sedan de erhållit betyget Godkänd.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en entreprenörsutbildning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en handlingsplan mot ungas missbruk av alkohol, narkotika och tobak skall utarbetas.
21. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av läroplanen för de frivilliga skolformerna så att mål anges för sex- och samlevnadsundervisningen.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undervisning i alla ämnen skall få läggas ut på entreprenad.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade möjligheter för gymnasieelever att studera utomlands.
31. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av 7 kap. 13 a § gymnasieförordningen så att elever som tillgodoräknar sig utlandsstudier på en svensk gymnasieskola också skall kunna erhålla betygen Väl godkänd och Mycket väl godkänd.
33. Riksdagen beslutar om ändring av 5 kap. 24 § 1 skollagen så att elevens hemkommun blir skyldig att betala ersättning för elevs utbildning i annan kommun också om utbildningen erbjuds av hemkommunen.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om profilsolor och om att gymnasiesolor i utsatta områden skall få extra resurser.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de valbara kurserna får användas till att ge en skola en viss profil.

2003/04:Ub376 av Maria Hassan och Inger Nordlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kurser i kvinno- och migrationshistoria.

2003/04:Ub387 av Anna Grönlund (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en informationskampanj på gymnasieskolorna i Norrbotten om sexhandeln och dess konsekvenser.

2003/04:Ub391 av Håkan Larsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utöka kärnämnen med ämnet historia.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ge Skolverket i uppdrag att se till att gymnasieskolorna följer de uppsatta reglerna om att alla elever skall ha en individuell studieplan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att återinföra rätten att tentera om betyg.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inrätta en gymnasieexamen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att permanenta försöksverksamhet med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en utbildningsgaranti för alla upp till 25 års ålder.

2003/04:Ub395 av Margareta Andersson och Kenneth Johansson (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att naturbruksgymnasierna får ökat ansvar att utbilda och sammanföra olika aktörer inom grön rehabilitering.

2003/04:Ub399 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om införande av ett lärlingsprogram inom gymnasieskolans ram.

2003/04:Ub402 av Dan Kihlström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppvärdering av praktiska yrkesutbildningar och en ny lärlingsutbildning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Filipstad som möjlig försökskommun för en ny lärlingsutbildning.

2003/04:Ub407 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgiftsfri skolmat på gymnasiet.

2003/04:Ub409 av Margareta Israelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svenska ungdomars möjlighet till utbildning i dansk efterskole.

2003/04:Ub449 av Susanne Eberstein och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgiftsfri lunch för elever i grund- och gymnasieskolan.

2003/04:Ub457 av Birgitta Carlsson och Annika Qarlsson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsumentkunskap skall vara obligatoriskt i gymnasieskolan.

2003/04:Ub481 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av en trafikantutbildning och en förberedande körkortsutbildning i skolan.

2003/04:Ub492 av Matilda Ernkrans och Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förberedande teoretisk körkortsutbildning som ett frivilligt tillval i gymnasieskolan.

2003/04:Ub496 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ny lärlingsutbildning i gymnasieskolan bör införas.

2003/04:Ub498 av Alf Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje skola i sin kvalitetsredovisning skall redogöra för hur arbetet med värdegrundsfrågorna fungerar och utvecklas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i samtliga ämnen utveckla kunskapssynen i enlighet med läroplanen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på direkt högskolebehörighet tas bort, men att möjligheten att komplettera studierna för att få behörigheten alltid skall finnas på alla program.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det individuella programmet skall finnas kvar och utvecklas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att bryta snedfördelning vad gäller kön och den sociala snedrekryteringen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att i gymnasieskolan skapa en modern bild av högskolestudier.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever parallellt skall kunna läsa kurser på olika skolor i samverkan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de praktisk-estetiska ämnenas betydelse.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra historieämnet till kärnämne.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda insatser i gymnasieskolan för att upplysa om kommunismens illdåd mot mänskligheten.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla religionskunskapsämnet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler steg i betygssystemet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en övergång från kursbetyg till sammanvägda ämnesbetyg skall ske.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella prov i samtliga kärn- och karaktärsämnen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av gymnasieexamina med olika inriktning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetet med närings- och arbetslivskontakter skall finnas med i skolornas kvalitetsredovisning.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt nationellt program med speciell inriktning på företagande och entreprenörskap.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sex- och samlevnadsundervisningen görs obligatorisk.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka rektors roll som pedagogisk ledare.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av skolledarutbildningen.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en rektor som anställs i gymnasieskolan skall ha erlagt rektorsexamen.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upprättandet av ansvarskontrakt i gymnasieskolan.

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklingssamtal med omyndig elevs föräldrar.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala styrelser för gymnasieskolor.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad samverkan mellan grundskolan och gymnasieskolan.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagstadgad miniminivå för elevinflytande.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utarbetande av måldokument för elevinflytandet.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevrådsarbete skall anges som merit i slutbetyget från gymnasieskolan.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevernas behov av särskilt stöd skall tillgodoses.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevvårdens betydelse.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrar skall underrättas vid omyndig elevs frånvaro i gymnasieskolan.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten skall stimulera samverkan mellan kommunernas gymnasieskolor.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ANT-utbildningen.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till modersmålsundervisning i gymnasieskolan.

2003/04:L283 av Anita Johansson m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förbättrad undervisning i konsumentkunskap och privatekonomi i skolan.

2003/04:Kr282 av Kent Olsson m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrott och hälsa som kärnämne i skolan.

2003/04:T469 av Birgitta Carlsson och Rigmor Stenmark (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gymnasieskolan bör erbjuda teoriutbildning inför körkortstagning.

2003/04:MJ408 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasieutbildning med inriktning på fiske.

2003/04:A257 av Anders G Högmark m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nuvarande utbildningssystemet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)¹

dels att 5 kap. 4 c, 9, 11, 14, 24 och 33 §§ samt bilaga 2 skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 kap. 24 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***5 kap.****4 c §²**

Omfattningen av studierna på nationella och specialutformade program betecknas med gymnasiepoäng. Vissa bestämmelser om utbildningens omfattning på de nationella och specialutformade programmen (poängplan) framgår av bilaga 2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillämpningen av poängplanen.

Utbildningen inom varje ämne sker i form av en eller flera kurser. För varje kurs skall det anges hur många gymnasiepoäng den omfattar.

Efter varje kurs har eleven rätt att få betyg. Har eleven enligt detta betyg minst uppfyllt kurskraven är kommunen inte skyldig att erbjuda eleven ytterligare utbildning inom den kursen.

Efter varje kurs har eleven rätt att få betyg *i ämnet*. Har eleven enligt detta betyg minst uppfyllt kurskraven är kommunen inte skyldig att erbjuda eleven ytterligare utbildning inom den kursen.

Bevis om gymnasieexamen skall utfärdas till den elev som fullföljt hela utbildningen på ett nationellt eller specialutformat program och som därvid

– uppfyllt kurskraven på kurser omfattande minst 2 150 poäng samt

– fått minst betyget Godkänt på gymnasiearbetet.

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för vissa utbildningar fastställa det område från vilket sökanden i

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för vissa utbildningar *för viss tid* fastställa det område från vilket

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

² Senaste lydelse 1999:180.

första hand skall tas emot och hur många platser dessa utbildningar får omfatta.

sökanden i första hand skall tas emot och hur många platser dessa utbildningar får omfatta.

11 §

Styrelsen för utbildningen i den anordnande kommunen eller landstinget beslutar om någon sökande inte skall tas emot därför att han inte är behörig.

Styrelsen för utbildningen beslutar också om mottagande av en sökande som inte är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet för utbildningen.

Styrelsens beslut enligt första och andra styckena får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd av sökanden.

Styrelsens beslut enligt första och andra styckena får överklagas av sökanden hos Skolväsendets överklagandenämnd. *Vid beslut om mottagande till ett nationellt program av en sökande som huvudmannen inte är skyldig att ta emot enligt 8 eller 9 § får endast frågan om sökanden uppfyller behörighetsvillkoren överklagas.*

14 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att vissa utbildningar skall utgöra specialutformade eller individuella program som står öppna för sökande från hela landet och hur många platser dessa utbildningar får omfatta.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att vissa utbildningar *under viss tid* skall utgöra specialutformade eller individuella program som står öppna för sökande från hela landet och hur många platser dessa utbildningar får omfatta.

24 §³

I fall som avses i 22 och 23 §§ är dock hemkommunen inte skyldig att betala ersättning, om det är fråga om

1. ett nationellt program eller utbildning med en nationellt fastställd inriktning inom ett sådant program som kommunen själv erbjuder, utom då eleven har tagits emot med stöd av 8 § tredje stycket 1 och 3 eller 29 §, eller

2. utbildning med en lokalt fastställd inriktning inom de nationella programmen.

I fall som avses i 22 och 23 §§ är dock hemkommunen inte skyldig att betala ersättning *när mottagande har skett på annan grund än enligt 8 eller 17 §* och eleven har tagits emot på ett nationellt program där huvudmannen erbjuder en lokalt fastställd inriktning.

³ Senaste lydelse 1999:180.

24 a §

Om inte den anordnande huvudmannen och hemkommunen kommer överens om annat, och inte heller annat följer av andra stycket, skall den interkommunala ersättningen beräknas enligt anordnarens självkostnad.

Erbjuds utbildningen av hemkommunen skall ersättningen, utom i fall som avses i 8 § tredje stycket 1 samt 16 och 17 §§, högst uppgå till den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande utbildning. Är anordnarens kostnad lägre skall hemkommunen i stället ersätta den lägre kostnaden.

33 §⁴

Till elever i gymnasieskolan som behöver inackordering till följd av skolgången skall hemkommunen lämna ekonomiskt stöd. Skyldigheten gäller till och med det första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller tjugo år. Stödet skall avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Stödet skall ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant, skall det utgå med lägst 1/30 av *basbeloppet* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad under vilken eleven bor inackorderad. Beloppet får avjämnas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Till elever i gymnasieskolan som behöver inackordering till följd av skolgången skall hemkommunen lämna ekonomiskt stöd *i de fall eleven tagits emot enligt 8 § eller går på utbildning som avses i 13 §. Detsamma gäller elever som fullföljer sina studier enligt 17 §.* Skyldigheten gäller till och med det första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller tjugo år. Stödet skall avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Stödet skall ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant, skall det utgå med lägst 1/30 av *prisbasbeloppet* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad under vilken eleven bor inackorderad. Beloppet får avjämnas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Första stycket gäller dock inte de elever som avses i 27 §. Första stycket gäller inte heller i fråga om utlandssvenska elever som får

⁴ Senaste lydelse 2000:1439.

inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395).

I 31 a § finns bestämmelser om hemkommunens skyldighet att utge ersättning för vissa kostnader för elever som genomgår Rh-anpassad utbildning.

1. Denna lag träder i kraft i fråga om 5 kap. 9 och 14 §§ den 1 januari 2005 och i övrigt den 1 januari 2007.

2. Äldre bestämmelser skall tillämpas på utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2007.

3. Beslut med stöd av 5 kap. 9 och 14 §§ som har fattas före den 1 januari 2005 och som inte innehåller någon tidsbegränsning skall upphöra att gälla den 1 januari 2007.

Nuvarande lydelse

Poängplan för nationella och specialutformade program i gymnasieskolan

Ämne	gymnasiepoäng
Ämnen som i nedan angiven omfattning ingår i alla nationella och specialutformade program, (Kärnämnen)	
Svenska/Svenska som andraspråk	200
Engelska	100
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Samhällskunskap	100
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50
Estetisk verksamhet	50
Ämnen genom vilka programmet får sin karaktär inklusive <i>projekt-</i> arbete om 100 gymnasiepoäng	1 450
Individuella val	300
Summa gymnasiepoäng	2 500

⁵ Senaste lydelse 1999:180.

*Föreslagna lydelse***Poängplan för nationella och specialutformade program i gymnasieskolan**

Ämne	gymnasiepoäng
Ämnen som i nedan angiven omfattning ingår i alla nationella och specialutformade program, (Kärnämnen)	
Svenska/Svenska som andraspråk	200
Engelska	100
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Samhällskunskap	100
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50
Estetisk verksamhet	50
<i>Historia</i>	<i>50</i>
Ämnen genom vilka programmet får sin karaktär inklusive <i>gymnasie-</i> arbete om 100 gymnasiepoäng	1 400
Individuella val	300
Summa gymnasiepoäng	2 500

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag – m

Av reservanterna (m) föreslagen ändring i skollagen
(1985:1100)*Regeringens förslag**Reservanternas förslag***5 kap.**4 c §⁶

Omfattningen av studierna på nationella och specialutformade program betecknas med gymnasiepoäng. Vissa bestämmelser om utbildningens omfattning på de nationella och specialutformade programmen (poängplan) framgår av bilaga 2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillämpningen av poängplanen.

Utbildningen inom varje ämne sker i form av en eller flera kurser. För varje kurs skall det anges hur många gymnasiepoäng den omfattar.

Efter varje kurs har eleven rätt att få betyg. Har eleven enligt detta betyg minst uppfyllt kurskraven är kommunen inte skyldig att erbjuda eleven ytterligare utbildning inom den kursen.

Bevis om gymnasieexamen skall utfärdas till den elev som fullföljt hela utbildningen på ett nationellt eller specialutformat program och som därvid

– uppfyllt kurskraven på kurser omfattande minst 2 150 poäng samt

– fått minst betyget Godkänt på gymnasiearbetet.

Efter varje kurs har eleven rätt att få betyg i ämnet. Har eleven enligt detta betyg minst uppfyllt kurskraven är kommunen inte skyldig att erbjuda eleven ytterligare utbildning inom den kursen.

Bevis om gymnasieexamen skall utfärdas till den elev som fullföljt hela utbildningen på ett nationellt eller specialutformat program och som därvid

– fått minst betyget Godkänt i kärnämneskurserna och på gymnasiearbetet samt

– därutöver uppfyllt kurskraven på kurser omfattande minst 1 750 poäng.

⁶ Senaste lydelse 1999:180.

*Bilaga 2⁷**Regeringens förslag***Poängplan för nationella och specialutformade program i gymnasieskolan**

Ämne	gymnasiepoäng
Ämnen som i nedan angiven omfattning ingår i alla nationella och specialutformade program, (Kärnämnen)	
Svenska/Svenska som andraspråk	200
Engelska	100
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Samhällskunskap	100
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50
Estetisk verksamhet	50
<i>Historia</i>	50
Ämnen genom vilka programmet får sin karaktär inklusive <i>gymnasie-</i> arbete om 100 gymnasiepoäng	1 400
Individuella val	300
Summa gymnasiepoäng	2 500

⁷ Senaste lydelse 1999:180.

*Reservanternas förslag***Poängplan för nationella och specialutformade program i gymnasieskolan**

Ämne	gymnasiepoäng
Ämnen som i nedan angiven omfattning ingår i alla nationella och specialutformade program, (Kärnämnen)	
Svenska/Svenska som andraspråk	200
Engelska	100
Matematik	100
<i>Historia</i>	<i>100</i>
<i>Gymnasiearbete</i>	<i>100</i>
Individuella val	<i>1 900</i>
Summa gymnasiepoäng	2 500

BILAGA 4

Reservanternas lagförslag – kd

Av reservanten (kd) föreslagen ändring i regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

*Regeringens förslag**Reservantens förslag***5 kap.**4 c §⁸

Omfattningen av studierna på nationella och specialutformade program betecknas med gymnasiepoäng. Vissa bestämmelser om utbildningens omfattning på de nationella och specialutformade programmen (poängplan) framgår av bilaga 2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillämpningen av poängplanen.

Utbildningen inom varje ämne sker i form av en eller flera kurser. För varje kurs skall det anges hur många gymnasiepoäng den omfattar.

Efter varje kurs har eleven rätt att få betyg i *ämnet*. Har eleven enligt detta betyg minst uppfyllt kurskraven är kommunen inte skyldig att erbjuda eleven ytterligare utbildning inom den kursen.

Bevis om gymnasieexamen skall utfärdas till den elev som fullföljt hela utbildningen på ett nationellt eller specialutformat program och som därvid

– uppfyllt kurskraven på kurser omfattande minst 2 150 poäng samt

– fått minst betyget Godkänt på gymnasiearbetet.

Efter varje kurs har eleven rätt att få betyg i *ämnet*. Har eleven enligt detta betyg minst uppfyllt kurskraven är kommunen inte skyldig att erbjuda eleven ytterligare utbildning inom den kursen.

Bevis om gymnasieexamen skall utfärdas till den elev som fullföljt hela utbildningen på ett nationellt eller specialutformat program och som därvid

– fått minst betyget Godkänt i kärnämneskurserna och på gymnasiearbetet samt

– därutöver uppfyllt kurskraven på kurser omfattande minst 1 350 poäng.

⁸ Senaste lydelse 1999:180.